

DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU GMINY SZEMUD W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH NA LATA 2026-2031

Szemud, marzec 2026

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WPROWADZENIE	6
OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZEMUD	8
METODOLOGIA DIAGNOZY	11
CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA	11
ANALIZA DESK RESEARCH	21
Sytuacja demograficzna	22
Rynek pracy	26
Przedsiębiorczość	27
Rolnictwo	29
Gospodarka komunalna	32
Szkolnictwo	35
Kultura, sport i rekreacja	37
Bezpieczeństwo publiczne	39
Ochrona zdrowia	42
Pomoc społeczna	42
BADANIA SONDAŻOWE	67
Metryczka ankiet	67
Informacje ogólne	71
Usługi społeczne	72
Dostępność Usług Społecznych	83
Aktywność na rzecz społeczności lokalnej	94
BADANIA JAKOŚCIOWE	97
Zogniskowany wywiad grupowy – FGI	98

Indywidualny wywiad pogłębiony – IDI _____	102
PODSUMOWANIE _____	108
Wnioski ogólne _____	108
Rekomendacje: _____	111
WNIOSKI I REKOMENDACJE _____	113
Rekomendacja 1 _____	113
Rekomendacja 2 _____	114
Rekomendacja 3 _____	114
Rekomendacja 4 _____	115
Rekomendacja 5 _____	116
Rekomendacje 6 _____	118
Rekomendacja 7 _____	119
Rekomendacja 8 _____	120
Załącznik nr 1 – ankieta CAVI/PAPI _____	121
Załącznik 2 – kwestionariusz wywiadu IDI _____	133
Załącznik nr 3 – kwestionariusz wywiadu FGI _____	136

WYKAZ SKRÓTÓW

CUS – Centrum Usług Społecznych

DSS – Dom Spokojnej Starości

DPS – Dom Pomocy Społecznej

KDR – Karta Dużej Rodziny

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PSONI – Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

SOSW – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

WTZ – Warsztat Terapii Zajęciowej

WPROWADZENIE

Centra Usług Społecznych (CUS) są nową jednostką organizacyjną gminy i nową instytucją lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. CUS-y docelowo mają być punktami, w których nastąpi pełna koordynacja usług społecznych w jednym miejscu, z myślą o wszystkich zainteresowanych mieszkańcach gminy. Centra usług społecznych będą także pełniły rolę źródła kompletnych informacji o usługach społecznych.

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (t. j. Dz.U. z 2026, poz. 165), usługi społeczne oznaczają działania podejmowane przez gminę, świadczone w formie niematerialnej w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców. Usługi społeczne obejmują działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób z niepełnosprawnościami, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej.

Centra Usług Społecznych są odpowiedzią na potrzeby społeczeństwa w zakresie dostępu do kompleksowych usług społecznych. Zwiększające się zapotrzebowanie na te usługi jest nowym wyzwaniem cywilizacyjnym związanym z wydłużaniem się życia ludzkiego, przemianami stylów życia i wzorów funkcjonowania rodziny. Głównym celem strategicznym CUS jest integracja, rozwój i poszerzenie dostępności usług społecznych. Centra Usług Społecznych nie są placówkami pomocy społecznej, a pełnią rolę koordynatorów lokalnych systemów usługowych.

Jednym z zadań realizowanych przez Centrum Usług Społecznych jest przeprowadzenie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych (art. 21 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych). Diagnoza dostarcza władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych oraz danych o potencjale usługowym środowiska lokalnego. Jednym z kluczowych efektów przeprowadzonej diagnozy jest stworzenie i rozwój bazy informacji o dostępnych na obszarze działania centrum usługach społecznych. Trafna, rzetelna i użyteczna diagnoza potrzeb i potencjału powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- wieloaspektowość – powinna uwzględniać różnorodne uwarunkowania i przejawy kondycji społeczności lokalnej, dostarczać wiedzę na temat potrzeb społecznych, jak i zakresu oferowanych usług społecznych;
- kompleksowość – powinna uwzględniać szeroki zakres działań usługowych organizowanych przez gminę;
- zróżnicowanie metod badawczych – powinna łączyć metody i techniki badawcze;
- partycypacja – powinna zapewniać uczestnictwo i wpływ społeczności na przebieg i rezultaty procesu;
- praktyczność – powinna dostarczać władzom gminy informacji o potrzebach mieszkańców w zakresie usług społecznych.

Niniejszy raport jest efektem przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Szemud w okresie od stycznia 2023 roku do marca 2026 roku.

Przeprowadzona diagnoza stanowi podstawę do zaplanowania kompleksowych działań i zapewnienia wysokiej jakości usług w utworzonym w Szemudzie Centrum Usług Społecznych. Niniejsza diagnoza będzie narzędziem dla władz gminy i innych podmiotów lokalnych, działających na rzecz zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i skutecznego rozwiązywania problemów społecznych. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii będących jednocześnie celami szczegółowymi przeprowadzonej diagnozy:

- wskazanie i określenie uwarunkowań i możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- rozpoznanie zasobów i potencjału do poszerzania oferty usług społecznych w gminie Szemud.

Reasumując diagnoza ma spełnić kilka istotnych zadań:

- stanowi zbiór wiedzy na temat najistotniejszych potrzeb mieszkańców;
- wskazuje i opisuje potencjał i zasoby mieszkańców jak i lokalnych instytucji i organizacji;
- określa sposoby zapewnienia wysokiej jakości usług;
- wskazuje metody rozwiązywania zidentyfikowanych problemów;

- określa obszary zaangażowania różnych grup mieszkańców w procesie rozwiązywania wspólnych problemów;
- zawiera rekomendacje dotyczące zasad współpracy między podmiotami publicznymi, społecznymi i komercyjnymi.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY SZEMUD

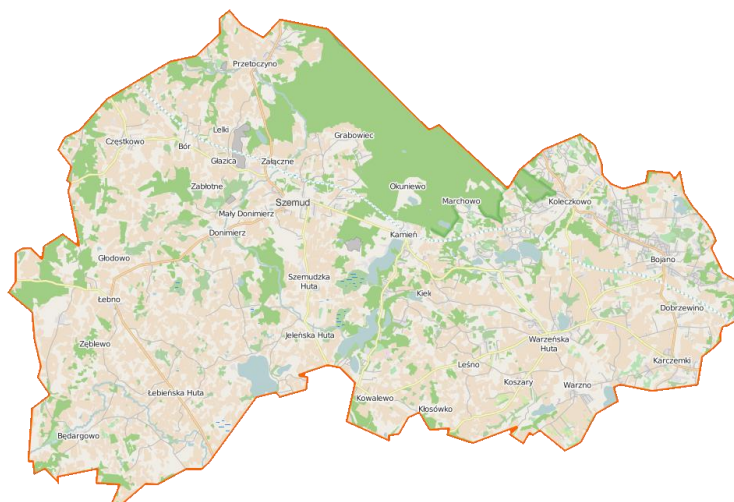
Gmina Szemud położona jest w centralnej części województwa pomorskiego, w powiecie wejherowskim. Gmina zajmuje powierzchnię 176,89 km², składa się z 23 sołectw (Będargowo, Bojano, Częstkowo, Dobrzewino, Donimierz, Głazica, Grabowiec, Jeleńska Huta, Kamień, Karczemki, Kieleńska Huta, Koleczkowo, Kowalewo, Leśno, Łebieńska Huta, Łebno, Przetoczyno, Rębiska, Szemud, Szemudzka Huta, Warzno, Zęblewo). Siedzibą władz samorządowych jest Szemud. Przez teren gminy przebiegają dwie drogi krajowe: DW218 (Kosakowo – Gdańsk) oraz DW224 (Wejherowo – Tczew). 21 grudnia 2022 r. oddano do użytku tzw. Drogę Kaszubską będącą odcinkiem drogi ekspresowej S6 (Szczecin – Trójmiasto).

Gmina Szemud graniczy z następującymi Gminami: od północy z Gminami Wejherowo i Luzino, od zachodu z Gminą Linia, od południa z Powiatem Kartuszy, a od wschodu z Gminą Gdynia. W pobliżu znajdują się: w kierunku na wschód – aglomeracja Trójmiasta, a w promieniu 40-tu km: Rumia, Reda, Wejherowo, Lębork i Kartuszy. Gmina leży w pasie wzgórz morenowych,

tylko niewielka jej część jest położona na tzw. „płycie żukowskiej”, gdzie występują ziemie o wyższych klasach bonitacyjnych. Tereny te są mocno pofałdowane, zwłaszcza w częściach północnej i zachodniej, gdyż leżą w pasie wzgórz morenowych. Gmina Szemud położona jest w obszarach źródłiskowych sześciu rzek odwadniających teren do różnych dorzeczy. I tak są to: Gościcinka (zlewnia Redy), Zagórska Struga (wyływa z jez. Marchowskiego na wys. 153 m n.p.m., odprowadza wody bezpośrednio do Zatoki Gdańskiej), Kacza (odprowadza wody bezpośrednio do Zatoki Gdańskiej), Strzelanka (źródła na wys. 160 m n.p.m., zlewnia Raduni), Trzy Rzeki (zlewnia Raduni), Dębica (zlewnia Łeby). Ponadto zachodnią granicę gminy stanowi na pewnym odcinku Bolszewka, prowadząca swe wody do Redy. Na południu gminy znajduje się jezioro moreny dennej – Otałżyńskie, nieco na północ jezioro rynnowe – jez. Tuchomek, leżące na granicy z gminą Żukowo i Przeklewo. Do większych jezior zaliczyć należy również jez. Kielno, Orzechowo i Marchowo. Oprócz dużych jezior na terenie gminy w zagłębieniach występuje sporo drobnych zbiorników wodnych.

Mimo, że podstawowym elementem w krajobrazie pojezierza są lasy (lesistość w granicach 30%), na obszarze gminy jest ich niewiele i zachowały się w większym skupisku tylko w środkowo-północnej części, na terenie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego. Dominują tutaj lasy mieszane i liściaste, a najważniejszymi gatunkami są buk i oba gatunki dębu, a ponadto lipa drobnolistna. Z drzew szpilkowych największy udział mają sosna i świerk. Roślinność torfowisk i łąk to zespół mszaru kępowo-wełniankowego, gdzie występują żurawina błotna, modrzewnica zwyczajna, czy bażyna czarna. Najciekawszymi zakątkami gminy są tereny Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz obszar wokół jezior Kamień, Wysoka, Otałżyńskie i Marchowo, stanowiące zaplecze rekreacyjne i weekendowe dla mieszkańców Trójmiasta.

Na terenie Gminy nie występują szczególne zanieczyszczenia wód oraz zanieczyszczenia gleb i powietrza. Brak tu wielkiego przemysłu i zachowano stosunkowo nieskażone środowisko co stanowi dodatkowe atuty gminy jako terenu potencjalnych możliwości rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. Gospodarczo Gmina Szemud ma charakter rolniczy z tworzonym oraz ostatnio dosyć prężnie rozwijającym się sektorem usługowo-produkcyjnym. Na terenie Gminy nie ma dużych zakładów przemysłowych, natomiast kilkadziesiąt firm reprezentuje różne branże, w tym takie jak warsztaty samochodowe czy stolarnie. W oparciu o miejscowe zasoby żwiru działają firmy zajmujące się eksploatacją kruszywa. Gmina posiada bardzo dobrze rozbudowaną i utrzymaną bazę oświatową, kulturalną i sportową. Uczniowie mają zapewnione odpowiednie warunki nie tylko do nauki, ale również do wypoczynku, w tym możliwości uprawiania sportu. Istnieje tu kilka dużych i sporo mniejszych obiektów sportowych, m. in. Centrum Sportowe w Kielnie z basenem, halą sportową, siłownią, squashem i ścianką wspinaczkową, 2 hale widowiskowo-sportowe (Szemud i Bojano), kompleks boisk Orlik, skatepark w Kielnie i Bojanie. Niemal wszystkie szkoły posiadają już odpowiednio wyposażone sale gimnastyczne. W Gminie funkcjonuje sieć bibliotek gminnych – w ramach Biblioteki Publicznej Gminy Szemud. Ponadto działają również wiejskie ośrodki kultury, Akademia Sztuk Tradycyjnych i Współczesnych, Gminna Orkiestra Dęta i Kaszubski Zespół Regionalny „Koleczkowianie” – skupione w ramach prężnie działającego Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji. Gmina jest w pełni telefonizowana. Obok sieci stacjonarnej dostępne są również sieci głównych operatorów telefonii komórkowej. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć wodociągowa, pozwalająca na szybkie włączenie się do niej nowych inwestorów.

Gmina posiada dwie oczyszczalnie ścieków (w Szemudzie i Kielnie). Ponadto na ukończeniu jest realizacja budowy sieci kanalizacyjnej dla całego wschodniego obszaru gminy (Bojano, Dobrzewino, Karczemki, Koleczkowo) z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w Gdyni – Dębogórze. Równoległe obszar ten jest objęty pracami związanymi z budową sieci gazowej. Ponadto planuje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz budowę modernizację istniejących dróg.

METODOLOGIA DIAGNOZY

CELE I OGÓLNE ZAŁOŻENIA BADANIA

W kontekście teoretycznym diagnoza potrzeb i potencjału społeczności w zakresie usług społecznych w Gminie Szemud zakładała powiązanie problematyki konstruowania oferty usług społecznych z zagadnieniami:

✓ rozwoju społecznego, oznaczającego zdolność społeczności lokalnej do generowania warunków umożliwiających wszystkim członkom osiągnięcie pełnego potencjału, zaspokojenie podstawowych potrzeb i zwiększania spójności społecznej (w tym m.in. zmniejszania rozwarstwienia społecznego, wyrównywania szans, przeciwdziałania dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu),

✓ jakości życia oznaczającego zadowolenie z efektywnego/sprawnego układu instytucjonalnego zapewniającego dostęp do wysokiej jakości usług społecznych z zakresu wsparcia społecznego, zdrowia, kultury, edukacji i aktywności obywatelskiej.

Taka perspektywa skupiona jest na odkrywaniu i identyfikowaniu tzw. niematerialnych czynników rozwoju – roli jakościowych i ilościowych parametrów zasobów społecznych będących w dyspozycji społeczności lokalnej oraz możliwość ich efektywnego wykorzystania poprzez system usług społecznych. Przy takim podejściu priorytetem lokalnej polityki społecznej jest dobrostan (well-being) mieszkańców społeczności lokalnej rozumiany jako maksymalizowanie potencjału możliwego do osiągnięcia w środowisku życia jednostki i/lub grup oraz jako aktywny proces służący świadomym wyborom w dążeniu do osiągnięcia coraz bardziej satysfakcjonującej egzystencji. Na proponowane w tych badaniach zintegrowane podejście do rozwoju społecznego i jakości życia składają się dwa czynniki: zwiększenie wolności wyboru usług (ich formy, miejsca, sposobu świadczenia) oraz kreowanie przez usługi nowych możliwości rozwojowych dla ludzi (np. dzięki usługom mogą aktywnie uczestniczyć w życiu zawodowym, społecznym i obywatelskim).

Pojęcie jakości życia i rozwoju społecznego ma bezpośredni związek ze sferą psychiczną człowieka. Jakość życia rozpatruje się przez pryzmat zaspakajania potrzeb typu egzystencjalnego („mieć”), potrzeb związanych z bezpieczeństwem („być”) oraz potrzeb

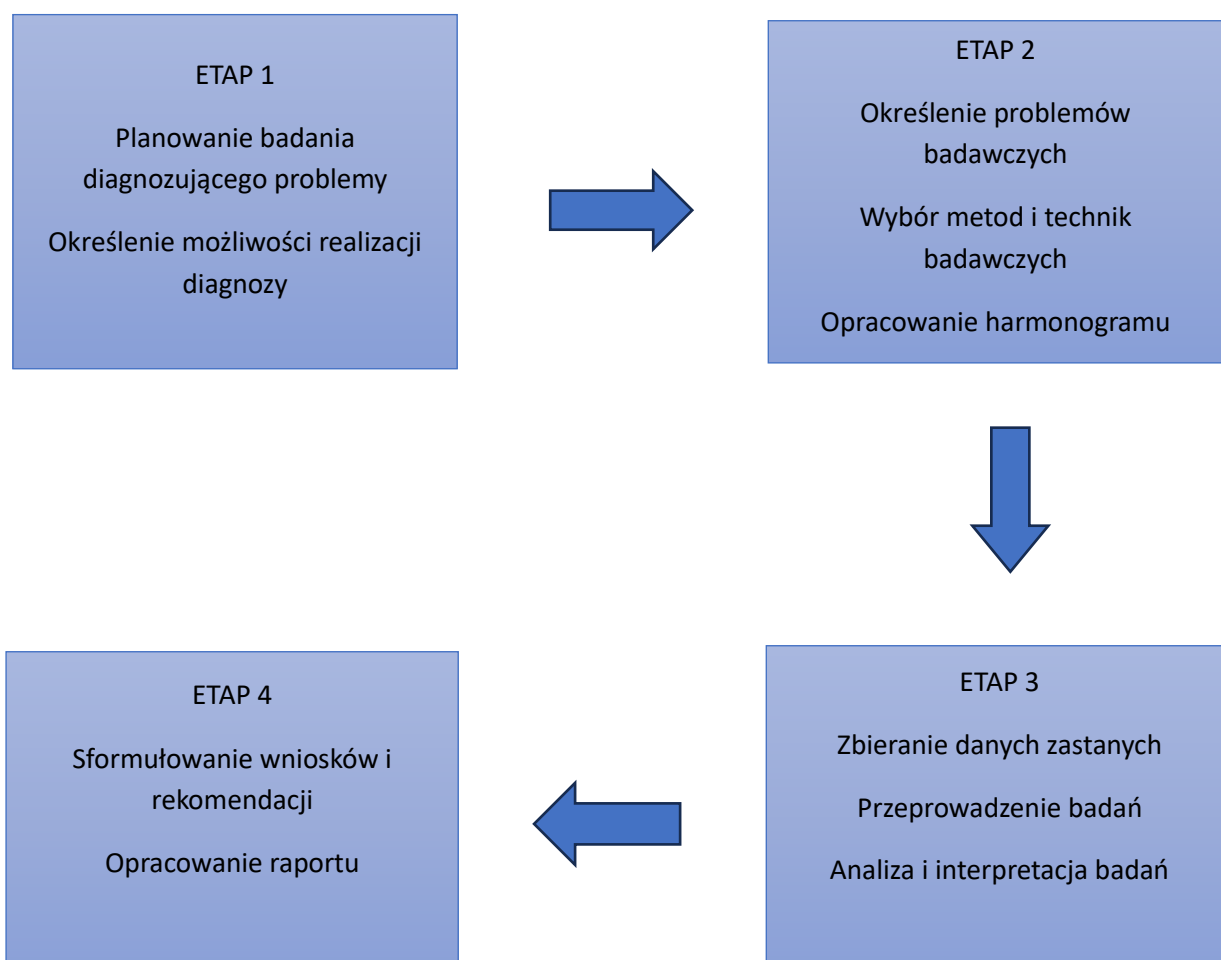
dotyczących kontaktu społecznego („kochać i być kochanym”). Dlatego w badaniach kluczowa była perspektywa mieszkańca – użytkownika usług.

Jakość życia to pojęcie normatywne, związane z przyjętymi przez jednostkę systemami wartości, aspiracjami, oczekiwaniami człowieka i grup społecznych, z którymi jest w jakiś sposób powiązany.

Poczucie satysfakcji mieszkańców wynika ze świadomości zaspokojenia potrzeb emocjonalnych, społecznych, potrzeb samorealizacji. Dlatego w diagnozie została uwzględniona perspektywa ekonomii i psychologii behawioralnej odkrywająca „pozaracjonalne” aspekty zachowań użytkowników usług, które w praktyce decydują o skuteczności przyjętych rozwiązań. Zastosowane w naszej diagnozie podejście ma ułatwić takie konstruowanie systemu lokalnych usług społecznych by poszerzał on pole wyborów mieszkańców i dawał ludziom większą możliwość dokonywania wyborów, a co za tym idzie umożliwiał godny i satysfakcjonujący poziom życia.

Przeprowadzone badanie diagnozujące potrzeby i potencjał społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych w gminie Szemud składało się z kilku etapów, które zostały przedstawione poniżej.

Rys. 1. Etapy diagnozy

Źródło: opracowanie własne.

Proces realizacji badania diagnostycznego oraz każdy etap realizacji badania poddany został niezbędnej konsultacji z pracownikami CUS w Szemud – koncepcja badawcza i propozycje metodologiczne do badania, opracowanie narzędzi, dystrybucja kwestionariuszy ankiety w wersji internetowej, komunikowanie o prowadzonej diagnozie, zebranie materiału badawczego, analiza danych, przygotowanie raportu.

Ważnym rozpoczynającym przeprowadzanie diagnozy jest określenie problemu badawczego, którym jest istotne pytanie lub zespół pytań, na które odpowiedzi ma dostarczyć badanie. Do wyjaśnienia problemu badawczego niezbędne są pytania szczegółowe, których sformułowanie ułatwia analizę całego zagadnienia, pomaga w rozplanowaniu badań, sprzyja lepszemu doborowi narzędzi badawczych, a także chroni badacza przed pominięciem ważnych aspektów badanego problemu.

Przyjmując powyższe określenie problemu badawczego, w niniejszej diagnozie sformułowano następujący problem główny:

Jakie potrzeby i potencjał w zakresie usług społecznych występują obecnie w Gminie Szemud?

W oparciu o problem główny wysunięto następujące pytania szczegółowe:

1. Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców na terenie Gminy Szemud?
2. Które grupy mieszkańców (np. seniorzy, dzieci, osoby z niepełnosprawnością, rodziny wielodzietne) potrzebują największego wsparcia?
3. Jak mieszkańcy oceniają dostępność i jakość istniejących usług?
4. Jakie są oczekiwania mieszkańców dotyczące infrastruktury (np. placów zabaw, siłowni plenerowych, miejsc spotkań)?
5. Jakie istnieją zasoby ludzkie (np. specjaliści, wolontariusze, osoby z określonymi umiejętnościami)?
6. Jaki potencjał (instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej oraz podmiotów prywatnych) można wykorzystać w celu zaspokajania potrzeb społecznych mieszkańców oraz poszerzania oferty usług społecznych?
7. Jak mieszkańcy spędzają wolny czas, w jakich aktywnościach uczestniczą (kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych)?

8. Czy mieszkańcy angażują się w istniejące inicjatywy lokalne, wolontariat? W jakiej formie?
9. Jakie bariery utrudniają mieszkańcom zaangażowanie się w życie społeczne?
10. Jak efektywnie aktywizować mieszkańców do działalności na rzecz społeczności lokalnej?

Sformułowane powyżej pytania badawcze dotyczą zarówno potrzeb, jak i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, co wynika z wymogów sformułowanych przez ustawodawcę wobec programu rozwoju usług społecznych, jego wdrażania i funkcjonowania CUS.

Założenia metodologiczne uwzględniały następujące elementy.

Rys. 2 . Założenia metodologiczne diagnozy

Założenia metodologiczne diagnozy

Obszar badany — respondenci:	176 mieszkańców z uwzględnieniem różnych grup społecznych, wiekowych zawodowych i ze względu na płeć oraz przedstawiciele instytucji gminnych z zakresu pomocy społecznej czy edukacji, NGO/PES świadczących usługi społeczne na rzecz mieszkańców Gminy Szemud.
Analiza Desk Research	analizę danych zastanych (Desk Research)
Badania ankietowe:	kwestionariusz ankiety skierowany do osób dorosłych składający się z nie więcej niż 30 pytań
Indywidualne wywiady pogłębione (IDI):	przeprowadzane wśród mieszkańców Gminy Szemud. Szacowana ilość próby to min. 9 osób. Wywiady indywidualne przeprowadzane były wśród przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi na terenie Gminy Szemud

Wywiad grupowy (FGI):	dla grupy po 7 osób (grupy dostosowane do obszaru wsparcia oferowanego w ramach CUS, tj. obszar wsparcia seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób chorych i opiekunów faktycznych, wsparcie rodziny i działania wspierające oraz grupa pracowników CUS).
-----------------------	--

Źródło: opracowanie własne.

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród mieszkańców Gminy Szemud oraz przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne. Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwia przyglądanie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Przez metodę badawczą rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedne, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań społecznych. Wszystko zależy od tego jakich danych potrzebujemy. Badania ilościowe wykorzystują miary liczbowe do scharakteryzowania wybranego zjawiska społecznego lub zmiany w jego zakresie. Dostarczają informacji głównie o ilości. Z kolei badania jakościowe skupiają się na "głębszej" analizie danego zjawiska, co umożliwia jego lepsze zrozumienie. Badania ilościowe odpowiadają wyłącznie na pytanie „ile?”, natomiast jakościowe „co”, „gdzie?”, „jak?”, „dlaczego?”. W pierwszym przypadku większość pytań ma charakter rozstrzygający, w drugim eksploracyjny. Próba do badań ilościowych dobierana jest losowo lub kwotowo, natomiast do jakościowych celowo, przy czym w pierwszym przypadku zwykle jest zdecydowanie większa niż w drugim. Dodatkowo przy badaniach ilościowych występuje możliwość ilościowego uogólnienia wyników na populację, której nie ma przy badaniach jakościowych.

Wśród wykorzystywanych metod badań ilościowych wyróżnia się przede wszystkim sondaże kwestionariuszowe. Oprócz tego dostępny jest wywiad telefoniczny wspomagany

komputerowo (CATI), badania online, tj. ankieta internetowa (CAWI i CASI), wywiad przy użyciu komputera lub laptopa (CAPI) oraz wywiad w wersji papierowej, drukowanej (PAPI).

Do metod wykorzystywanych w obszarze badań jakościowych należą:

- IDI – indywidualny wywiad pogłębiony, przeprowadzany z jedną osobą,
- FGI – zogniskowany wywiad grupowy, tzw. fokus,
- eksperyment – badanie w warunkach umożliwiającym stałą kontrolę jego przebiegu,
- obserwacja – obserwowanie występowania danego zjawiska,
- desk research – analiza różnych materiałów, np. stron www, materiałów archiwalnych.

W badaniach ilościowych dąży się do nadania badanym zjawiskom określonych miar. W związku z tym stosuje się je zawsze wtedy, gdy chce się uzyskać odpowiedź na pytanie „ile”. Badania jakościowe są natomiast wykorzystywane w razie chęci podjęcia dalszej wnikliwej analizy i obserwacji zachowania wybranej grupy lub określonego zjawiska. Jeśli chodzi o analizę i interpretację danych, to na podstawie badań ilościowych otrzymuje się różne wskaźniki liczbowe (procenty, średnie itp.). Możliwa jest zatem analiza statystyczna, która jest obiektywna. Inaczej natomiast jest w przypadku badań jakościowych, gdzie przeprowadza się analizę swobodną, subiektywną. Nie występują tutaj jednoznaczne kryteria analizy, możliwe jest dokonanie wielu różnych interpretacji.

Podstawowym narzędziem w przypadku badań ilościowych jest kwestionariusz zawierający pytania w standardowej, niezmiennej formie. Głównie są to pytania zamknięte, na które można jednoznacznie odpowiedzieć, z proponowaną kafeterią. Większość pytań ma charakter rozstrzygający, a z zebranych odpowiedzi można wysnuć jednoznaczne wnioski.

W przypadku badań jakościowych ważny jest tak naprawdę swobodny sposób pozyskiwania wszelkiego rodzaju informacji. Chcąc uzyskać istotne informacje, zadaje się pytania otwarte, na które można odpowiedzieć w dowolny sposób. Przygotowany wcześniej scenariusz i sformułowane pytania stanowią jedynie bazę do dalszej dyskusji. Większość pytań ma charakter eksploracyjny.

Badania do niniejszej diagnozy zostały wykonane zarówno zgodnie z metodologią jakościową, jak i metodologią ilościową. Badania wśród dorosłych mieszkańców i młodzieży zostały

przeprowadzone za pomocą techniki CAWI (Computer Assisted Web Interviews), jak i PAPI (Paper And Pen Personal Interview). Technika CAWI polega na przeprowadzeniu ankiety, która jest dostępna online. Pozwala ona na anonimowość, dzięki czemu osoby biorące udział w badaniu czują się swobodnie.

Wykorzystana technika PAPI opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

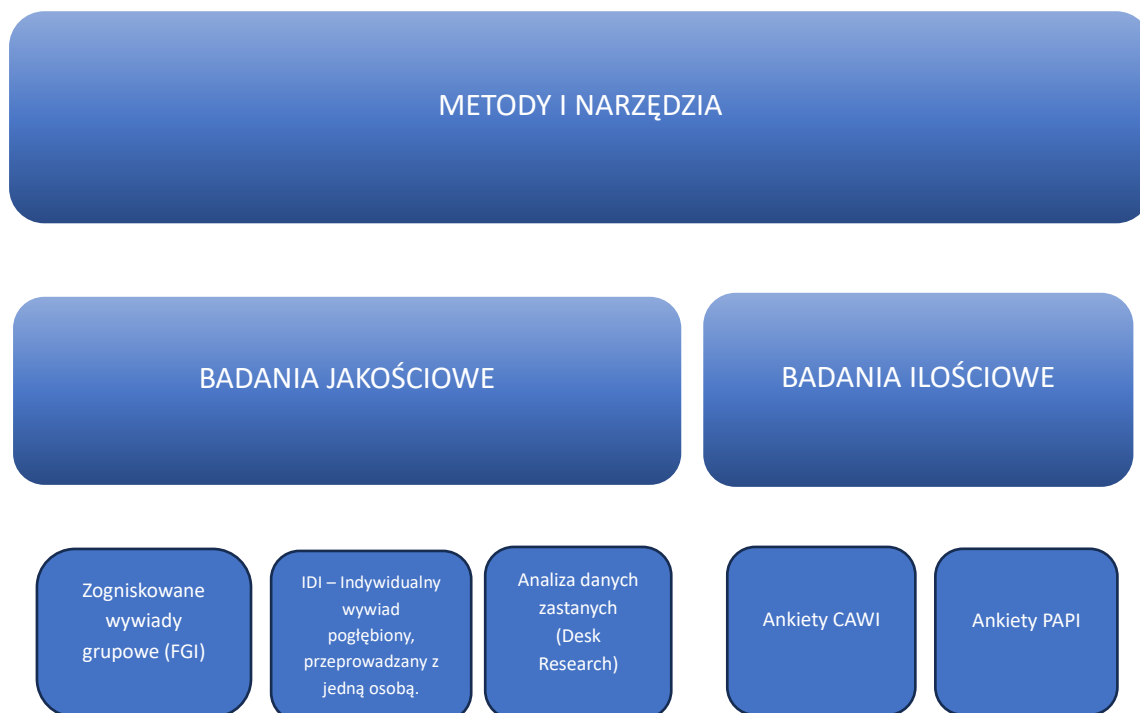
Z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Gminie Szemud przeprowadzono wywiady IDI- wywiady indywidualne.

Ponadto przeprowadzono zogniskowany wywiad grupowy (FGI – Focus Group Interview) z przedstawicielami klientów CUS oraz środowiska lokalnego. Technika ta polega na dyskusji moderatora z grupą osób według określonego scenariusza. Ich celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz całkowitej anonimowości.

W ramach przeprowadzonych badań, wykorzystano również analizę danych zastanych (Desk Research). Desk research to metoda badawcza polegająca na kompilacji, analizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. To badania wtórne, które przeciwstawiają się badaniom pierwotnym. Badania pierwotne to generowanie danych, a badania wtórne wykorzystują badania pierwotne jako źródło danych analizy. Desk research nazywane jest badaniami wtórnymi lub analizą danych zastanych. Metoda desk research nie ma określonego czasu trwania lub fazy realizacji, a pozyskiwanie oraz eksploracja danych trwa zazwyczaj przez cały okres realizowania projektu badawczego. Powodem tego jest ciągłe uzupełnianie dokumentów oraz zestawianie ich z pozyskanymi materiałami podczas wszystkich etapów badania. W naukach społecznych dane zebrane przez badaczy czy instytucje są coraz częściej wykorzystywane na potrzeby celów badawczych odmiennych od pierwotnych celów zebrania tych danych.

W niniejszym opracowaniu analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz wszystkie programy wykonawcze, raporty, sprawozdania i analizy w zakresie polityki społecznej prowadzonej na terenie Gminy Szemud.

Rys. 3. Metody i narzędzia badawcze zastosowane w diagnozie

Źródło: opracowanie własne.

Narzędzie badawcze to przedmiot służący do realizacji wybranej techniki badań. O ile technika badawcza oznacza czynności, na przykład obserwowanie, prowadzenie wywiadu, o tyle narzędzie badawcze to instrument służący do technicznego gromadzenia danych z badań.

Ankieta skierowana została do wszystkich mieszkańców, której celem była diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, a w szczególności zidentyfikowanie istniejącego w środowisku lokalnym zapotrzebowania na usługi społeczne i określenie kierunków rozwoju Gminy. Składała się z 25 pytań merytorycznych, o charakterze zamkniętym, półotwartym i otwartym oraz 7 pytań metryczkowych, opisujących grupę badawczą.

Kwestionariusz wywiadu pogłębionego wśród mieszkańców Gminy Szemud zawierał pytania otwarte dotyczące m.in.:

1. Proszę krótko scharakteryzować, jaka jest specyfika Gminy Szemud? Co jest dla niej typowe, co odróżnia Szemud od gmin sąsiednich?
2. Jakie problemy wskazałyby Pani/Pan w gminie? Gdyby mieli Państwo wymienić 3 najważniejsze problemy społeczne w gminie, jakie by to były?
3. Jakie potrzeby wskazałyby Pani/Pan w gminie?
4. Czy Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia?
5. Jak ocenia Pan/i dostępność usług społecznych w gminie – chodzi o usługi/działania niematerialne np. dostęp do edukacji, programów wsparcia potrzebujących, realizowanych zajęć dla dzieci lub seniorów itp. (jak w definicji).
6. Jakie usługi są obecnie dostępne?
7. Jakich usług brakuje, dla jakich grup społecznych, z czego to wynika? Jakie braki w zakresie wsparcia pomocy społecznej identyfikują Państwo w gminie?
8. Do jakich usług dostęp jest ograniczony? Dlaczego tak jest?
9. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora gospodarczego/lokalnych firm z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie świadczenia usług społecznych?
10. Jaki potencjał firm/podmiotów gospodarczych może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?
11. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?
12. Załóżmy, że mamy przed sobą „Pudełko na pomysły mieszkańców”, do którego każdy może wrzucić swój pomysł na zajęcia, warsztaty, spotkania itp. Jaki byłby Pana(i) pomysł?

Badanie miało charakter dyskusji prowadzonej przez moderatora, którego zadaniem było właściwe ukierunkowanie rozmowy oraz zachęcanie respondentów do aktywności. Wywiad przebiegał wg określonego scenariusza, zastosowane były pytania otwarte, które jedynie nadawały kierunek wypowiedzi respondenta i go nie ograniczały.

W procesie opracowania narzędzi badawczych tj. kwestionariusza ankiety i scenariuszy wykorzystanych do FGI oraz IDI wykorzystana została definicja usług społecznych zaczerpnięta z Ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, która weszła w życie 1 stycznia 2020 roku. We wspomnianej Ustawie czytamy: „Usługi społeczne oznaczają działania z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,

- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej – podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców”.

Cytowany zakres usług społecznych, który odpowiada zakresowi koordynacji i zarządzania Centrum Usług Społecznych pozwala na uszczegółowienie listy najczęściej oferowanych usług społecznych:

- 1) pracę socjalną z osobą i rodziną oraz asystenturę dla rodzin;
- 2) środowiskową pracę socjalną w różnych formach;
- 3) terapię osób i rodzin doświadczających trudności w funkcjonowaniu w społeczeństwie;
- 4) mediacje rodzinne i w sporach innych niż rodzinne;
- 5) animację lokalną, edukację środowiskową oraz inne formy działań aktywizujących w środowisku zamieszkania;
- 6) poradnictwo prawne, obywatelskie, psychologiczne i rodzinne, w tym małżeńskie;
- 7) reintegrację zawodową i społeczną;
- 8) interwencję kryzysową;
- 9) usługi wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą;
- 10) rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych;
- 11) asystenturę i inne usługi wsparcia dla osób niesamodzielnych i osób o ograniczonej samodzielności, w tym niepełnosprawnych, przewlekłe chorych, starszych i bezdomnych;

- 12) usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym dla osób niesamodzielnych i osób o ograniczonej samodzielności pozostających w środowisku zamieszkania;
- 13) usługi wsparcia dla opiekunów osób niesamodzielnych i osób o ograniczonej samodzielności, w tym usługi opieki wytchnieniowej, wsparcia doradczego, informacyjnego i psychologicznego;
- 14) pomoc postpenitencjarną i readaptację społeczną;
- 15) promocję zdrowia, w tym zdrowia psychicznego oraz edukację zdrowotną.

Tak jak wspomniano powyżej, zarówno definicja usługi społecznej, jak i powyższa lista została wykorzystana w realizacji badań jakościowych oraz przy budowie kwestionariusza ankiety.

W badaniach zastosowano różnorodne techniki i metody badawcze. Pozwala to na uzyskanie bardziej wiarygodnych i pogłębionych wniosków. Łączenie jakościowych i ilościowych metod oraz technik badawczych pozwala na uzyskanie wszechstronnego opisu i wyjaśnienie zjawisk związanych z potrzebami i potencjałem wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Badana w ramach diagnozy zbiorowość najczęściej jest zbyt liczna, aby zbadać jej wszystkich członków, dlatego wybiera się jej reprezentację. Występują dwa typy doboru próby: losowy i nielosowy. Podejmując decyzję o wyborze doboru próby, kierowano się tym, jaki jest cel naszych badań. Wykorzystany w diagnozie celowy i losowy dobór próby umożliwił taki dobór respondentów, by stanowili oni jak najbardziej wartościowe źródło informacji o badanym zjawisku.

W każdym kwestionariuszu oraz przed przystąpieniem do wywiadu, uczestnicy byli informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkusza ankiety czy udzielania odpowiedzi w wywiadzie, co sprawiło, że badania prowadzone były w sposób etyczny.

ANALIZA DESK RESEARCH

Pośród zastosowanych modułów badawczych analiza desk research odegrała ważną rolę, stanowiąc formę wtórnej analizy danych statystycznych gromadzonych przez szereg instytucji działających w obrębie jednostek organizacyjnych samorządu w Gminie Szemud i danych dostępnych w statystyce publicznej. Z drugiej strony analiza desk research przedstawiła

podstawowe informacje na temat rozłożenia problemów społecznych w gminie, stanu infrastruktury, zakresie prowadzonych usług społecznych w poszczególnych sołectwach, co jednocześnie pozwoliło na przygotowanie gruntu merytorycznego do opracowania koncepcji badań ilościowych i jakościowych. Tak więc, zarówno badania ankietowe CAWI i PAPI, jak i wywiady FGI oraz wywiady IDI znacząco poszerzyły informacje uzyskane z analizy desk research.

W badaniu poddane zostały analizie istniejące informacje i dane, zgromadzone i przetworzone wcześniej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie (obecnie Centrum Usług Społecznych w Szemudzie) oraz inne podmioty świadczące usługi społeczne na rzecz mieszkańców gminy.

Sytuacja demograficzna

Według danych GUS (stan na 31 grudnia 2023 r.) liczba ludności gminy Szemud wyniosła 21 622 osób, z czego 49,56 % stanowiły kobiety (10 715 os.), a 50,44 % mężczyźni (10 907 os.). Pod względem wielkości powierzchni gmina plasuje się na czwartej pozycji wśród wszystkich gmin powiatu wejherowskiego (176,89 km²). Gęstość zaludnienia gminy to 122,2 os./km², przy średniej 178,2 os./km² dla całego powiatu. Liczba ludności gminy stanowi 9,42 % ludności powiatu wejherowskiego.

Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 27,03% wszystkich mieszkańców gminy; w wieku produkcyjnym – 58,88%; natomiast w wieku poprodukcyjnym – 14,09%. Struktura ekonomicznych grup wieku w gminie kształtuje się na bardzo dobrym poziomie, na podkreślenie zasługuje bardzo wysoki wynik osób w wieku przedprodukcyjnym (najwyższy w powiecie wejherowskim), przy średniej 18,24% dla całego kraju.

	2003	2013	2023
Ogółem [os.]	11 818	16 076	21 622
mężczyźni [os.]	6 059	8 187	10 907
kobiety [os.]	5 759	7 889	10 715

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

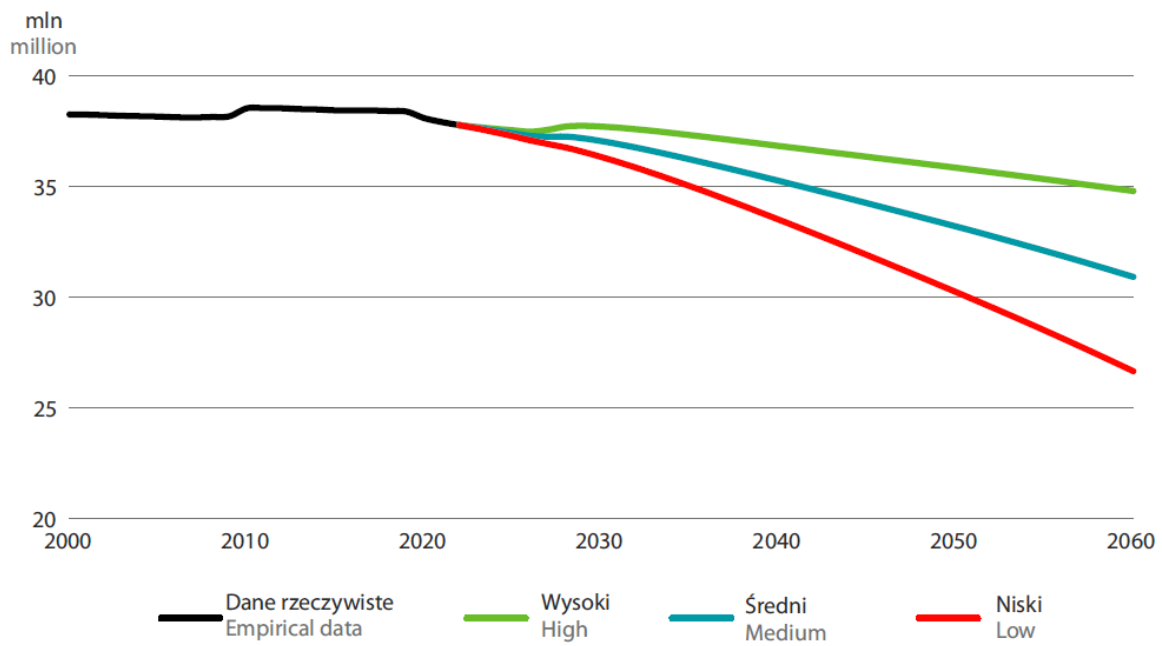
W ciągu dwóch ostatnich dekad liczba mieszkańców gminy zwiększyła się o 82,96%. W 2023 roku wskaźnik zmiany liczby ludności na 1000 mieszkańców wyniósł 30,4 i jest najwyższy w całym powiecie. Dla porównania wskaźnik ten dla całej Polski wyniósł -3,4, dla województwa pomorskiego 0,5 i dla powiatu wejherowskiego 9,0. Związane jest to między innymi z bezpośrednim, granicznym położeniem gminy względem Gdyni oraz aglomeracji trójmiejskiej i zachodzącym procesem suburbanizacji.

Ludność z Trójmiasta (i okolic) osiedla się na terenie gminy Szemud, a w szczególności w miejscowościach Dobrzewino, Karczemki, Bojano, Koleczkowo, Kielno. Wzrost liczby mieszkańców powoduje wzrost zapotrzebowania na różne usługi społeczne, w tym miejsca w żłobkach, przedszkolach, niezbędną infrastrukturę w zakresie edukacji oraz sportu i miejsc do rekreacji.

Według opublikowanego przez Główny Urząd Statystyczny w roku 2023 „Prognozy ludności na lata 2023-2060” liczba ludności Polski zmniejszy się.

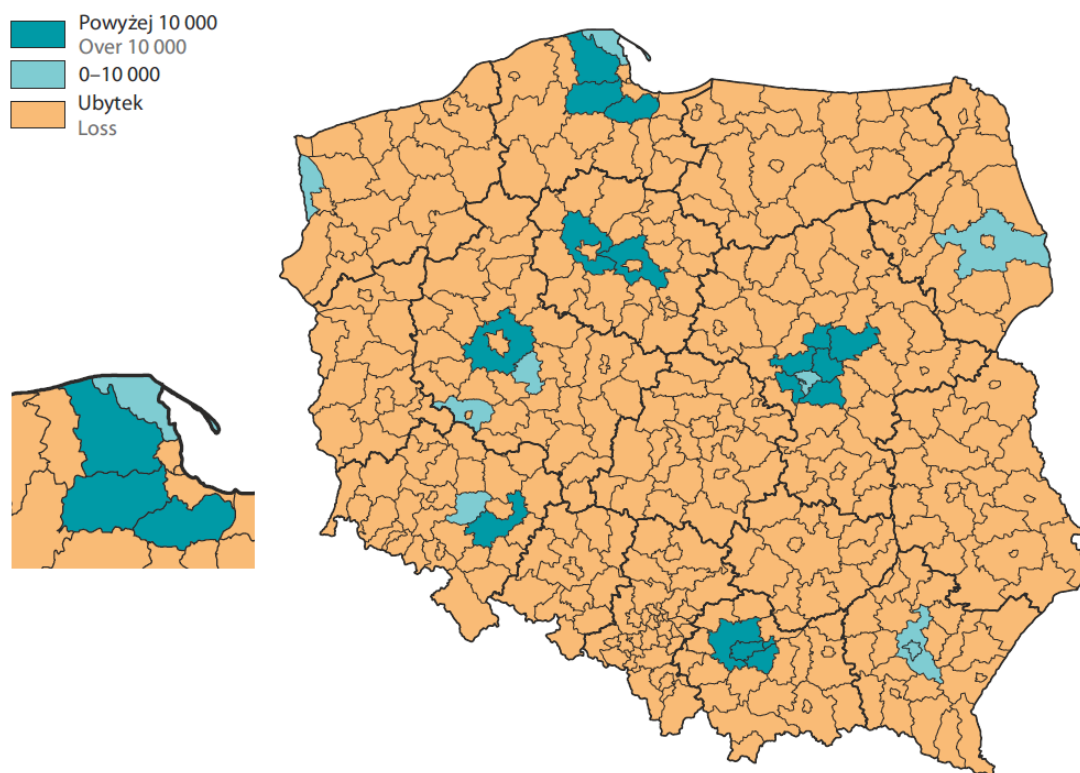
W zależności od kombinacji wystąpienia czynników wpływających na szacowaną liczbę ludności uwzględniono trzy możliwe scenariusze. I tak według scenariusza niskiego ludność Polski będzie liczyć w 2060 roku 26,7 mln osób, według średniego 30,9 mln i według wysokiego 34,8 mln. Wszystkie scenariusze przewidują systematyczny spadek liczby ludności Polski, do 2060 r. oznaczałoby ubytek (w stosunku do 2022 r.) wyniesie od 8 do 29%.

Liczba ludności Polski (w mln) według trzech scenariuszy w latach 2000-2060

źródło: „Prognoza ludności na lata 2023-2060”, Główny Urząd Statystyczny

Przyrost liczby ludności do 2060 r. w porównaniu do 2022 r. według powiatów

źródło: „Prognoza ludności na lata 2023-2060”, Główny Urząd Statystyczny

Według prognozy teren powiatu wejherowskiego jako jeden z nielicznych w Polsce zanotuje w 2060 roku wzrost liczby mieszkańców. Gmina Szemud osiągnie najwyższy wynik w całym powiecie o wartości + 25,12% (dla porównania gmina Choczewo „skurczy się” o 48,13%).

WIEK / ROK	2023	2030	2040	2050	2060	ZMIANA (WZGLĘDEM ROKU BAZOWEGO 2023)	
						+/- [os.]	+/- [%]
OGÓŁEM	21 264	23 104	25 087	26 415	26 606	5 342	25,12%
0-17	5 709	5 390	4 802	5 264	5 174	-535	-9,37%
18-59/64	12 499	13 670	14 660	13 929	13 670	1 171	9,37%
60+/65+	3 056	4 044	5 625	7 222	7 762	4 706	153,99%

80+	501	691	1 268	1 780	2 420	1 919	383,03%
------------	-----	-----	-------	-------	-------	-------	----------------

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Prognozy ludności na lata 2023-2060”, Główny Urząd Statystyczny

Tak jak cały kraj Gminę Szemud dotkną zmiany w strukturze demograficznej. Znacząco zwiększy się liczba osób w wieku poprodukcyjnym o 153,99% (względem bazowego roku 2023) i o aż 383,03% liczba seniorów w wieku powyżej 80 lat.

Rynek pracy

Analiza danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie z ostatnich pięciu lat wskazuje, iż poziom bezrobocia w gminie Szemud jest niższy niż w całym powiecie wejherowskim. Jedynie w dwóch ostatnich latach wystąpił minimalny wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców – na koniec 2024 wyniósł 1,16%. Wśród osób bezrobotnych większy udział mają kobiety ze średnią sześćdziesięciu kilku procent.

	GMINA SZEMUD		POWIAT WEJHEROWSKI	
	Liczba bezrobotnych ogółem [os.]	w tym kobiet [os. / %]	Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców	Liczba bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców
2020	277	173 / 62,45%	1,52%	2,05%
2021	247	144 / 58,30%	1,35%	1,59%
2022	194	124 / 63,92%	1,02%	1,56%
2023	235	152 / 64,68%	1,10%	1,55%
2024	255	161 / 63,14%	1,16%	1,65%

źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Wejherowie

Gmina Szemud osiągnęła najmniejszy wskaźnik liczby osób bezrobotnych (1,16%) wśród wszystkich gmin powiatu wejherowskiego. Pomimo nieznacznego wzrostu w roku 2024 liczby

rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (4,54%), w dłuższej perspektywie obserwuje się pozytywny, malejący trend tego wskaźnika – dla porównania w roku 2017 wynosił on 13,90%.

Przedsiębiorczość

W gminie Szemud od wielu lat następuje wzrost liczby przedsiębiorstw. Jest to związane z położeniem gminy w bliskości aglomeracji miejskich: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Wejherowo, Rumia, Reda. Ponadto Gmina Szemud w aktywny sposób zachęca przedsiębiorców i inwestorów do podejmowania działalności gospodarczej i inwestycji na jej terenie. Tego przejawem były cykliczne spotkania dla przedsiębiorców, organizowanych przez Wójta Gminy Szemud.

Mieszkańcy gminy wykazują się dość wysokim poziomem przedsiębiorczości. Gmina zajmuje drugą pozycję wśród wszystkich gmin wiejskich powiatu wejherowskiego (ustępuje jedynie gminie wiejskiej Wejherowo) z wynikiem 316 założonych podmiotów.

Nowo zarejestrowane w rejestrze REGON podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

	GMINA SZEMUD	POWIAT WEJHEROWSKI
OGÓŁEM	316	2 932
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	1	15
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	86	933
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	229	1 984

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Na terenie gminy funkcjonuje 3 381 podmiotów z czego: 97,69% [3 303 podmioty] to mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniających 1-9 pracowników), 1,92% [65 podm.] to małe firmy (10-49 prac.) oraz 0,39% [13 podm.] średnich przedsiębiorstw (50-249 prac.).

SEKTOR PRYWATNY OGÓŁEM	3 327
OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ	2 767

SPÓŁKI HANDLOWE	331
SPÓŁKI HANDLOWE Z UDZIAŁEM KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO	17
SPÓŁDZIELNIE	2
FUNDACJE	17
SEKTOR PRYWATNY - FUNDACJE RODZINNE	2
STOWARZYSZENIA I PODOBNE ORGANIZACJE SPOŁECZNE	48

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W sektorze prywatnym najbardziej popularną formą prowadzenia działalności gospodarczej była ta prowadzona przez osoby fizyczne (83,17%), spółki handlowe (9,95%) oraz stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (1,44%).

Wykaz podmiotów (według działów PKD 2007) zarejestrowanych na terenie gminy Szemud (stan na 31-12-2024 r.)

SEKCJA	OPIS	OGÓŁEM	W TYM SEKTOR PRYWATNY
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	38	38
B	górnictwo i wydobywanie	10	10
C	przetwórstwo przemysłowe	433	429
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	2
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6	5
F	budownictwo	660	647
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	534	529
H	transport i gospodarka magazynowa	219	218
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	86	86

J	informacja i komunikacja	158	158
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	47	46
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	74	74
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	412	408
N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	164	163
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	7
P	edukacja	109	95
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	159	157
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	55	52
S I T	pozostała działalność usługowa [S] oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby [T]	191	190
OGÓŁEM		3 381	3 327

źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Branżą, w której działa najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Gminy - według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 – jest budownictwo z 19,52% udziału.

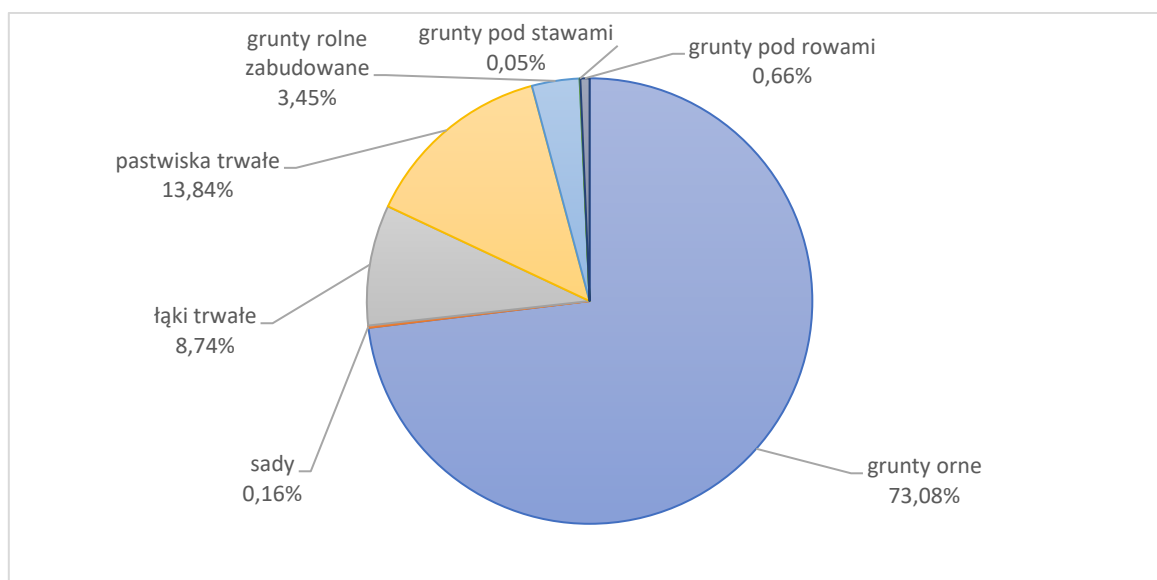
Kolejnymi sektorami są: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle [15,79%]; przetwórstwo przemysłowe [12,81%] oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna [12,19%].

Rolnictwo

Gmina Szemud charakteryzuje się mało korzystnymi warunkami do produkcji rolnej z powodu rozdrobnionej struktury gospodarstw, a także słabych gleb. Problem dotyczy głównie zachodniej części gminy, uboższej pod względem walorów turystycznych i bardziej oddalonej od ośrodków miejskich. Obszary występowania gleb wyższych klas bonitacyjnych to sołectwa: Szemudzka Huta, Kielno, Głazica i Dobrzewino.

Grunty rolne stanowią dwie trzecie powierzchni Gminy Szemud. Do użytków rolnych zalicza się grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe i pozostałe użytki rolne.

Struktura powierzchni użytków rolnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Natomiast tereny nierolnicze to: grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, grunty zabudowane i zurbanizowane, użytki ekologiczne, nieużytki oraz tereny różne.

Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych

	OGÓŁEM	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
POWIERZCHNIA GOSPODARSTW [HA]	12 074,94	30,88	889,24	2 710,31	2 705,61	5 738,90
GOSPODARSTWA ROLNE [GOSP.]	868	20	221	285	188	154

źródło: Powszechny Spis Rolny 2020, Główny Urząd Statystyczny

W gminie dominują małe i średnie gospodarstwa rolne o średniej powierzchni 13,91 ha, przy średniej dla województwa pomorskiego 20,64 ha. Uprawiane jest przede wszystkim zboża

(pszenica, żyto, owies) oraz w mniejszym stopniu rzepak i ziemniaki. Głównie hodowany jest drób, trzoda chlewna oraz bydło.

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw

	powierzchnia zasiewów [ha]	gospodarstwa z powierzchnią zasiewów [gosp.]
ogółem	7 472,18	761
zboża razem	5 664,41	702
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	5 637,07	702
pszenica ozima (łącznie z orkiszem)	883,40	55
pszenica jara (łącznie z orkiszem)	96,97	50
żyto ozime	843,08	320
żyto jare	45,64	16
jęczmień ozimy	49,33	20
jęczmień jary	196,67	90
owies	905,72	281
pszenżyto ozime	955,47	222
pszenżyto jare	94,10	50
mieszanki zbożowe ozime	155,99	40
mieszanki zbożowe jare	1 410,70	334
kukurydza na ziarno	26,23	17
przemysłowe (rocznikowe)	482,38	15
strączkowe jadalne na suche ziarno razem	47,73	10
ziemniaki	246,08	363
rzepak i rzepik razem	397,47	12
warzywa gruntowe	2,16	6

międzyplony (poplony) jare	1 334,51	54
międzyplony (poplony) ozime	187,70	41

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020, Główny Urząd Statystyczny

Pogłowie zwierząt gospodarskich

	pogłowie zwierząt [szt.]	gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie [gosp.]
bydło ogółem	5 505	420
bydło - krowy	1 544	358
świnie ogółem	5 871	177
świnie - lochy na chów	557	151
drób ogółem	203 250	382
drób kurzy razem	199 873	376
brojlery kurze	71 008	36
nioski kurze do produkcji jaj konsumpcyjnych	128 607	361

Źródło: Powszechny Spis Rolny 2020, Główny Urząd Statystyczny

Gospodarka komunalna

Drogi

Na terenie Gminy Szemud znajduje się ok. 600 km. dróg stanowiących własność Gminy Szemud. Drogi są sukcesywnie modernizowane oraz utrzymywane w ramach tzw. „bieżącego utrzymania dróg” tj. pracy równiarki oraz nawożenia kruszywa. Wykonywane są również prace naprawcze przy drogach (wycinka zakrzaczeń, przełożenie płyt yomb lub kostki itp.). Zadanie to zostało powierzone gminnej spółce komunalnej GPK Szemud.

Transport

Transport publiczny na terenie gminy odbywa się na podstawie zawartej umowy z dniu 25-11-2010 r. opartej na porozumieniu Międzygminnym Gmin: Miasta Gdynia oraz Gminy

Szemud z dnia 22 czerwca 2006 r. w przedmiocie powierzenia Gminie Miasta Gdynia zadań w zakresie lokalnego transportu zbiorowego na obszarze gminy. Na terenie Gminy Szemud działalność prowadzi także PKS Gdynia który w ramach przewozów otwartych realizuje dowozy dzieci do szkół podstawowych.

Mieszkania komunalne i wspomagane

Gmina Szemud posiada 39 lokali komunalnych. Lokale znajdują się w 15 miejscowościach na terenie Gminy. Łączna powierzchnia lokali to 1 932,95 m². Zamieszkuje je 89 osób. Niestety na terenie gminy nie ma mieszkań socjalnych, treningowych, ani też wspomaganych dla osób w kryzysie bezdomności oraz młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą.

Gospodarka odpadami

Liczba mieszkańców objęta zbiorczym odbiorem odpadów komunalnych w roku 2023 to – 20 677 osób. Liczba nieruchomości zamieszkałych objętych zbiorczym systemem odbioru odpadów w roku 2023 – 6 797. Gmina Szemud nie obejmuje nieruchomości niezamieszkałych zbiorczym systemem odbioru opadów - zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku w Gminie Szemud - właściciele nieruchomości na których nie zamieszkują mieszkańcy, w tym także właściciele nieruchomości mieszkalno-użytkowych lub użytkowo-mieszkalnych w części użytkowej, zobowiązani są do zawarcia umowy na odbiór odpadów komunalnych powstałych w wyniku ich działalności, z przedsiębiorcą odbierającym odpady komunalne.

Likwidacją dzikich wysypisk oraz oczyszczaniem terenów z terenu Gminy Szemud w roku 2023 zajmowała się firma Stachtrans, z kolei odbiorem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości odbierała firma Sanipor.

W Szemudzie i Kielnie znajdują się Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, gdzie mieszkańcy gminy mogą oddać w ramach opłaty za odpady komunalne frakcje odpadów, których nie można wrzucić do standardowych pojemników (frakcji).

Sieć gazowa

Polska Spółka Gazownictwa zaopatruje mieszkańców gminy w gaz. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się coraz większe zainteresowanie mieszkańców podłączeniem swoich nieruchomości do sieci – co skutkowało szybkim rozwojem sieci gazowej.

	2013	2018	2023
długość czynnej sieci ogółem [m]	88 292	132 306	166 711
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	535	1 164	2 042
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) [szt.]	535	793	2 338
odbiorcy gazu (gospodarstwa domowe) ogrzewający mieszkania gazem [szt.]	527	742	2 214
korzystający z instalacji gazowej w % ogółu ludności [%]	13,4	17,7	40,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne

Na terenie gminy działa Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne Szemud sp. z o. o. (Szemud, ul. Kartuska 13) którego działalność obejmuje szeroki zakres usług, w tym zbiorowe zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków, a także utrzymanie dróg gminnych oraz obiektów sportowych.

	2019	2020	2021	2022	2023
długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	-	430,0	439,0	451,9	460,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	4 551	6 031	6 231	6 416	6 850
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam3]	748,2	824	855	880,5	947,3
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m3]	41,4	41,5	42,3	42,6	44,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	17 373	19 299	19 746	20 295	20 959
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [%]	95,2	96,5	96,6	96,7	96,9
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	117,6	150,0	150,0	153,2	161,6

przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	2 215	2 521	2 781	3 127	3 327
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam3]	326,3	334,3	339,3	359,3	382,6
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	8 841	10 256	10 918	11 777	12 426
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [%]	48,5	51,3	53,4	56,1	57,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Głównym obszarem działania spółki jest eksploatacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. GPK zarządza około 460 km sieci wodociągowej oraz 160 km sieci kanalizacji sanitarnej. Spółka dysponuje 9 ujęciami wody, w tym 5 stacjami uzdatniania wody, co zapewnia mieszkańcom Gminy Szemud dostęp do wysokiej jakości wody pitnej. Dodatkowo, dwie oczyszczalnie ścieków oraz 41 obiektów przepompowni ścieków gwarantują skuteczne odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, dbając o ochronę środowiska naturalnego. Miejscowości obsługiwane przez GPK to nie tylko centralne obszary gminy, ale także bardziej oddalone miejscowości i wsie. Z sieci wodociągowej korzysta blisko 97% mieszkańców gminy, a z kanalizacyjnej ponad 58%. Spółka zajmuje się również budową sieci wodociągowych i kanalizacyjnych na życzenie klientów – mieszkańców gminy. Dodatkowo, firma oferuje usługi budowy przyłączy wodociągowo-kanalizacyjnych, co umożliwi szybkie i efektywne podłączenie nowych nieruchomości do sieci. Spółka świadczy także usługi asenizacyjne oraz transport ścieków.

Poza działalnością związaną z wodą i kanalizacją, GPK pełni również rolę w utrzymaniu dróg gminnych i terenów zielonych. Realizując zadania powierzone przez urząd gminy, firma prowadzi utrzymanie letnie i zimowe dróg, dbając o bezpieczeństwo i komfort mieszkańców. Dodatkowo, eksploatacja obiektu basenu w Kielnie, znana jako Centrum Sportowe Kielno, umożliwia mieszkańcom aktywny wypoczynek i rozwój sportowy.

Szkolnictwo

W gminie Szemud funkcjonuje 9 szkół podstawowych (w tym 1 niepubliczna):

1. Szkoła Podstawowa w Bojanie (Bojano, ul. J. Wybickiego 38);
2. Szkoła Podstawowa w Częstkowie im. Róży Zamoyskiej (Częstkowo, ul. Szkolna 9);
3. Szkoła Podstawowa w Jeleńskiej Hucie (Jeleńska Huta, ul. Szkolna 5);

4. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Bohaterów Westerplatte w Kielnie (Kielno, ul. Szkolna 4);
5. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Koleczkowie (Koleczkowo, ul. Wejherowska 24);
6. Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łebnie (Łebno, ul. Szkolna 1);
7. Szkoła Podstawowa w Łebieńskiej Hucie (Łebieńska Huta, ul. Kartuska 25);
8. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Szemudzie (Szemud, ul. Szkolna 4);
9. Społeczna Szkoła Podstawowa z Przedszkolem Dobrzewino-Karczemki (Karczemki, ul. Gdańska 23).

Współczynniki związane ze szkolnictwem podstawowym w gminie Szemud w roku 2023

szkoły podstawowe ogółem	oddziały w szkołach	uczniowie	absolwenci	uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	współczynnik skolaryzacji netto
9	123	2482	341	20	89,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

W roku szkolnym 2023/2024 do szkół podstawowych uczęszczało łącznie 2 484 uczniów bez oddziałów „zerowych” oraz 2 909 uczniów z oddziałami zerowymi. Współczynnik solaryzacji wyniósł 89, 70%, przy średniej 93,80% dla całego powiatu wejherowskiego. Na jeden oddział szkolny przypadało dwudziestu uczniów. Ponad dwie trzecie populacji uczniów uczęszczało do trzech największych szkół podstawowych – w Bojanie [27%], Kielno [20%], Szemud [20%]. W 2023 roku na terenie gminy 1 202 dzieci realizowało zajęcia w 14 placówkach wychowania przedszkolnego (56 oddziałów).

Według „Prognozy ludności na lata 2023-2060” ilość osób w wieku do lat 14 na terenie gminy Szemud zmniejszy się o 12,13% (gdzie rokiem bazowym jest 2023) – spadnie o 586 osób.

rok	2023	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
osoby w wieku 0-14 lat	4 832	4 315	3 934	4 014	4 254	4 449	4 452	4 246

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z „Prognozy ludności na lata 2023-2060”,
Główny Urząd Statystyczny

Kultura, sport i rekreacja

W 2023 roku oddane do użytku zostało Centrum Samorządowe Szemud – CSS (ul. Samorządowa 1, Szemud). Kompleks budynków (o powierzchni blisko 6 tysięcy m²) wchodzących w skład CSS przewidziany został jako centrum administracyjne Gminy Szemud. Centrum Samorządowe to nie tylko nowa siedziba Urzędu Gminy Szemud, a także:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Biblioteka Publiczna;
- wielofunkcyjne centrum konferencyjne wraz ze sceną, powierzchnią wystawienniczą, a także możliwością organizowania seansów filmowych;
- Centrum Wspierania Rodzin;
- Szemudzkie Centrum Wspierania Przedsiębiorczości, które sprawuje opiekę nad inwestorami;
- punkt gastronomiczny;
- przestrzeń dla organizacji pozarządowych i inicjatyw mieszkańców.

Do kompleksu przynależy także budynek służb mundurowych, który jest siedzibą:

- Ochotniczej Straży Pożarnej;
- Ratownictwa Medycznego (wraz z karetką);
- Gminnego Zarządzania Kryzysowego.

Na terenie gminy Szemud funkcjonuje **Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji**. Siedzibą Centrum jest Hala widowiskowo-sportowa w Szemudzie (ul. Szkolna 4a, Szemud), gdzie znajduje się administracja (GCKSiR), sala korekcyjna i hala sportowa. Ponadto w skład GCKSiR wchodzi: Gminna Hala Sportowa w Bojanie, Boisko Orlik w Szemudzie oraz Orkiestra Dęta Gminy Szemud, Kaszubski Zespół Regionalny „Koleczkowianie”, Centrum Muzyczne w Kielnie, Szemudzka Grupa Teatralna, Akademia Sztuk Tradycyjnych i Współczesnych w Domimierzu, a także kluby sportowe (Kaszubski Klub Sportowy SFORA; LZS Bojano, UKS Bojano, UKS Kielno). W 2023 roku zainaugurowano działalność Uniwersytetu III wieku.

W ramach swoich zadań statutowych instytucja organizuje imprezy kulturalne, sportowe i rekreacyjne, wychodząc z ofertą programową poza teren gminy Szemud. Ponadto Centrum udostępnia szkołom, klubom sportowym, organizacjom społecznym oraz indywidualnie i grupom niezorganizowanym hale sportowe na zajęcia i imprezy sportowo-rekreacyjne, imprezy kulturalne, szkolenia, zebrania organizacji społecznych, imprezy rodzinne, pokazy itd. Centrum jest także współorganizatorem i współuczestnikiem inicjatyw kulturalnych i sportowych podejmowanych przez instytucje, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kluby sportowe działające na terenie gminy Szemud oraz użycza swój sprzęt m.in. namioty, stoły, krzesła, sztalugi, scenę, nagłośnienie, oświetlenie sceniczne, zastawy kuchenne.

W gminie Szemud funkcjonuje również **Biblioteka Publiczna im. ks. dr. Leona Heyke** (ul. Samorządowa 1, Szemud) wraz z czterema filiami w Łebnie, Częstkowie, Kielnie i Bojanie. Łączny księgozbiór wynosi 41 609 pozycji (stan na 31-12-2023 r.).

	2019	2020	2021	2022	2023
biblioteki i filie [ob.]	5	5	5	5	5
księgozbiór [wol.]	34 735	36 591	37 778	39 215	41 609
czytelnicy w ciągu roku [os.]	3 052	2 481	3 149	3 549	3 608
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz [wol.]	32 679	28 453	31 517	36 125	37 643
biblioteki publiczne na 10 tys. ludności [ob.]	2,7	2,5	2,4	2,4	2,3
ludność na 1 placówkę biblioteczną [os.]	3 648	4 000	4 088	4 197	4 324
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności [wol.]	1 904,30	1 829,6	1 848,4	1 868,8	1 924,4
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności [os.]	169	125	156	172	170
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach [wol.]	10,7	11,5	10	10,2	10,4
komputery użytkowane w bibliotece (podłączone do Internetu) dostępne dla czytelników [szt.]	27	23	24	17	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

Celem bibliotek publicznych jest zaspokajanie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej w zakresie edukacji, kultury szeroko pojętej, kultury regionalnej i informacji. Przy bibliotekach działają liczne koła zainteresowań, prowadzone są warsztaty i spotkania- których odbiorcami są osoby reprezentujące wszystkie grupy wiekowe (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy). Od stycznia 2021 r. wszystkie biblioteki publiczne w Gminie Szemud dołączyły do programu Metropolitalnej Karty do Kultury. Metropolitalna Karta do Kultury to karta biblioteczna, a wraz z kartą posiadacze otrzymują zniżki na m.in. koncerty, wystawy, przedstawienia, bilety do kina oraz różnego rodzaju kursy w Trójmieście i okolicach. Czytelnicy mają również możliwość bezpłatnego korzystania z platformy Legimi – platformy z ebookami i audiobookami. Dzięki Bibloboxom (oraz wrzutniom) możliwe jest wypożyczanie (oraz zwrot) książek także poza godzinami pracy bibliotek.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa publicznego jest jednym z istotnych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców gminy Szemud. Instytucje zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to Policja oraz Ochotnicze Straże Pożarne, które to ściśle ze sobą współpracują.

Komisariat Policji w Szemudzie obejmuje prewencją gminę Szemud oraz sąsiednią gminę Linia. Na terenie gminy swoje zadania realizuje czterech dzielnicowych. Ich zadaniem jest rozpoznawanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, zarówno indywidualnego, jak i publicznego. Teren gminy (wraz z gminą Linia) został podzielony na cztery rejony działania Policji – w każdym z nich zdiagnozowano problemy i zagrożenia (przedstawiono je w poniższej tabeli). Wspólnym celem dla wszystkich rejonów jest: znaczne wyeliminowanie zagrożenia i podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców.

REJON	OBSZAR	ZDIAGNOZOWANE PROBLEMY	PODMIOTY WSPÓŁPRACUJĄCE
-------	--------	------------------------	----------------------------

---

NR 1	Bojano, Dobrzewino, Karczemki	Grupowanie się nieletnich zagrożonych demoralizacją w rejonie skate park i placu zabaw w miejscowości Bojano, ul. Majora Bojano w godzinach popołudniowych i wieczornych. Zagrożenie zdiagnozowano na podstawie zgłoszeń mieszkańców, zgłaszanych interwencji oraz obserwacji dzielnicowego.	Policjanci prewencji, pracownicy gminy Szemud
NR 2	Grabowiec, Kamień, Koleczkowo, Kowalewo, Kielno, Kieleńska Huta, Leśno, Rębiska, Warzno	Grupowanie się osób popełniających wykroczenia zakłócania spokoju i porządku publicznego oraz uszkodzenia mienia w rejonie przystanku autobusowego w miejscowości Kowalewo ul. Szemudzka 3 w godzinach wieczornych. Zagrożenie zdiagnozowano na podstawie zgłoszeń mieszkańców, rozmowy z sołtysem oraz obserwacji dzielnicowego.	Policjanci prewencji, pracownicy gminy Szemud, sołtys Kowalewa
NR 3	Częstkowo, Donimierz, Głazica, Jeleńska Huta, Łebno, Łebieńska Huta, Przetoczyno, Szemud, Szemudzka Huta	Niedostosowanie się do znaków poziomych B-36 „zakaz zatrzymywania się” i B-35 „zakaz postoju” B-2 „zakaz wjazdu” oraz parkowania na chodniku i miejscach przeznaczonych do parkowania pojazdów dla inwalidów w miejscowości Szemud na ul. Szkolnej w rejonie szkoły. Zagrożenie zdiagnozowano na podstawie zgłoszeń mieszkańców, zgłaszanych interwencji oraz obserwacji dzielnicowego.	Policjanci prewencji, pracownicy gminy Szemud i szkoły podstawowej Szemud, sołtys

NR 4	Będargowo,	Grupowanie się nieletnich zagrożonych	Policjanci
	Kętrzyno, Kobylasz,	demoralizacją oraz akty wandalizmu w	prewencji,
	Lewinko, Lewino,	rejonie boiska „Orlik” w miejscowości Linia,	pracownicy gminy
	Linia, Miłoszewo,	ul. Szkolna w godzinach popołudniowych i	Linia i szkoły
	Niepoczłowice,	wieczornych. Zagrożenie zdiagnozowano na	podstawowej Linia
	Osiek, Pobłocie,	podstawie zgłoszeń mieszkańców,	
	Potęgowo, Smażyno,	zgłaszanych interwencji oraz obserwacji	
	Strzepcz, Tłuczewo,	dzielnicowego.	
	Zakrzewo, Zęblewo		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Wejherowie

Na terenie gminy Szemud działa 6 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP Szemud, OSP Bojano, OSP Kielno, OSP Częstkowo, OSP Łebno, OSP Przetoczyno), które łącznie posiadają 14 samochodów ratowniczo-gaśniczych (w tym również samochody specjalne). OSP Szemud, Kielno i Bojano należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Wszystkie jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. OSP skupia w swych szeregach ogółem prawie 400 członków (czynnych, wspierających, honorowych). Do bezpośredniego udziału w akcjach ratowniczych przygotowanych jest około 160 strażaków, którzy zgodnie z wymogami posiadają aktualne wyniki badań lekarskich, szkolenie podstawowe i ubezpieczenie. Przy OSP działa siedem Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych. OSP są podstawowymi siłami ratowniczymi na terenie gminy, realizującymi przedsięwzięcia mające na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Ochotnicze Straże Pożarne są sukcesywnie wyposażone w niezbędny sprzęt ratowniczy. W zeszłym roku udało się pozyskać m.in. aparaty powietrzne nadciśnieniowe, ubrania specjalne, hełmy oraz wyposażenie i ubiór dla MDP.

Sprzęt został zakupiony dzięki udziałowi jednostek OSP w różnych projektach, a także dzięki wsparciu finansowemu gminy Szemud.

Kolejnym elementem zapewniającym bezpieczeństwo na terenie gminy jest Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego, które także znalazło swoją siedzibę w kompleksie Centrum Samorządowego Szemud. W Gminnym Centrum Zarządzania Kryzysowego znajduje się

nowoczesny sprzęt wraz z możliwością funkcjonowania bez zasilania i wzmocniony sygnał do łączności. Znajduje się również centrum monitoringu dla całej gminy.

W kompleksie CSS znalazło swoją siedzibę także Centrum Ratownictwa Medycznego. Ratownicy dysponują nowoczesnymi karetkami – na wyposażeniu znalazł się między innymi wielofunkcyjny defibrylator transportowy. Można nim zrobić szeroką diagnostykę, a wszystkie dane są przekazywane w czasie rzeczywistym do szpitala. Centrum swoim zasięgiem obejmuje nie tylko tereny gminy Szemud oraz stanowi ważny element bezpieczeństwa na drodze ekspresowej S6.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Szemud działają dwie przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). NZOZ „Zdrowie Nasze” (Szemud, ul. Wejherowska 19) posiada aż cztery przychodnie zlokalizowane w: Szemudzie, Kielnie, Bojanie i Łebnie. Oprócz lekarzy rodzinnych, mieszkańcy gminy mogą skorzystać z rehabilitacji, badań laboratoryjnych oraz opieki lekarza ginekologa. W przychodni NZOZ „KRIS-MED” (Szemud, ul. Wejherowska 17) mieszkańcy gminy skorzystać mogą z usług lekarza rodzinnego, badań laboratoryjnych, a także badań obrazowych USG/RTG.

Z kolei w przychodni „Ars Medica” w Bojanie (Bojano, ul. Szkolna 4) pacjenci mogą otrzymać świadczenia medyczne w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (endokrynologicznej, ginekologicznej i położnictwa, pulmonologicznej, dermatologicznej, neurologicznej, chirurgii ogólnej, medycyny estetycznej), diagnostyki oraz stomatologii.

W roku 2024 udzielono 10 949 porad w podstawowej opiece zdrowotnej oraz 37 487 w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest siedem aptek oraz dwa punkty apteczne.

Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie w 2024 roku realizował zadania z pomocy społecznej poprzez:

- systemowe i kompleksowe udzielanie wsparcia i pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji, której nie są oni w stanie samodzielnie pokonać;

- podejmowanie zadań zmierzających do usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;
- analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- opracowywanie i realizację programów osłonowych.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom posiadającym obywatelstwo polskie oraz jednocześnie spełniającym warunek zamieszkiwania i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Prawo takie przysługuje również cudzoziemcom, jednakże po spełnieniu odrębnych warunków wskazanych w ustawie, w tym obywatelom Ukrainy.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek:

1. osoby zainteresowanej;
2. jej przedstawiciela ustawowego;
3. innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Pomoc społeczna może być także udzielana z urzędu, po uzyskaniu zgody osoby, której wsparcie ma być udzielone.

W 2023 roku GOPS zmienił siedzibę i od 20 marca znajduje się w Centrum Samorządowym przy ul. Samorządowej 1. Ponadto, od dnia 1 stycznia 2026 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej został przekształcony w Centrum Usług Społecznych. W obecnym Centrum Usług Społecznych w Szemudzie funkcjonują zespoły: Zespół ds. organizacji usług społecznych, Zespół ds. realizacji zadań z zakresu pomocy społecznych, Zespół Centrum Wsparcia Rodziny, Zespół organizacyjny oraz ds. świadczeń. Ponadto w CUS swoje zadania realizuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Pomoc społeczna w myśl ustawy o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa i udziela pomocy, gdy osoba bądź rodzina nie jest w stanie własnymi siłami przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej.

W Gminie Szemud w 2024 r. liczba mieszkańców wynosiła 20405 osób (stan na 31.12.2024 r.). Z czego 5839 osób było w wieku od 0 do 18 (28,62%), 11819 w wieku aktywności zawodowej (57,72%), natomiast seniorów 2747 osób (M- 1100, K- 1647) - (13,46% wszystkich

mieszkańców gminy). Wsparciem systemu pomocy społecznej objęto 457 rodzin (1303 osoby). W 2024 roku pomocą społeczną objęto 6,40% ogółu mieszkańców gminy.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej spadła prawie we wszystkich kategoriach. Ale głównymi powodami korzystania z pomocy jest niepełnosprawność, długotrwała choroba, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Inne powody występują w pojedynczych przypadkach.

Ponadto nadal znaczna liczba rodzin (30) korzysta z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W ubiegłych latach można było zauważyć systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Natomiast jak wynika z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wejherowie w 2024 roku liczba bezrobotnych w gminie Szemud wzrosła o 20 osób w stosunku do 2023 roku.

W ramach systemu pomocy społecznej świadczona jest praca socjalna skierowana na przywrócenie zdolności do samodzielnego życia osób i rodzin. Jest to szereg działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania poprzez wzmacnianie i zwiększanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów. Prowadzona ona była m.in. w oparciu o kontrakt socjalny, mający na celu znalezienie najlepszego rozwiązania dla trudnych sytuacji życiowych klienta. Było to również szeroko rozumiane poradnictwo rodzinne i zawodowe, pomoc w załatwianiu spraw w innych instytucjach i organizacjach, motywowanie do podjęcia terapii np. uzależnień czy podjęcia pracy.

Od 01 stycznia 2025 wzrosły kryteria dochodowe uprawniające do przyznania świadczeń z pomocy społecznej, które wynoszą:

- dla osoby samotnie gospodarującej – maksymalnie 1010 zł;
- dla osoby w rodzinie – maksymalnie 823 zł.

Zasiłki stałe

W ramach zadań własnych gminy Ośrodek przyznawał zasiłek stały oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne. Zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium

dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kiedy dochód na osobę w rodzinie jest niższy od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. Zasiłek stały jest świadczeniem dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Z uwagi na sposób obliczania tego zasiłku jest on świadczeniem wyrównującym dochód osoby uprawnionej do wysokości odpowiedniego kryterium dochodowego.

Ogółem w 2024 roku, z tej formy pomocy skorzystały 103 osoby, wypłacono 1053 świadczenia, na łączną kwotę – 835.361,99 zł. Środki pieniężne w całości pochodziły z dotacji celowej z budżetu państwa.

Tabela nr 6. Struktura wydatków na zasiłki stałe

Zasiłek stały	2023	2024
Kwota świadczeń	597.258,67 zł	835.361,99 zł
Liczba świadczeń	1061	1053

Źródło: Opracowanie własne

Wydatki na zasiłki stałe w 2024 roku są wyższe w stosunku do roku 2023 r. co związane jest z podwyższeniem maksymalnej wysokości zasiłku stałego, który wynosił maksymalnie 1000 zł.

Zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, niemożność otrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów ubezpieczenia społecznego:

- a) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- b) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Zasiłek okresowy ustala się do wysokości różnicy między kryterium dochodowym, a dochodem osoby lub rodziny. Minimalna wysokość zasiłku okresowego wynosi 100 zł miesięcznie.

Tabela nr 7. Struktura wydatków na zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy	2023	2024
Kwota świadczeń	130.000,00 zł	120.000,00 zł

Liczba świadczeń	205	177
------------------	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne

Zakup posiłków oraz zasiłki na zakup żywności w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”

W 2024 roku Ośrodek realizował rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu”. Pomoc w formie dożywiania udzielana była dzieciom do 7 r.ż. oraz uczniom szkół podstawowych. Z tej formy pomocy w 2024 roku mogły skorzystać osoby bądź rodziny, których dochód nie przekraczał odpowiednio 200 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (2020,00 zł) lub dla osoby w rodzinie (1646,00 zł).

Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” w 2024 roku realizowany był zgodnie z porozumieniem zawartym z Wojewodą. Na realizację zadania ogółem wydatkowano 387.500,00 zł, z tego dotacja stanowiła 310.000,00zł, zaś środki własne gminy 77.500,00 zł. Na posiłki przyznane decyzją wydatkowano 284.174,10 zł, natomiast na zasiłki celowe na żywność wydatkowano kwotę 103.325,90 zł. Programem zostało objętych ogółem 344 uczniów, zaś z zasiłku celowego skorzystało 131 rodzin.

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zasiłek celowy może być przyznany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby życiowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, koniecznych i niezbędnych drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także pokrycie kosztów pogrzebu.

W 2024 roku Ośrodek przyznał pomoc w formie zasiłków celowych i specjalnych celowych dla 161 rodzin. Ogółem wydatkowano 115.400,00 zł. Zasiłki celowe przyznawano m.in. na zakup opału na okres zimowy, zakup leków i odzieży, zakup żywności. Zasiłki specjalne celowe przyznano osobom i rodzinom, gdzie przekroczone zostało kryterium dochodowe, a występowała szczególna okoliczność trudnej sytuacji np. ciężka choroba lub niepełnosprawność.

Zasiłki celowe – zdarzenia losowe

W 2024 roku wydatkowano kwotę 18.000,00 zł na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego, dla 7 rodzin, u których wystąpił pożar lub inne zdarzenie losowe.

Schronienie

Gmina ma obowiązek zapewnić schronienie, odzież i posiłek osobom tego pozbawionym. Ze środków GOPS pokrywane były koszty pobytu naszych mieszkańców w schroniskach. Na ten cel w 2024 roku wydatkowano kwotę 128.740,00 zł (11 osób bezdomnych). Na ten wydatek składają się: koszty noclegu i posiłków, a także usług opiekuńczych.

Pobyt w domu pomocy społecznej

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, Ośrodek wydawał decyzje o skierowaniu do domów pomocy społecznej i odpłatności za pobyt dla osób niepełnosprawnych i w podeszłym wieku. Pracownicy socjalni kompletowali dokumenty niezbędne do uzyskania skierowania i umieszczenia w DPS. W 2024 roku gmina Szemud ponosiła wydatki związane z przebywaniem 12 osób w domach pomocy społecznej na terenie powiatu i województwa. Roczny koszt utrzymania pensjonariuszy w tych placówkach wyniósł – 472.300,60 zł.

Tabela nr 8. Wydatki związane z pobytem mieszkańców gminy Szemud w domach pomocy społecznej w latach 2023 - 2024

Pobyt w domu pomocy społecznej	2023	2024
Liczba mieszkańców gminy przebywających w DPS	8	12
Wydatki za pobyt mieszkańców w DPS	354.697,16	472.300,60zł

Źródło: Opracowanie własne

Jak wynika z tabeli nr 8, liczba mieszkańców gminy Szemud przebywających w domach pomocy społecznej uległa zwiększeniu, a tym samym zwiększyły się wydatki na ten cel. Liczba ta w kolejnych latach może ulec zwiększeniu z uwagi na kolejne osoby oczekujące na postanowienia sądu o umieszczeniu (w tym postanowienie sądu dla 3-ki dzieci o umieszczenie w DPS). Łącznie oczekuje 6 osób, w tym 2 w sytuacji bardzo trudnej i zagrażającej ich życiu.

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym jest sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym. W 2024 roku Ośrodek nie sprawiał pogrzebów.

Pomoc w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Pomoc w postaci usług opiekuńczych realizowana jest w celu udzielenia wsparcia osobie wymagającej pomocy w środowisku lokalnym. Liczbę osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych określa poniższa tabela.

Tabela nr 9. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy w postaci usług opiekuńczych

Rodzaj usług	2023		2024	
	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń	Liczba rodzin	Łączna liczba świadczeń
Usługi opiekuńcze	30	9714	30	8884
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0
Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5	830	8	1138

Źródło: Opracowanie własne

Opiekunki udzielające pomocy podopiecznym, zatrudnione są w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szemudzie. Pomoc w postaci usług opiekuńczych udzielana jest tylko wtedy, gdy osoba wymagająca opieki jest osobą samotną, tj. nieposiadającą rodziny. W innych przypadkach jest to możliwe tylko wtedy, gdy opieka osób wspólnie zamieszkujących jest niewystarczająca z powodu np. braku umiejętności opiekowania się osobą leżącą, wymagającą specjalistycznej opieki medycznej i pielęgniarskiej. Specjalistyczne usługi opiekuńcze realizowane są w rodzinach, w których dzieci z niepełnosprawnościami wymagają takiej pomocy (zgodnie z zaleceniami lekarskimi). Łączny koszt w 2024 roku usług opiekuńczych (zadania własne) wyniósł 325.920,33 zł, natomiast specjalistycznych usług opiekuńczych (zlecone) – koszt wyniósł 138.082,10 zł. Usługi opiekuńcze są odpłatne, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub rodziny przekracza kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej.

Usługi sąsiedzkie

Na mocy wprowadzonych w dniu 28 lipca 2023 roku zapisów o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz niektórych innych ustaw nałóżono na Gminę obowiązek realizacji w ramach zadań własnych, tj. usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich. Przepisy prawa określają obowiązek ustalenia przez Gminę w drodze uchwały, szczegółowych warunków przyznawania usług sąsiedzkich, ich wymiar i zakres oraz sposób rozliczania wykonywania tych usług. Przedmiotowa uchwała została podjęta w grudniu 2023 roku i w związku z tym istniała możliwość otrzymania dotacji na realizację tej usługi w 2024 roku. Tą formą pomocy objęto 8 osób, w ramach tego programu przeszkolono również potencjalnych opiekunów z pierwszej pomocy przedmedycznej. W 2024 roku wydatkowano na ten cel 31.142,42 zł.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za osoby pobierające zasiłki stałe Ośrodek opłaca składki na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości 9% od kwoty świadczenia w okresie pobierania zasiłku. Składka zdrowotna opłacana jest w sytuacji, gdy osoba nie ma możliwości posiadania ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu np. jako członek rodziny.

Wynagrodzenie za sprawowanie opieki

Zgodnie z art. 53a ustawy o pomocy społecznej, wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. W gminie Szemud w 2024 wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłacano 4 osobom sprawującym opiekę nad osobą ubezwłasnowolnioną. Łączny koszt wyniósł: 43.629,33 zł.

Świadczenia rodzinne

System świadczeń rodzinnych działający od maja 2004 r. jest kolejnym zadaniem zleconym Ośrodkowi do realizacji. Celem systemu pomocy rodzinie wprowadzonego ustawą o świadczeniach rodzinnych jest stworzenie spójnego wsparcia rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej, wychowującej dzieci uczęszczające do szkoły - w tym niepełnosprawne. Podstawowym świadczeniem jest w dalszym ciągu zasiłek rodzinny wraz z dodatkami. Oprócz tego przyznawane jest świadczenie pielęgnacyjne oraz niezależny od dochodu zasiłek pielęgnacyjny.

Kryteria dochodowe uprawniające do przyznania świadczeń rodzinnych:

- na jedną osobę w rodzinie – maksymalnie 674 zł;
- na jedną osobę w rodzinie, jeśli w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne – maksymalnie 764 zł.

Rozszerzono pomoc dla rodzin dzięki wprowadzeniu nowego rozwiązania dla rodzin przekraczających powyższe kryteria poprzez rozliczanie zasiłków rodzinnych metodą „złotówka za złotówkę”.

Od 1 stycznia 2016 roku rodzic, który nie ma uprawnienia do zasiłku macierzyńskiego z ZUS i KRUS może ubiegać się o przyznanie świadczenia rodzicielskiego. Świadczenie to przysługuje:

- 1) matce albo ojcu;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10 roku życia;
- 3) rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej;
- 4) osobie, która przysposobiła dziecko.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1000zł miesięcznie i przysługuje 52 tygodnie od dnia porodu. Jego przyznanie nie jest uzależnione od kryterium dochodowego.

Tabela nr 10. Struktura wydatków na świadczenia rodzinne w roku 2024

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń w złotych
Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego			
1.	Zasiłek rodzinny	11645	1.289.867,43
2.	Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	38	30.395,92
3.	Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	351	131.861,27
4.	Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	255	47.447,22
5.	Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1029	105.152,20

6.	Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1626	66.507,71
7.	Dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3562	319.396,57
8.	pokrycie wydatków związanych z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	0	0,00
9.	pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	1586	98.209,07
Świadczenia opiekuńcze			
10.	Zasiłek pielęgnacyjny	12052	2.601.303,68
11.	Świadczenie pielęgnacyjne	2963	8.711.130,75
12.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	124	76.880,00
Jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka			
13.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (z dotacji)	93	93.000,00
14.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (ze środków własnych)	30	15.000,00
Świadczenie rodzicielskie			
15.	Świadczenie rodzicielskie	610	552.089,39
Zasiłek dla opiekuna			
16.	Zasiłek dla opiekuna	27	16.740,00

Źródło: Opracowanie własne

Powyższa tabela określa strukturę wydatków na świadczenia rodzinne realizowane w GOPS. W 2024 roku w sprawie świadczeń rodzinnych wydano 1645 decyzji.

Świadczenia wychowawcze

W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie częściowo realizował niektóre wnioski o to świadczenie z tzw. koordynacji (5 spraw). W 2024 roku na ten cel wydatkowano kwotę 63.674,10 zł.

Tabela nr 11. Liczba złożonych wniosków i przyznanych świadczeń wychowawczych (500+)

	2024
Liczba złożonych wniosków o przyznanie świadczenia	0
z tego w formie elektronicznej	0
Liczba przyznanych świadczeń	5
Liczba wydanych decyzji /informacji	0/5
Kwota wypłaconych świadczeń w złotych	63.674,10 zł

Źródło: Opracowanie własne

Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Od 1 stycznia 2017 roku z tytułu urodzenia dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, przysługuje prawo do jednorazowego świadczenia w wysokości 4.000,00 zł przyznanego na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Świadczenie przysługuje bez względu na osiągnięte dochody. W gminie Szemud w 2024 roku wypłacono 2 takie świadczenia na łączną kwotę 8.000,00 zł.

Fundusz alimentacyjny

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego to rodzaj finansowego wsparcia, skierowany do rodzin, których dzieci pomimo zasądzonych od rodzica wyrokiem sądu alimentów, są ich pozbawione z powodu bezskuteczności egzekucji sądowej. W takich okolicznościach państwo zastępczo wypłaca osobom uprawnionym świadczenia pieniężne w wysokości zgodnej z wyrokiem sądowym, nie więcej jednak niż 500zł na dziecko.

Kwota kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania świadczenia od 1 października 2023 wynosi 1209,00 zł na osobę w rodzinie.

W 2024 roku liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego zwiększyła się w stosunku do roku poprzedniego, a kwota wydatków na te świadczenia wyniosła 281.736,52 zł.

Tabela nr 12. Struktura wydatków na fundusz alimentacyjny

	2022	2023	2024
Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego	599	578	594
Kwota wypłaconych świadczeń w złotych	239.810,00	233.550,00	281.736,52

Źródło: Opracowanie własne

Działania wobec dłużników alimentacyjnych

Postępowanie w sprawie funduszu alimentacyjnego nie sprowadza się do przyjęcia wniosku i wydania decyzji wierzycielowi, ale polega również na przeprowadzeniu postępowania wobec dłużników alimentacyjnych. Dłużnik alimentacyjny jest zobowiązany do zwrotu organowi właściwemu wierzyciela należności w wysokości świadczeń wypłaconych z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej łącznie z ustawowymi odsetkami.

Na skutek podjętych działań dłużnicy alimentacyjni w 2024r. dokonali zwrotu z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na łączną kwotę 105.927,79 zł.

Tabela nr 13. Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych

Rodzaj działania	Liczba działań
Otrzymane od organu właściwego wierzyciela wnioski o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego	27
Przeprowadzone przez organ właściwy dłużnika wywiady alimentacyjne oraz odebrane oświadczenia majątkowe	11

Przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, w tym pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz oświadczenia majątkowego	66
Poinformowanie powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	1
Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy	6
Wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązania alimentacyjnego	11
Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnego	7
Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwa określone w art. 209 § Kodeksu Karnego	4
Skierowanie do starosty wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	5
Przekazanie informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy	4

Źródło: Opracowanie własne

Czyste powietrze

W dniu 21 października 2020 roku został ogłoszony nabór wniosków do drugiej części Programu „Czyste powietrze”, która daje możliwość ubiegania się uboższej części naszego społeczeństwa o większe środki finansowe, czyli podwyższony poziom finansowania. Osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonego poziomu finansowania musi posiadać zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. Dochodem jest dochód w rozumieniu art. 3 pkt.1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. To zadanie od października 2020 jest realizowane przez GOPS. W roku 2024 wystawiono 409 takich zaświadczeń (dla porównania w 2023 było ich 114).

Karta Dużej Rodziny

Rządowy program Karty Dużej Rodziny prowadzony jest od czerwca 2014r. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej, transportowej, edukacyjnej czy rekreacyjnej. Od 1 stycznia 2019 roku uprawnienie do Karty Dużej Rodziny uzyskali wszyscy rodzice, którzy kiedykolwiek posiadali na utrzymaniu co najmniej troje dzieci - bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. W 2024 roku łącznie wydano 308 Kart Dużej Rodziny.

Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa

Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Bankiem Żywności w Trójmieście (dysponent żywności) w 2024 roku realizował Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 - Podprogram 2023, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, w ramach którego pomocą objęto 503 osoby. Pracownicy GOPS rozdysponowali 16 630,00 kg żywności. Jedna osoba w ciągu roku otrzymała 33,26 kg żywności. Rodziny otrzymały nieodpłatnie artykuły spożywcze – wsparcie w formie paczek żywnościowych, w których skład wchodziły: groszek z marchewką, dżem truskawkowy, makaron jajeczny, mąka pszenna, kasza jęczmienna, płatki owsiane, herbatniki maślane, kawa zbożowa, ser, mleko UHT, szynka wieprzowa, szynka drobiowa, pasztet wieprzowy, szprot w oleju, cukier biały, olej rzepakowy i fasolka po bretońsku. Nie było działań towarzyszących i warsztatów.

Świadczenie usług teleopieki dla osób starszych i niepełnosprawnych

Usługa TELEOPIEKI skierowana jest do osób starszych, samotnych, schorowanych, o małym stopniu samodzielności. Umożliwia całodobowe wzywanie pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa. Oferta skierowana jest przede wszystkim do osób, które pozostają na długie godziny i dni same w domu i obawiają się, że w tym czasie mogą być pozbawione pomocy w nagłej potrzebie. W gminie Szemud w 2024 roku tą formą opieki objętych było 4 osoby, a łączny koszt zadania wyniósł 1480,00 zł.

Ustalania prawa do bezpłatnej opieki zdrowotnej

Ośrodek pomocy społecznej realizuje zadanie gminy polegające na ustalaniu uprawnień osób do bezpłatnej opieki zdrowotnej, finansowanej ze środków publicznych. Prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych określa art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i wydawane jest na okres 90 dni. W 2024 roku wydano 15 decyzji przyznających w tej sprawie.

Placówka Wsparcia Dziennego

Placówka Wsparcia Dziennego - Klub Młodzieżowy „Żarówka” funkcjonuje od 2022 roku w Szemudzie przy ul. Sportowej 2. Prowadzona jest w formie opiekuńczej, gdzie wychowawcy zapewniają opiekę, wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań dla trzydziścioro dzieci i młodzieży, w przedziałach wiekowych 10-12 lat oraz 12-18 lat. Zajęcia w Placówce dostosowane są do potrzeb dzieci i młodzieży i odbywają się 4 razy w tygodniu, w godzinach popołudniowych nie kolidujących z obowiązkiem szkolnym. Organizację pracy określa Regulamin, a środki na jej utrzymanie zapewnione są z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Pomoc materialna o charakterze socjalnym (stypendia i zasiłki szkolne)

- Na mocy Uchwały Rady Gminy Szemud z dnia 18 grudnia 2019 roku zadania z zakresu ustawy o systemie oświaty tj. w sprawie stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych od 2020 są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie. W związku z powyższym:
- w okresie od I-VI/2024 stypendium szkolne przyznano 93 uczniom, na łączną kwotę 46.348,00 zł;

- w okresie od IX-XII/2024 stypendium szkolne przyznano 82 uczniom, na łączną kwotę 40.672,00 zł;
- w okresie od I-XII/2024 zasiłek szkolny przyznano 3 uczniom, na łączną kwotę 1.860,00 zł;

Tabela nr 14. Stypendia i zasiłki szkolne

Lp.	Rodzaj świadczenia	Okres świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota wypłaconych świadczeń w złotych
1.	Stypendium szkolne o charakterze socjalnym	I-VI/2024	93	46 348,00 zł
2.	Stypendium szkolne o charakterze socjalnym	IX-XII/2024	82	40 672,00 zł
3.	Zasiłek szkolny	I-XII/2024	3	1 860,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Dodatki mieszkaniowe

O dodatek mieszkaniowy mogą się ubiegać osoby, które mieszkają w mieszkaniu wynajętym, komunalnym, spółdzielczym, własnościowym lub w domu prywatnym. Decyzja o jego przyznaniu zależy od dochodu rodziny, metrażu mieszkania i wysokości opłat za zajmowany lokal. Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza w gospodarstwie jednoosobowym 40% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku (ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego), a w gospodarstwie wieloosobowym 30% przeciętnego wynagrodzenia. W 2024 r. kryterium dochodowe wynosiło 2.862,19zł w gospodarstwie jednoosobowym oraz 2.146,64 zł w gospodarstwie wieloosobowym. W 2024r. dodatek mieszkaniowy został wypłacony 9 rodzinom w łącznej wysokości 25.677,69zł.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.

- Organizacja kolonii dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Szemud, łącznie ze zorganizowanego wypoczynku skorzystało 39 dzieci;
- Współpraca z Fundacją Leszka Kucharskiego – bezpłatny udział dzieci w wakacyjnych obozach sportowych;

- Współpraca ze Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Oświatowo – Wychowawczych im. Teresy Kras oraz z Kuratorium Oświaty w Gdańsku w celu organizacji wypoczynku letniego dla dzieci;
- Współpraca z sektorem pozarządowym i innymi podmiotami odbywa się na zasadzie partnerstwa, wzajemnym wsparciu w działaniach;
- Współpraca z KRUS w celu organizacji wyjazdu wakacyjnego oraz ferii zimowych dla dzieci rolników z Gminy Szemud;
- Współpraca z PCPR w zakresie wspierania rodziny oraz przeciwdziałania przemocy domowej (udział w grupach diagnostyczno-pomocowych, przygotowywanie danych na potrzeby programów realizowanych przez powiat wejherowski);
- Współpraca z Policją w zakresie monitorowania miejsc pobytu osób bezdomnych z tereny gminy Szemud, a także przeciwdziałania przemocy domowej;
- Współpraca z Ochotniczą Strażą Pożarną w Szemudzie w sytuacjach zdarzenia losowego (np. pożary);
- Przygotowanie 120 paczek świątecznych dla osób samotnych i niepełnosprawnych, które zostały rozwiezione przez pracowników socjalnych;
- Współpraca ze schroniskami dla osób bezdomnych m.in. ze schroniskiem w Koleczkowie prowadzonym przez Stowarzyszenie Edukatorów i Terapeutów „Zaczarowani” w Koleczkowie;
- Współpraca ze szkołami – m.in. poprzez udział psychologów i pedagogów w posiedzeniach grup diagnostyczno-pomocowych w ramach procedury NK;
- Współpraca z placówką wsparcia dziennego „Żarówka” w Szemudzie;
- Przygotowanie przez pracowników socjalnych paczek/upominków dla seniorów Gminy Szemud – przy współpracy z Gminnym Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Szemudzie;
- Współpraca z Sądami – kuratorzy, sędziowie;
- Współpraca ze Związkiem Banków Żywności w Trójmieście – odbieranie, wydawanie i rozwożenie żywności osobom zakwalifikowanym do udziału w Podprogramie;
- Współpraca z sołtysami i radnymi;
- Współpraca z Ośrodkami Zdrowia i Szpitalami – głównie z pielęgniarkami środowiskowymi;
- Współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Wejherowie;
- Współpraca z Ośrodkiem Rehabilitacyjnym w Kielnie oraz OREW-em w Strzeczcu;

- Współpraca z Teleopieką – jest to swego rodzaju monitoring osób pozostających samotnie w domu, które z różnych względów potrzebują całodobowego nadzoru;
- Współpraca z Centrum Zdrowia Psychicznego SPS ZOZ w Lęborku Oddział w Wejherowie;
- Współpraca ze Stowarzyszeniem Wiosna w ramach projektu „Szlachetna Paczka” – wytypowanie rodzin;
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wejherowie, w celu udzielenia pomocy podopiecznym GOPS w znalezieniu i podjęciu zatrudnienia;
- Przygotowanie przez pracowników socjalnych 100 paczek/upominków dla osób starszych i samotnych, które wzięły udział w spotkaniu wigilijnym;
- Współpraca z firmą cateringową, która przygotowała poczęstunek w SP w Szemudzie na spotkanie wigilijne oraz śniadanie wielkanocne dla podopiecznych GOPS;
- Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Szemud;
- Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej powiatu wejherowskiego.

Usługa opieki wytchnieniowej

W ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024 wsparciem objęto 16 opiekunów- 21 osób z niepełnosprawnościami. Usługi, które realizowano w formie dziennej w miejscu zamieszkania polegały na odciążeniu opiekunów od codziennych obowiązków opiekuńczych. W ramach Programu otrzymano i wydatkowano łącznie 191.475,00 zł i zrealizowano 3 105 godzin.

Tabela nr 15. Opieka wytchnieniowa

Okres realizacji	2022	2023	2024
łącznie liczba zrealizowanych godzin	1200	2160	3105
Liczba osób objętych pomocą	5	9	16
Otrzymane środki	48 960,00 zł	83 232,00 zł	191 475,00 zł
Wkład własny	0,00	0,00	0,00
Wydatkowane środki	48 960,00 zł	83 231,98 zł	191 475,00 zł

Źródło: Opracowanie własne

Usługi Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej

Realizacja programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - edycja 2024 finansowana była w całości z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Na realizację zadania otrzymano 196 860,00 zł, a wydatkowano 186 223,33 zł. W ramach Programu objęto wsparciem 5 osób z niepełnosprawnościami i zrealizowano 3 480 godzin usług asystenckich. Głównym celem Programu jest wsparcie osób niepełnosprawnych w wykonywaniu codziennych czynności, funkcjonowaniu w życiu społecznym i zwiększenie ich szans na bardziej niezależne i samodzielne życie.

Centrum Wsparcia Rodziny

Z dniem 1 listopada 2024 uruchomiono Centrum Wsparcia Rodziny, w którym każdy, kto znalazł się w trudnej sytuacji życiowej i potrzebuje wsparcia, bez ograniczeń wiekowych, społecznych czy ekonomicznych, może zwrócić się o pomoc. W Centrum specjaliści udzielają pomocy i wsparcia na różne problemy, które nie zawsze wynikają z problemów społecznych, charakterystycznych dla klientów pomocy społecznej.

Poniżej znajduje się ulotka z danymi kontaktowymi i rodzajami udzielanego wsparcia.

GOPS
Szemud

Centrum Wsparcia Rodziny w Szemudzie

ul. Samorządowa 1, pok. 229
tel. 58 739 76 13

Diżurn: poniedziałki w godz. od 12:30 do 14:30
środy w godz. od 08:30 do 10:30

**Masz pytania?
Szukasz pomocy dla
Siebie lub Twojego
dziecka?**

**Tu uzyskasz
informacje o:**

**możliwych formach
wsparcia dla dziecka,**
w tym konsultacje
pedagogiczne oraz zajęcia w
placówce wsparcia
dziennego

**możliwości udziału
w różnorodnych
warsztatach dla dzieci
i dorosłych,**
w tym mediacje

**możliwości wsparcia
psychologicznego
i prawnego,**
w tym dla osób
uzależnionych
i ich rodzin

Gmina Szemud
1000 Kierunek

Klienci pomocy społecznej, przyczyny korzystania ze wsparcia OPS

Wsparciem systemu pomocy społecznej w roku 2024 objęto w gminie Szemud 457 rodzin, w tym 1 305 osób. Analizując liczbę osób objętych wsparciem w stosunku do liczby mieszkańców gminy, można stwierdzić, że pomocą objęto 5,52% ogółu ludności gminy Szemud. Notuje się tendencję spadkową liczby osób korzystających z pomocy społecznej (szczególnie w formie finansowej). Lata 2021-2024 to okres utrzymania się zbliżonej, stałej liczby klientów pomocy społecznej.

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

ROK	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
2018	635	1 885
2019	603	1 778
2020	532	1 587
2021	466	1 359
2022	455	1 299
2023	447	1 303
2024	457	1 305

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OZPS Szemud z roku 2024

Najczęstszymi powodami udzielania pomocy w gminie Szemud była: **niepełnosprawność** (205 rodzin), **ubóstwo** (188 rodzin), **długotrwała choroba lub ciężka choroba** (154 rodziny), **potrzeba ochrony macierzyństwa** (105 rodzin) oraz **wielodzietności** (101 rodzin).

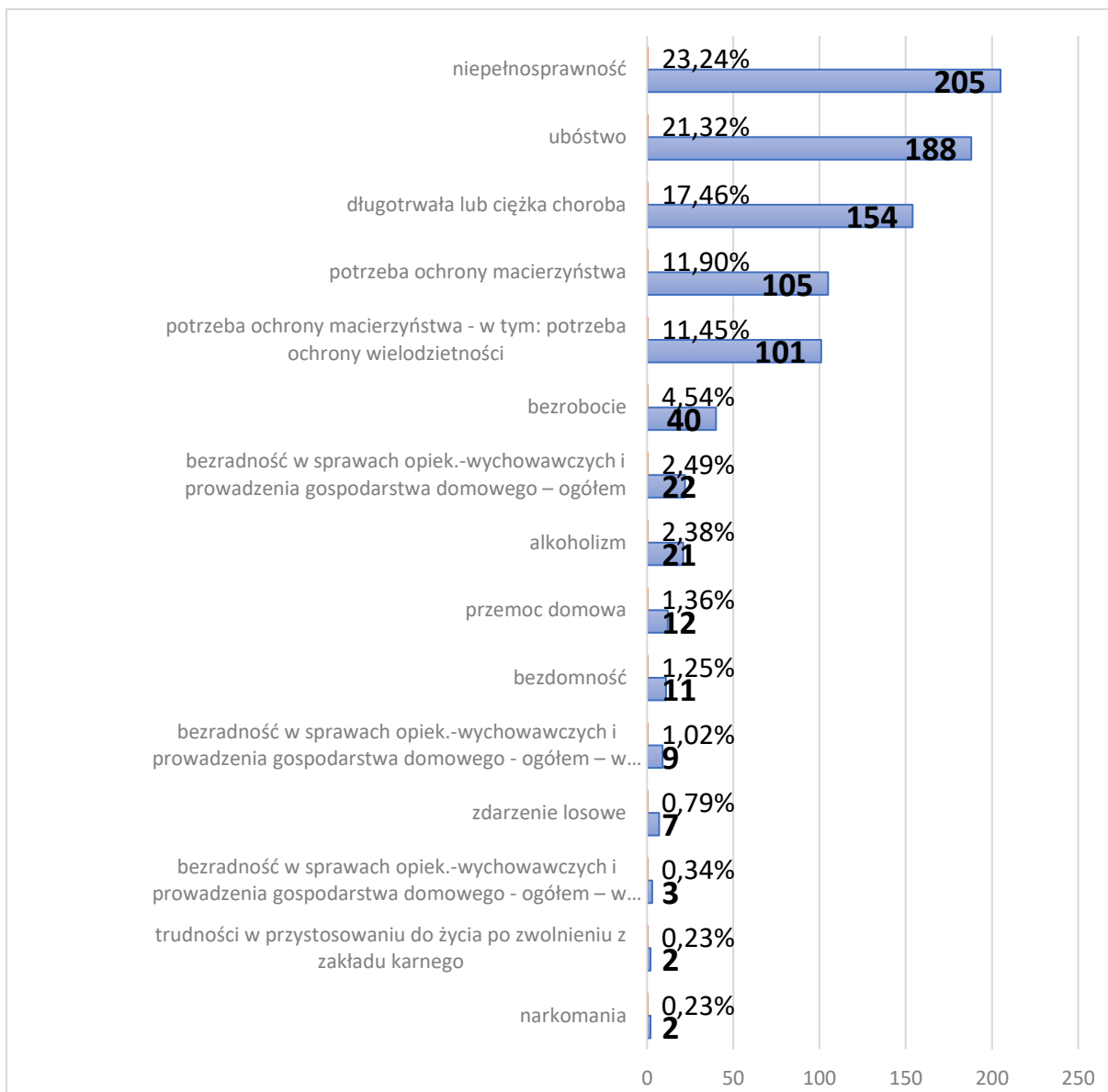
Z pomocy i wsparcia w roku 2024 skorzystało 762 osób mieszkających na terenie gminy Szemud. Świadczenia przyznano 671 osobom, w tym długotrwale z nich korzysta 336 osób.

Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest struktura rodzin korzystająca ze wsparcia. W przypadku niepełnosprawności, ubóstwa i długotrwałej choroby są to rodziny jednoosobowe, gdzie prócz wsparcia finansowego konieczne jest wdrożenie usług opiekuńczych lub aktywizacyjno-profilaktycznych.

POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA – RANKING**LICZBA RODZIN OGÓŁEM**

▪ niepełnosprawność	205
▪ ubóstwo	188
▪ długotrwała lub ciężka choroba	154
▪ potrzeba ochrony macierzyństwa	105
▪ potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności	101
▪ bezrobocie	40
▪ bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	22
▪ alkoholizm	21
▪ przemoc domowa	12
▪ bezdomność	11
▪ bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny niepełne	9
▪ zdarzenie losowe	7
▪ bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem – w tym: rodziny wielodzietne	3
▪ narkomania	2
▪ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2

Źródło: OZPS Szemud z roku 2024

Źródło: OZPS Szemud z roku 2024

TYP RODZINY

POWÓD PRYZNANIA	Ogółem	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
niepełnosprawność	210	136	24	9	41
ubóstwo	167	90	12	9	56
długotrwała lub ciężka choroba	151	100	24	8	19
wielodzietność	102				102

bezrobocie

39

11

6

4

18

Źródło: OZPS Szemud z roku 2024

Źródło: OZPS Szemud z roku 2024

Mimo pozytywnego trendu „Prognoza ludności na lata 2023-2060” wskazującego, że powiat wejherowski jako jeden z nielicznych w Polsce zanotuje w 2060 roku wzrost liczby mieszkańców, a gmina Szemud osiągnie najwyższy wynik w całym powiecie o wartości +25,12% - pojawią się niepokojące prognozowane dane dotyczące struktury wiekowej mieszkańców gminy

Wynika, z tego, że w 2060 roku na terenie gminy Szemud będzie mieszkać 26 606 mieszkańców, w tym osób powyżej 60 roku życia będzie 7 762, co stanowić będzie 29,2% wszystkich jej mieszkańców. Porównując przyrosty liczba osób 60+ wzrośnie 2,5 krotnie (od 3 056 osób w 2023 do 7 762 osób w 2026), w tym 80+ prawie 5-cio krotnie (od 501 w 2023 do 2 420 osób w 2060 roku).

Analizując dane statystyczne i prognozy demograficzne dotyczące Gminy Szemud zauważa się, że dominującymi i stale pogłębiającymi się problemami społecznymi są i będą: niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba z uwzględnieniem starości.

Dominującą grupą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej już teraz stanowią klienci w wieku poprodukcyjnym (22%), często dotknięci chorobą lub niepełnosprawnością. W tej grupie szczególnie wyraźnie wybrzmiewa problem samotności, wykluczenia społecznego, braku dostępu do specjalistycznej opieki medycznej oraz wykluczenia komunikacyjnego (rozumianego jako niemożność samodzielnego i swobodnego przemieszczania się). Ponadto w tej grupie beneficjentów coraz częściej pojawia się problem związany z deficytami w samoobsłudze. Osoby te często są samotne i przy braku rodziny mogącej zapewnić stosowną pomoc, oczekują wsparcia w postaci usług opiekuńczych, usług specjalistycznych oraz usług asystenckich.

Wszystkie te formy wsparcia pozwalają na udzielanie pomocy w lokalnym środowisku.

BADANIA SONDAŻOWE

Istotą badania było poznanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań, zrealizowanych wśród mieszkańców Gminy Szemud oraz przedstawicieli instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne. Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwia przyglądanie się potrzebom w zakresie usług społecznych i potencjałom służącym ich zaspokajaniu z różnych perspektyw.

Badania przeprowadzono metodą ankietową CAVI i PAPI. W wykorzystanej metodzie badań ilościowych wykorzystano sondaże kwestionariuszowe. Były to badania na grupie 160 mieszkańców z uwzględnieniem różnych grup społecznych, wiekowych zawodowych i ze względu na płeć.

Zastosowano ankietę:

- CAVI – ankietą przeprowadzona drogą internetową – 149 ankiet
- PAPI – ankietą papierową – 11 ankiet

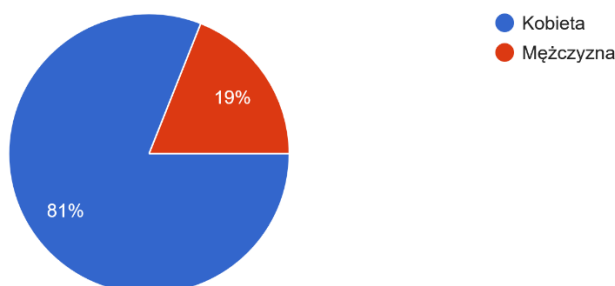
Metryczka ankiet

Podliczono 161 ankiet – stan na 25.02.2026 r.

W badaniu wzięło udział 161 respondentów, z czego znaczną większość, bo 81% stanowiły kobiety, natomiast mężczyźni stanowili 19% uczestników (wykres1).

Wykres 1 – Płeć respondentów

1. Płeć
158 odpowiedzi

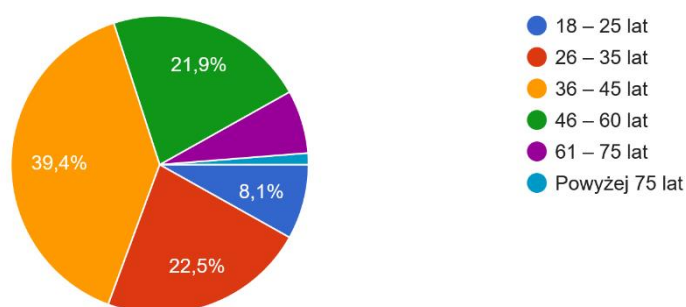
Źródło: badania własne.

Najliczniejsza grupa respondentów to osoby w wieku: 36 – 45 lat (39,4%), 26 – 35 lat (22,5%), 46 – 60 lat (21,9%), 18 – 25 lat (8,1%). Mniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 61 – 75 lat oraz powyżej 75 r.ż. Zauważyć można dość zróżnicowany wiek osób biorących udział w badaniu (wykres 2).

Wykres 2 – Wiek respondentów

2. W jakim jest Pan/i wieku?

160 odpowiedzi

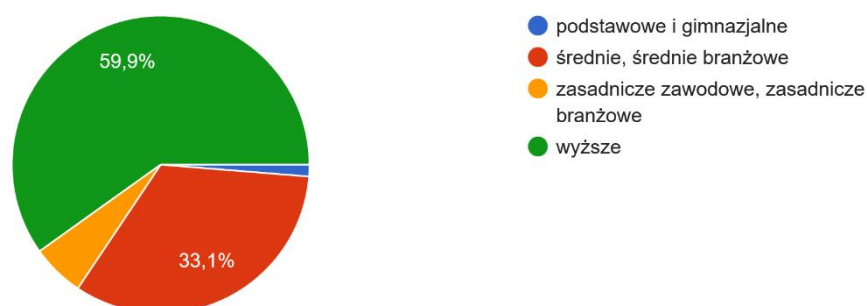
Źródło: badania własne.

Największa grupa badanych posiadała wykształcenie wyższe (59,9%), natomiast drugą co do wielkości grupą były osoby z wykształceniem średnim lub średnim branżowym (33,1%). Zdecydowanie mniejszy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub zasadniczym branżowym (5,7%) oraz z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (1,3%) (wykres 3).

Wykres 3 – Poziom wykształcenia badanych

3. Wykształcenie:

157 odpowiedzi

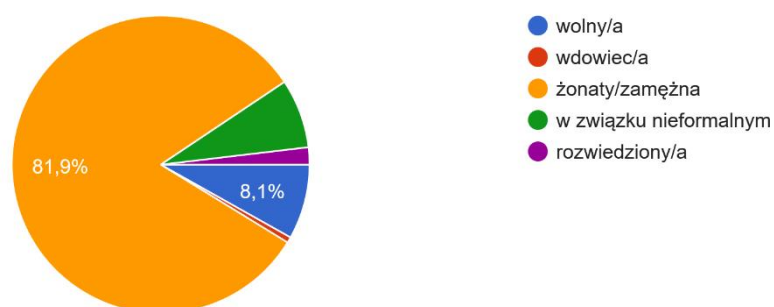
Źródło: badania własne.

Wśród badanych największa grupa to osoby będące w związku małżeńskim (blisko 82%). Osoby samotne (wolne) stanowiły nieco ponad 8%, natomiast osoby w związku nieformalnym stanowiły – 7,5%. Najmniejszą grupę stanowiły osoby rozwiedzione oraz owdowiałe. Zebrane dane pokazały, że większość ankietowanych żyje w stałych związkach formalnych, a odsetek osób rozwiedzionych czy w związkach nieformalnych jest relatywnie niższy.

Wykres 4 – Stan cywilny badanych

4. Stan cywilny:

160 odpowiedzi

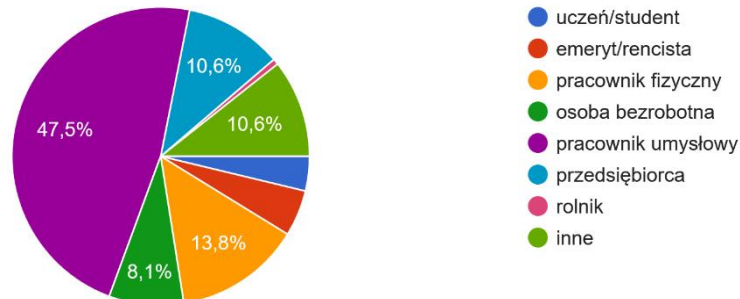
Źródło: badania własne.

W badaniach wzięto pod uwagę również status zawodowy respondentów. Największą grupę stanowili pracownicy umysłowi (47,5%), kolejno pracownicy fizyczni (13,8%) oraz przedsiębiorcy (10,6%).

Wykres 5 – Status zawodowy badanych

5. Status zawodowy:

160 odpowiedzi

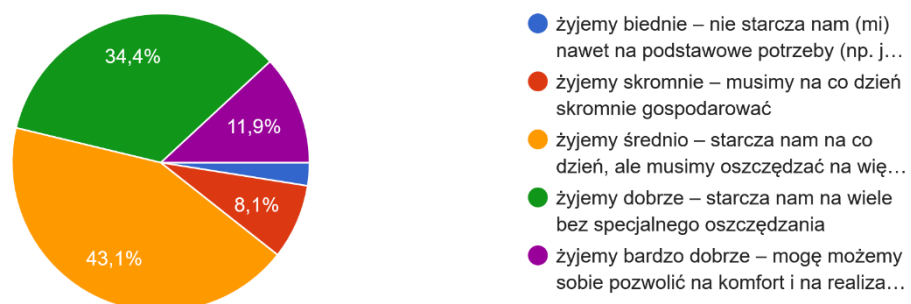
Źródło: badania własne.

Blisko połowa respondentów ocenia swoją sytuację finansową jako średnią (43,1%) oraz dobrą (34,4%). Blisko 12% respondentów ocenia swoją sytuację finansową jako bardzo dobrą. Niewielki odsetek (8,1%) deklaruje, że żyją skromnie i musi oszczędzać na co dzień. Natomiast 2,5% badanych przyznaje, że nie wystarcza im na podstawowe potrzeby. Sposób zarządzania finansami w gospodarstwie domowym wyznacza możliwość funkcjonowania w środowisku, a w związku z tym również możliwości korzystania z usług społecznych - co znacząco wpływa na jakość życia.

Wykres 6 – Sytuacja finansowa badanych

6. Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana/i gospodarstwie domowym?

160 odpowiedzi

Źródło: badanie własne.

Ogólny obraz sytuacji społeczno – demograficznej respondentów (160 osób) wskazuje, iż zdecydowaną większość, bo 81% stanowiły kobiety. Najliczniejsza grupa wiekowa to przedział 36 – 45 lat – blisko 40% respondentów. Głównie byli to pracownicy umysłowi (47,5%) z wyższym wykształceniem (prawie 60%). Ponad 80 % respondentów pozostaje w związkach małżeńskich, a blisko 45% osób deklaruje swoją sytuację finansową jako średnią (starcza na co dzień, ale na większe wydatki muszą oszczędzać).

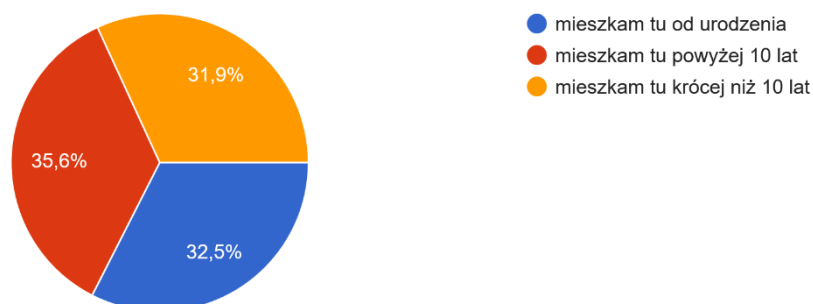
Informacje ogólne

Największą grupę badanych stanowiły osoby, które zamieszkują Gminę Szemud od ponad 10 lat (35,6%), prawie 33 % stanowiły osoby, które mieszkają na terenie gminy od urodzenia, a 32% respondentów mieszka tu krócej niż 10 lat.

Wykres 7 – Zamieszkiwanie w Gminie Szemud

7. Od jak dawna zamieszkuje Pan/i Gminę Szemud?

160 odpowiedzi

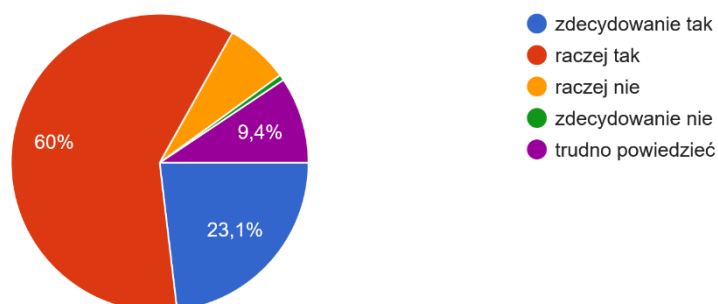
Źródło: badania własne.

Ponad 80% osób uważa, że Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia (zdecydowanie tak, raczej tak). Są zadowoleni i nie zamierzają zmieniać miejsca zamieszkania.

Wykres 8 – Ocena Gminy Szemud jako miejsca do życia

8. Czy uważa Pan/i, że Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia?

160 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Usługi społeczne

Respondenci wskazali, iż wśród usług, które powinny być realizowane w CUS Szemud powinny się znaleźć przede wszystkim usługi z zakresu:

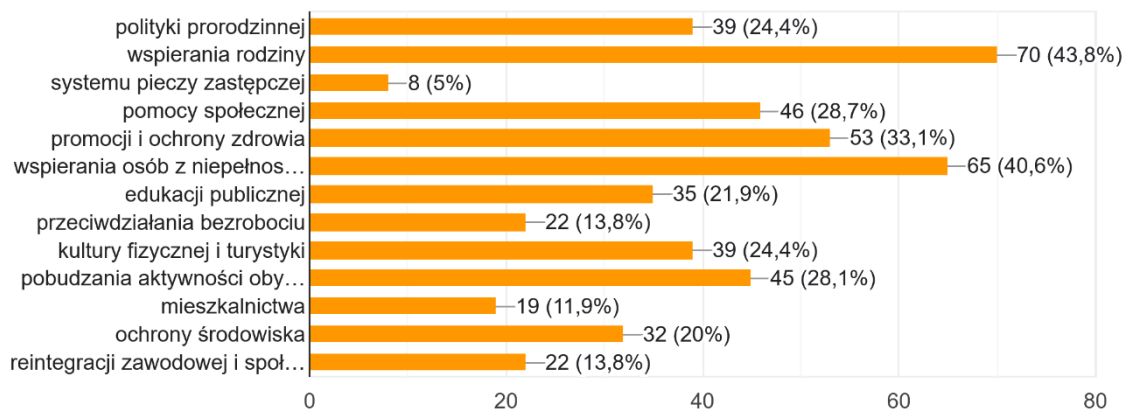
1. Wspierania rodziny,
2. Wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
3. Promocji i ochrony zdrowia,
4. Pomocy społecznej,
5. Pobudzania aktywności obywatelskiej,
6. Kultury fizycznej i turystyki,
7. Polityki prorodzinnej,
8. Edukacji publicznej.

Według respondentów są to priorytety w działalności powstającego Centrum Usług Społecznych w Szemudzie.

Wykres 9 – Usługi, które powinny być realizowane w CUS Szemud

9. Jakie usługi powinny być realizowane w Centrum Usług Społecznych Szemud (proszę wskazać 3 najistotniejsze zakresy):

160 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Osoby biorące udział w badaniach ilościowych wskazały również usługi, które według nich dodatkowo powinny się znaleźć w katalogu usług w gminie. Wskazano m.in. na:

- Świetlica środowiskowa,
- Opieka pedagogiczno – psychologiczna,
- Kontrola warunków w jakich są trzymane psy przy domach, sprawa dla innych organizacji, natomiast może warto nagłośnić problem. Dodatkowo to w jaki sposób traktowane są zwierzęta może wiele mówić o sytuacji jaka panuje w domu, w rodzinie,
- Usługi społeczne są trudno dostępne dla mieszkańców mniejszych wsi,
- Przeciwdziałanie alkoholizmowi (wskazywane kilkakrotnie),
- Ośrodki wsparcia dziennego dla seniorów,
- Nowe przedszkole państwowe i żłobek,
- Brakuje zajęć dla dorosłych pracujących, którzy mają czas wieczorami,
- Brakuje fajnych regularnych zajęć dla dzieci i młodzieży,
- Brak chodników, oświetlania na przejściach dla pieszych i ogólnie dbania o bezpieczeństwo na drogach poza rozdawaniem kamizelek, których i tak nikt nie nosi,

- Integracji dla seniorów, hospicjum,
- Idei uczenia się przez całe życie,
- Wspieranie osób wykluczonych,
- Bezpieczeństwo na drodze- tj. zbudowanie chodników,
- Większa liczba miejsc aktywności dla dzieci i młodzieży organizowana przez gminę bezpłatnie,
- Pomoc psychologa dla dorosłych,
- Więcej specjalistów na NFZ, aby nie dojeżdżać aż do Kielna,
- Brakuje małego rynku, aby hodowcy mieli jedno miejsce i mogliby sprzedawać w jednym miejscu (warzywa, owoce, jaja, mleko .... wyroby własne),
- Psycholog w gminie, nie tylko dla alkoholików, ale dla zwykłych osób zmagających się z problemami zdrowia psychicznego i komu nie po drodze jest jeżdżenie na sesje terapeutyczne do miasta,
- Dbłość o drogi drugorzędne,
- Pomoc seniorom,
- Dyżurujące apteki w święta,
- Brakuje turystyki, nie ma tu po co przyjechać ani pól kampingowych, ani jakiś ośrodków wypoczynkowych,
- Szkolnictwo niepubliczne,
- Promowanie sportu,
- Wspieranie osób wykluczonych,
- Pomoc w zakładaniu przedsiębiorstw: w szukaniu dofinansowań, w tłumaczeniu jak to wygląda od strony prawnej, jak płacić podatki,
- Aktywizacja seniorów,
- Komunikacja publiczna (wskazywana wielokrotnie),

- Transport publiczny,
- Dla młodzieży w Bojanie brakuje miejsca typu świetlica środowiskowa albo coś w stylu Żarówka w Szemudzie,
- Pomoc mieszkańcom w usuwaniu silnie zanieczyszczających całą okolicę źródeł ogrzewania, stan powietrza zimą w niektórych miejscach jest dramatyczny - to widać gołym okiem,
- Wspieranie młodych,
- Park do spacerowania,
- Pomocy prawnej,
- Pomoc osobom starszym, których nie stać na normalne życie. Obecnie pomagamy społecznie tym, którzy wstydzą się lub nie mają możliwości zgłosić się do pomocy,
- Wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży,
- Prywatna szkoła podstawowa, szkoła średnia,
- Opieka nad dziećmi - żłobki, kluby dziecięce, opieka dzienna,
- Szkoleń dotyczących obsługi mediów społecznościowych, które pomogą osobą starszym wyrównywać braki,
- Oczyszczalnia ścieków,
- Bezpłatnych terapii wsparcia osób w kryzysie psychicznym,
- Atrakcje dla dzieci,
- Pomoc żywnościowa, ta skierowana jest tylko do wybranych osób,
- Służba zdrowia w gminie Szemud to jest masakra, a dentysta powinien być na każdym ośrodku zdrowia, a nie tylko w Bojanie. Czy mieszkańcy Szemuda, Kielna i Łębna nie zasługują na stomatologa w ramach NFZ.

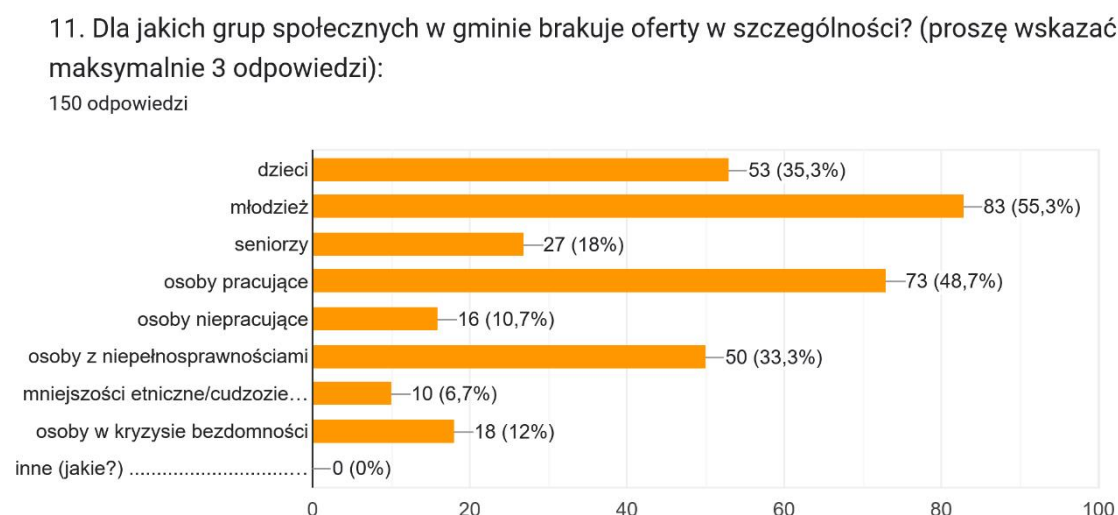
Część respondentów wskazuje, iż wymienione we wcześniejszym pytaniu usługi są wyczerpujące, niczego nie brakuje, wszystko co jest potrzebne znajduje się w Gminie Szemud.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące grup społecznych, dla których w gminie brakuje oferty, respondenci najczęściej wskazywali młodzież (55,3%) oraz osoby pracujące, zwłaszcza młode

wchodzące na rynek pracy (48,7%), dzieci (35,3%). Istotny odsetek odpowiedzi dotyczył również osób z niepełnosprawnościami (33,3%). Respondenci zauważyli również braki w zakresie oferty usług dla seniorów (18%), osób w kryzysie bezdomności (12%) oraz osób niepracujących (10,7%).

Wyniki sugerują, że potrzeby dotyczące wsparcia społecznego są największe wśród młodzieży oraz osób doświadczających trudności życiowych, takich jak niepełnosprawność, samotność czy problemy ekonomiczne.

Wykres 10 – Grupy, dla których brakuje oferty w Gminie Szemud

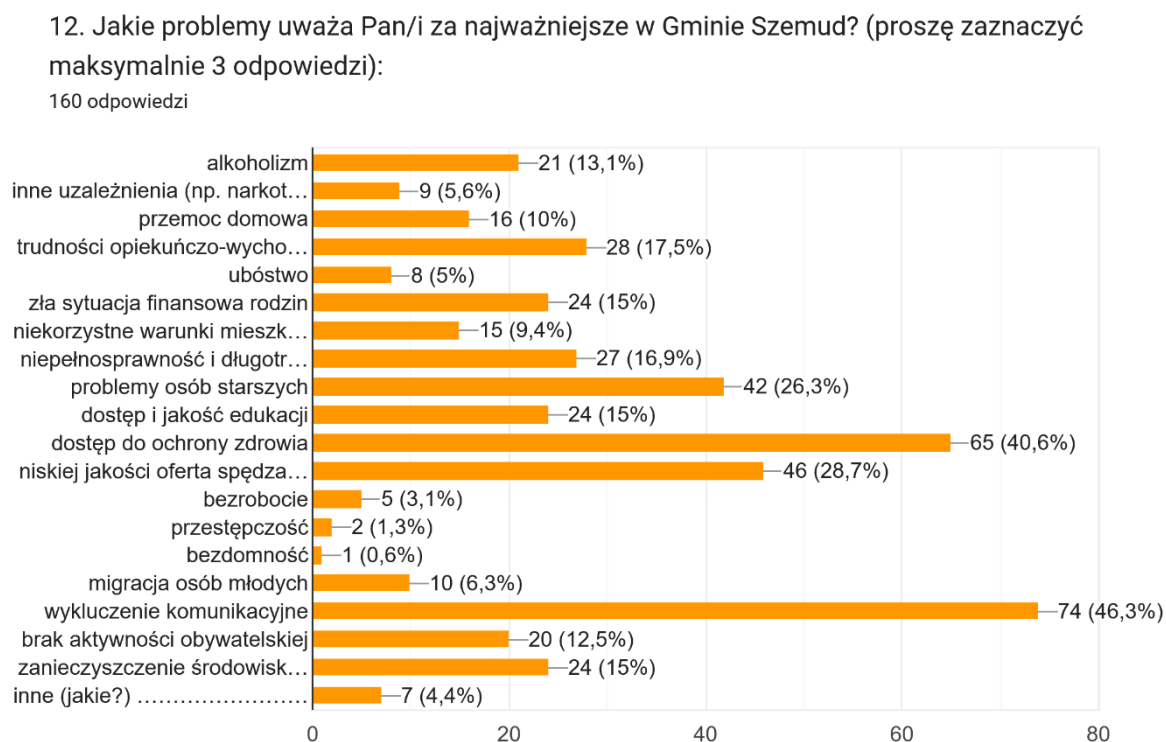
Źródło: badania własne.

Na pytanie dotyczące najważniejszych problemów w Gminie Szemud respondenci najczęściej wskazywali wykluczenie komunikacyjne, które zostało uznane za kluczowy problem (46,3%). Drugą najczęściej wskazywaną kwestią był dostęp do ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, który jako istotne wyzwanie postrzegało 40,6% uczestników badania, co może świadczyć o niedostatecznej liczbie placówek medycznych lub specjalistów. Na trzecim miejscu znalazła się niskiej jakości oferta spędzania czasu wolnego, wskazana przez 28,7% respondentów.

Istotnym problemem według mieszkańców były również problemy osób starszych (26,3%) oraz trudności opiekuńczo – wychowawcze, co zadeklarowało 17,5% oraz niepełnosprawność i długotrwała chora (16,9%) ankietowanych. Na liście problemów znalazły się również zła

sytuacja finansowa rodzin oraz dostęp i jakość edukacji, zanieczyszczenie środowiska, co pokrywa się z propozycjami respondentów w kwestii poszerzania usług o ekologię i troskę o jakość powietrza. Wyniki badań wskazywały na szeroki wachlarz wyzwań, z którymi mierzyli się mieszkańcy gminy, od kwestii społecznych, przez ekonomiczne, aż po ekologiczne. Respondenci zwrócili również uwagę na przemoc domową, inne uzależnienia, w tym od narkotyków, bezrobocie, migrację osób młodych oraz brak aktywności obywatelskiej. Badanie pokazało, że mieszkańcy dostrzegali potrzebę wzmocnienia systemu wsparcia społecznego oraz rozwoju działań profilaktycznych w zakresie uzależnień.

Wykres 11 – Najważniejsze problemy w Gminie Szemud

Źródło: badania własne.

Ankietowani, odpowiadając na pytanie o największe zapotrzebowanie na usługi skierowane do rodzin w Gminie Szemud, najczęściej wskazywali na terapie dla dzieci i młodzieży oraz potrzebę poszerzenia oferty ochrony zdrowia (44,3%). Wynik ten sugeruje, że w gminie istnieje duża potrzeba wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla młodych mieszkańców, co mogło wynikać m.in. z trudności emocjonalnych i społecznych w tej grupie wiekowej. Wskazano

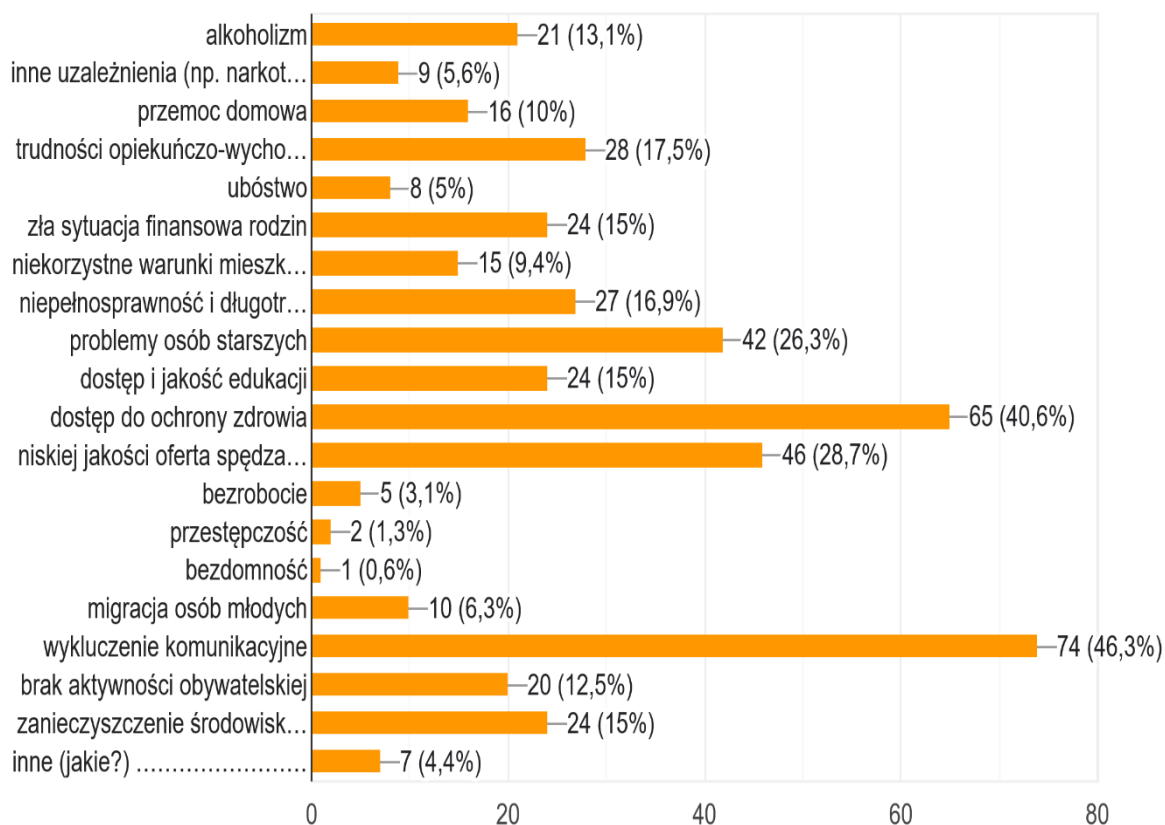
również na wsparcie specjalistyczne dla dzieci, np. pedagogiczne, logopedyczne (39,9%). Kolejnym najczęściej wybieranym aspektem były usługi doradcze w formie mobilnej, np. psycholog, prawnik, pracownik socjalny, pedagog (31,6%) oraz terapia dla dorosłych (31%). Te wyniki pokazywały, że zarówno dzieci, jak i dorośli potrzebowali profesjonalnego wsparcia psychologicznego i doradztwa, ale także, że mobilna forma świadczenia takich usług mogła zwiększyć ich dostępność. Wyniki te wskazywały na wyraźną potrzebę rozszerzania pomocy dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej oraz dla dzieci wymagających opieki specjalistycznej. Respondenci wskazali również potrzebę poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego (29,1%) oraz poradnictwo dla rodzin w zakresie opiekuńczym i wychowawczym (24,1%). To pokazuje, że mieszkańcy odczuwali brak atrakcyjnych form aktywności rekreacyjnych i integracyjnych dla rodzin, ale także ukazuje, jak ważne są dla ankietowanych relacje rodzinne.

Na kolejnych miejscach znalazły się opieka dla dzieci w przedszkolach (16,5%), wsparcie finansowe dla rodzin (14,6%) oraz opieka dla dzieci w żłobkach. Równie istotne okazało się tworzenie i udostępnienia mieszkań socjalnych oraz edukacja prozdrowotna (14,6%).

Wykres 12 – Najważniejsze usługi skierowane do rodzin w Gminie Szemud wg respondentów

12. Jakie problemy uważa Pan/i za najważniejsze w Gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi):

160 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

W odpowiedziach na pytanie dotyczące największego zapotrzebowania na usługi dedykowane osobom starszym w Gminie Szemud respondenci najczęściej wskazywali na zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (48%) oraz konieczność organizacji transportu np. do lekarza, co zaznaczyło 47,3% uczestników badania. Znaczna liczba osób uznała również, że istotnym obszarem wymagającym poprawy poszerzenie oferty ochrony zdrowia, co zostało zaznaczone przez 40,7% ankietowanych.

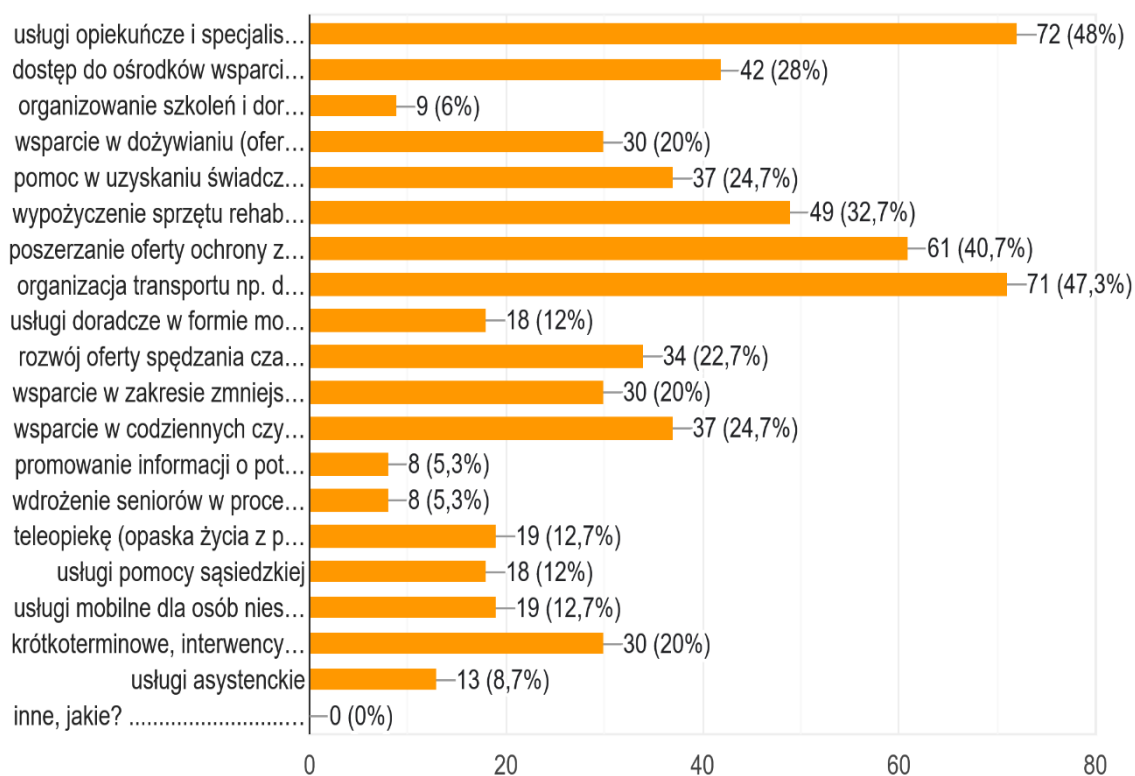
Kolejnymi istotnymi obszarami wymagającymi interwencji była potrzeba wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (32,7%) oraz dostęp do ośrodków wsparcia dziennego był istotnym problemem dla 28% respondentów, a pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z

niepełnosprawnością oraz wsparcie w codziennych czynnościach (np. sprzątanie, usługi gospodarcze) dla 24,7% respondentów.

Respondenci wskazali również na rozwój oferty spędzania czasu wolnego (22,7%), potrzebę w wsparcia w zmniejszeniu izolacji społecznej i zapewnieniu towarzystwa osób starszym oraz krótkoterminowe, interwencyjne usługi wsparcia dla osób niesamodzielnych np. po pobycie w szpitalu, urazach, załamaniach, a także wsparcie w dożywianiu (oferowane seniorom) wskazane przez 20% respondentów.

Wykres 13 – Najważniejsze usługi dedykowane osobom starszym w Gminie Szemud wg. respondentów

14. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM W WIEKU SENIORALNYM jest największe zapotrzebowanie w Gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi):
150 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

W odpowiedzi na pytanie dotyczące największego zapotrzebowania na usługi dedykowane osobom z niepełnosprawnościami w Gminie Szemud respondenci najczęściej wskazywali na konieczność organizacji transportu do lekarza, co zaznaczyło 44,2% uczestników badania. Duże zapotrzebowanie odnotowano także w zakresie wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego, które wskazało ponad 36% respondentów oraz dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych była istotnym problemem dla 34,8% respondentów.

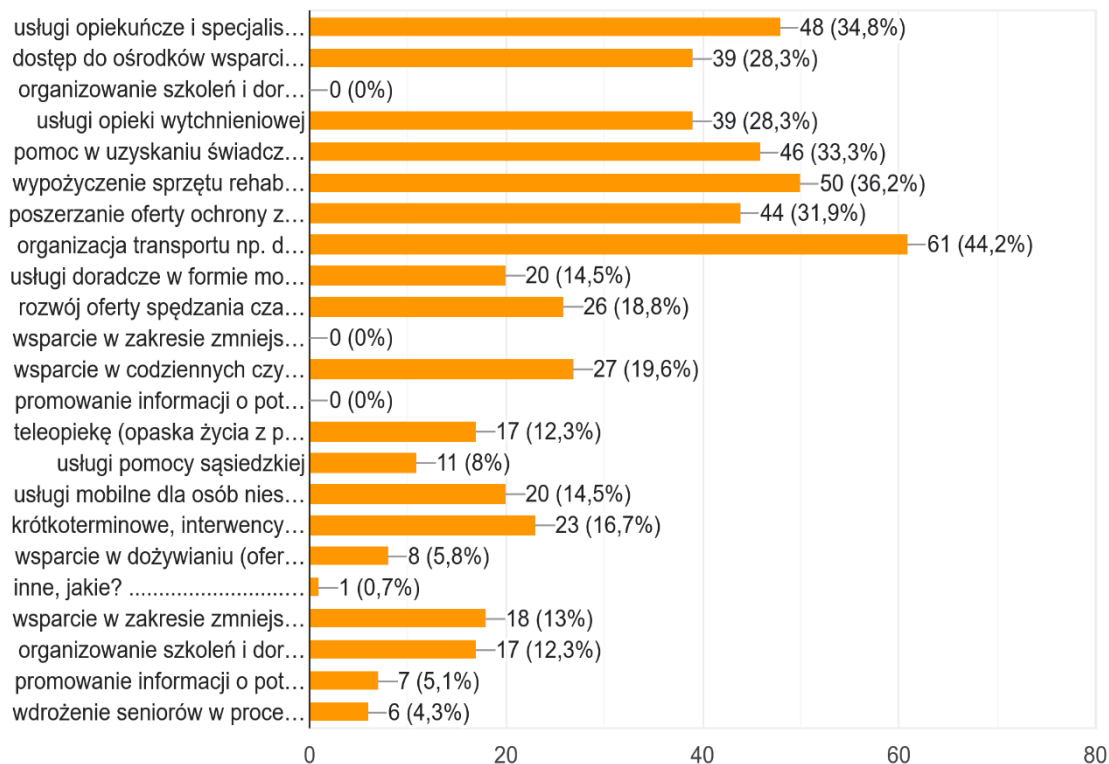
Znacząca liczba osób uznała również, że istotnym obszarem wymagającym poprawy jest pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osoby z niepełnosprawnością (33,3%) oraz poszerzenie oferty ochrony zdrowia (31,9%).

Kolejnymi istotnymi obszarami wymagającymi interwencji były dostęp do ośrodków wsparcia dziennego oraz usługi opieki wytchnieniowej, co zauważyło 28,3% ankietowanych. Mieszkańcy dostrzegają potrzebę i wartość pomocy na rzecz osób z niepełnosprawnością, ale zauważają także wartość odpoczynku dla zachowania prawidłowego zdrowia opiekunów. Respondenci zwrócili również uwagę na potrzebę wsparcia w codziennych czynnościach (19,6%) oraz rozwój oferty spędzania wolnego czasu (18,8%). Uwadze nie umknęła również usługa w formie krótkoterminowego, interwencyjnego wsparcia osób niesamodzielnych np. pobycie w szpitalu, urazach, załamaniach (16,7%).

Wykres 14 – najważniejsze usługi skierowane do osób z niepełnosprawnością w Gminie Szemud wg. Respondentów

15. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w Gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi)

138 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Największe zapotrzebowanie na usługi dedykowane młodzieży w Gminie Szemud respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę organizacji poradnictwa psychologicznego i pedagogicznego (61,2%) oraz na profilaktykę uzależnień, w tym uzależnień od komputera i Internetu (59,9%). Kolejno respondenci wskazali również na konieczność przygotowania atrakcyjnej i adekwatnej do potrzeb oferty spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież (59,2%).

Nieco mniejszym, jednak wciąż znaczącym zainteresowaniem cieszył się rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej np. kursy szkolenia, warsztaty (53,3%). Mieszkańcy wskazali na bardzo ważną kwestię lokalizacyjną i wskazali udostępnienie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży (kluby) jako bardzo ważną kwestię wymagającą dopracowania oraz na działania

informacyjne w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych np. przemoc domowa (40,1%).

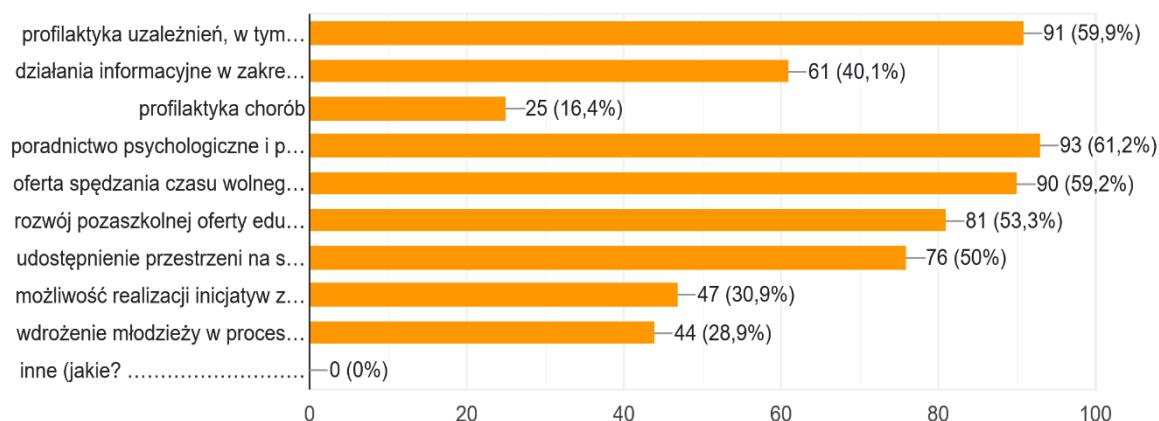
Warto również wspomnieć o możliwości realizacji inicjatyw zaproponowanych przez młodzież (30,9%) oraz profilaktykę chorób, na którą wskazało 16,4% respondentów. Mamy tu również na myśli profilaktykę w zakresie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, czyli zagrożeń, na które szczególnie młodzież jest dzisiaj narażona i z którymi się boryka.

Troska o młodzież została szczególnie zauważona przez respondentów całego badania w zakresie diagnozy potrzeb i potencjału Gminy Szemud. Grupa ta została wskazana jako bardzo ważna w zakresie realizacji usług, a tym samym jedna z najbardziej dotychczas pominiętych.

Wykres 15 – najważniejsze usługi skierowane do młodzieży w Gminie Szemud wg. Respondentów

16. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w Gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi):

152 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

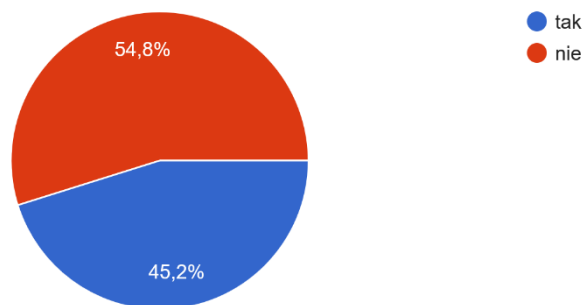
Dostępność Usług Społecznych

Ponad 54% respondentów deklaruwało, że w razie potrzeby nie wiedziałaby, gdzie szukać wsparcia w zakresie usług społecznych, a tylko 45,2 % posiada taką wiedzę. Wynik ten sugeruje potrzebę zwiększenia działań informacyjnych dotyczących dostępnych form wsparcia, aby zapewnić skuteczniejszy dostęp do usług społecznych dla wszystkich mieszkańców gminy.

Wykres 16 – W sytuacji konieczności skorzystania z usług społecznych czy wiedział(a)by Pan(i) gdzie udać się po wsparcie (niefinansowe)?

17. W sytuacji konieczności skorzystania z usług społecznych czy wiedział(a)by Pan/i gdzie udać się po wsparcie (niefinansowe)?

155 odpowiedzi

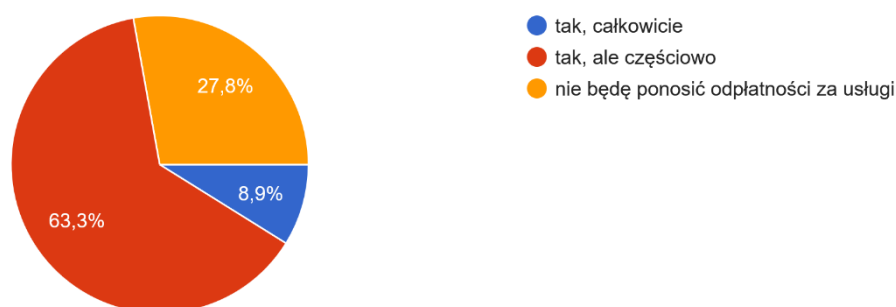
Źródło: badania własne.

Ponad 63% badanych deklaruje możliwość częściowej opłaty za usługi społeczne oferowane w powstałym Centrum Usług Społecznych, 8,9 % uważa, iż mogłaby całościowo pokryć koszt usług, z których będzie korzystała. 27,8% zadeklarowało, iż nie będzie ponosić takich kosztów.

Wykres 17 – Ponoszeni opłat za usługi w CUS – deklaracja respondentów

18. Czy w ramach korzystania z usług realizowanych przez CUS byłby/łaby Pan/i w stanie ponosić odpłatność za te usługi społeczne?

158 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Badani mieszkańcy wskazali, że spośród katalogu usług społecznych w Gminie Szemud najbardziej brakuje:

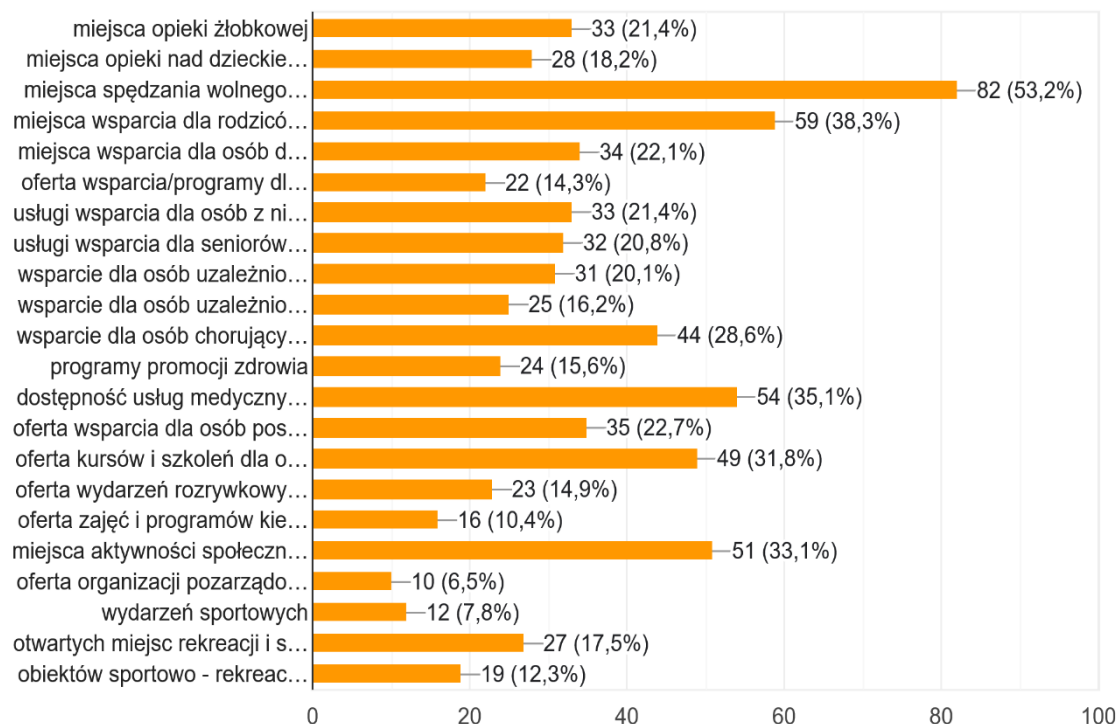
1. Miejsca spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży,
2. Miejsca wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi,
3. Dostępność usług medycznych/ zdrowotnych,
4. Miejsca aktywności społecznej, kluby, miejsca spotkań,
5. Oferta kursów i szkoleń dla osób chcących zmienić zawód,
6. Wsparcie dla osób chorujących psychicznie,
7. Oferta wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia.

Wśród brakujących usług istotną kategorię stanowiło również wskazanie na dostępność usług wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (usługi asystenckie, opiekuńcze, ŚDS) oraz miejsca wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej. Wskazane braki wyznaczają w pewien sposób potrzeby środowiska Gminy Szemud, a zarazem kierunki działań i wyzwania dla gminy.

Wykres 18 – Dostępność usług społecznych na terenie Gminy Szemud

19. Z poniższego katalogu usług społecznych, proszę wskazać te, których Pana/i zdaniem BRAKUJE (nie są dostępne) na terenie Gminy Szemud:

154 odpowiedzi

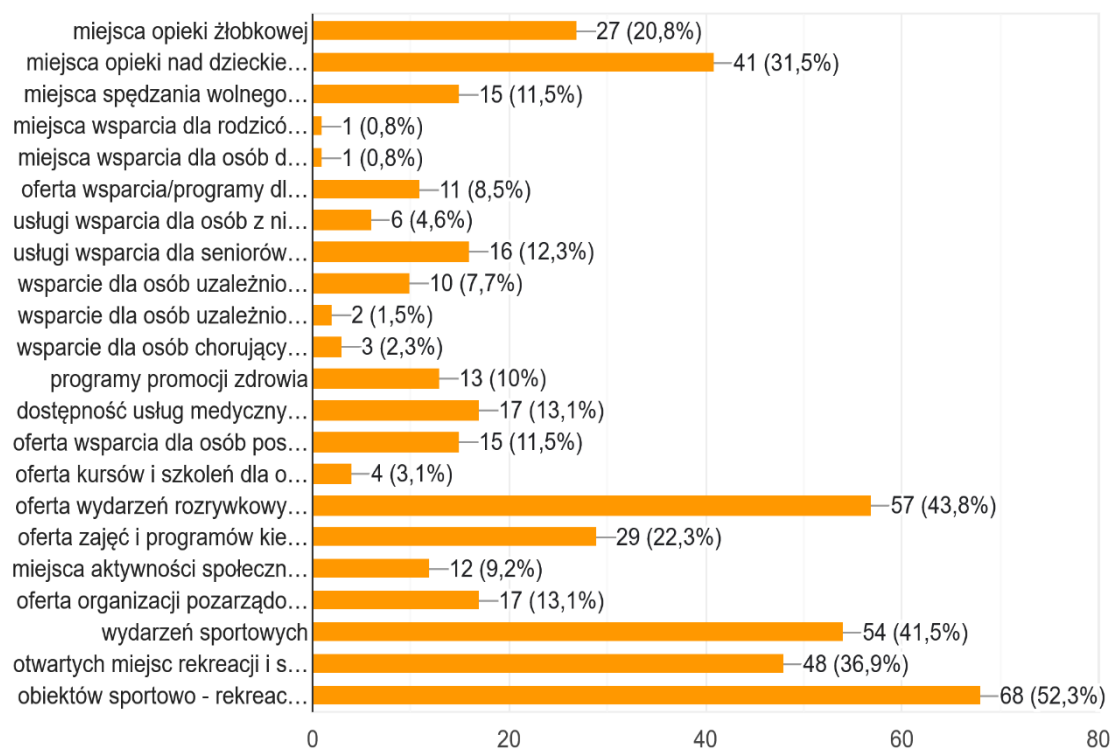

Źródło: badania własne.

Wykres 19 - Dostępność usług społecznych na terenie Gminy Szemud

20. Z poniższego katalogu usług społecznych, proszę wskazać te, których Pana/i zdaniem NIE BRAKUJE (są dostępne) na terenie Gminy Szemud:

130 odpowiedzi

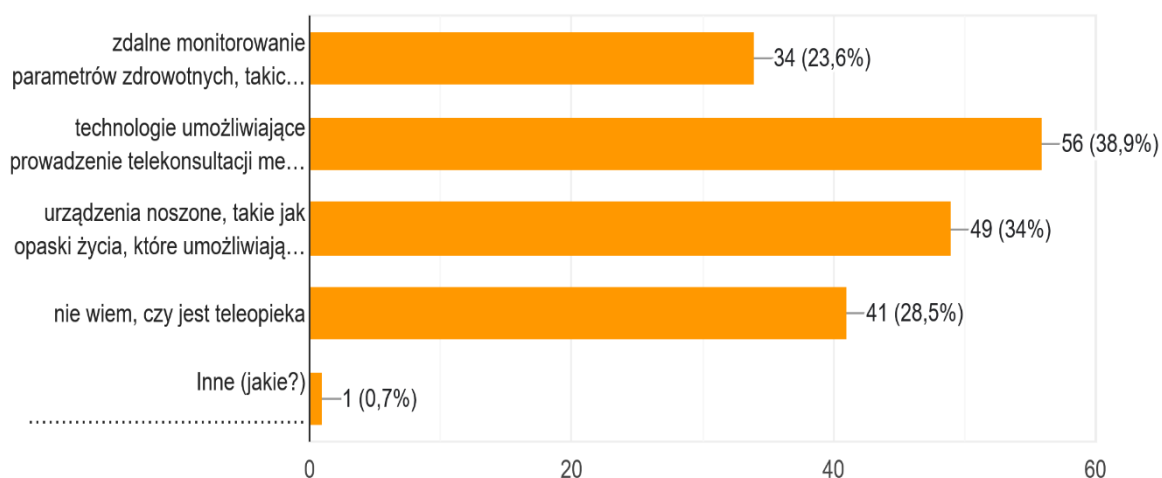
Źródło: badania własne.

Badani w większości kojarzą pojęcie teleopieki z telekonsultacjami medycznymi z lekarzem lub pielęgniarką bez wychodzenia z domu (38,9%), urządzeniem noszonym, takim jak opaska życia, które umożliwia stały monitoring zdrowia i alarmowanie opiekunów w razie potrzeby (34%), oraz zdalnym monitorowaniem paramentów zdrowotnych (23,6%). Jednak nadal znaczna część badanych mieszkańców (28,5%) przyznała, że nie wie czym jest teleopieka. Oznacza to, że mimo rosnącej świadomości w tym zakresie, istnieje potrzeba dalszej edukacji społecznej na temat teleopieki i jej możliwości.

Wykres 20 – Teleopieka wg respondentów

21. Z jakiej formy teleopieki chciałby/łaby Pan/i skorzystać?

144 odpowiedzi

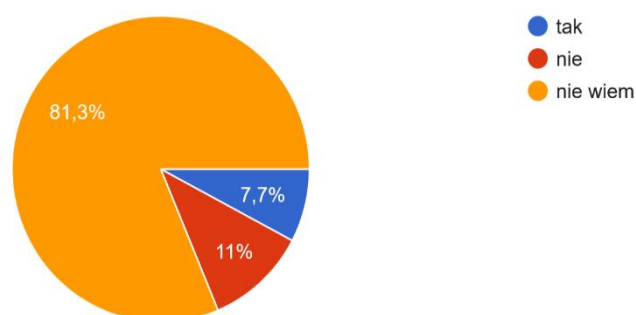
Źródło: badania własne.

Wyniki badań wskazują, że większość respondentów (ponad 80%) nie miała pewności co do dostępności usług teleopieki w Gminie Szemud, co sugeruje, że usługi te są albo mało promowane, albo ich dostępność jest ograniczona.

Wykres 21 – Dostępność teleopieki w Gminie Szemud

22. Czy w gminie Szemud dostępne są usługi teleopieki?

155 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

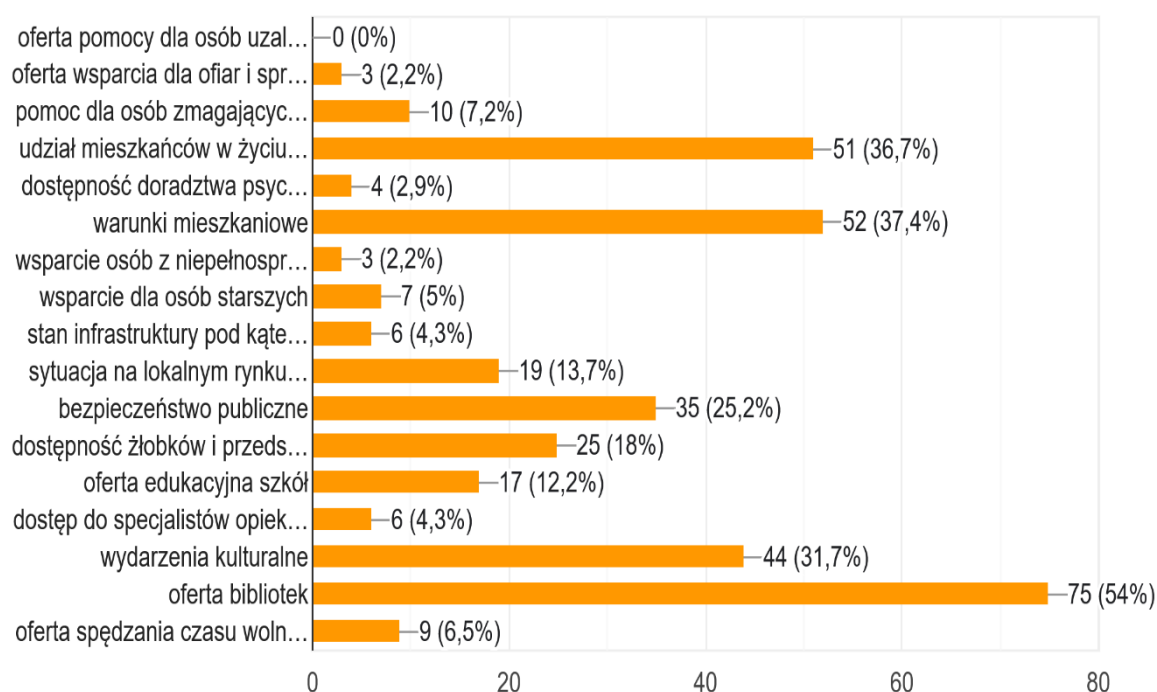
Mieszkańcy Gminy Szemud zostali poproszeni o wskazanie warunków, które sprawiają, że są zadowoleni bądź nie, z życia na terenie gminy. Najbardziej atrakcyjna okazała się oferta

bibliotek (54%), a następnie warunki mieszkaniowe (37,4%) oraz udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym (36,7%). Nieco mniejszym zadowoleniem cieszy się oferta wydarzeń kulturalnych (31,7%). 25% respondentów uważa Gminę Szemud za miejsce bezpieczne i przyjazne pod względem opieki nad najmłodszymi mieszkańcami.

Wykres 22 – Warunki, które sprawiają, że mieszkańcy są zadowoleni z życia na terenie Gminy Szemud

23. Które z poniższych warunków sprawiają, że jest Pan/i ZADOWOLONY/A z życia na terenie Gminy Szemud?

139 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

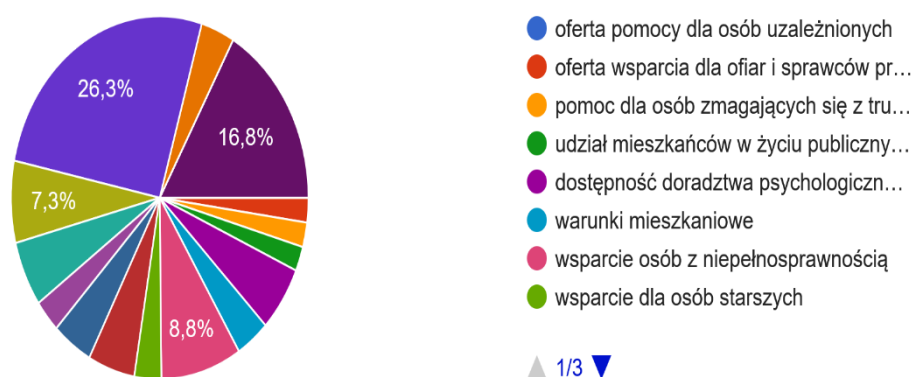
Jeżeli chodzi o warunki zamieszkania, z których mieszkańcy nie są zadowoleni to przede wszystkim dostępność do specjalistów z zakresu opieki zdrowotnej (26,3%). W wyraźny sposób odpowiedź ta wiąże się z bardzo dużym zapotrzebowaniem na lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej oraz opieki specjalistycznej na terenie Gminy Szemud. Kolejnymi warunkami problematycznymi dla respondentów była oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (16,8%) oraz wsparcie osób z niepełnosprawnością (8,8%).

Oferta edukacyjna szkół (7,3%) oraz dostępność doradztwa psychologiczno – prawnego również są dla mieszkańców kwestiami, które wymagają zmian i rozszerzenia dostępności w tych usługach.

Wykres 23 - Warunki, które sprawiają, że mieszkańcy są nie zadowoleni z życia na terenie Gminy Szemud

24. Które z poniższych warunków sprawiają, że jest Pan/i NIE ZADOWOLONY/A z życia na terenie Gminy Szemud?

137 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Respondenci wskazali jakich specjalistów brakuje na terenie Gminy Szemud:

1. Psycholog,
2. Opieka dentystyczna,
3. Psychiatra,
4. Logopeda,
5. Neurolog,
6. Dermatolog,
7. Doradca zawodowy dla młodzieży.

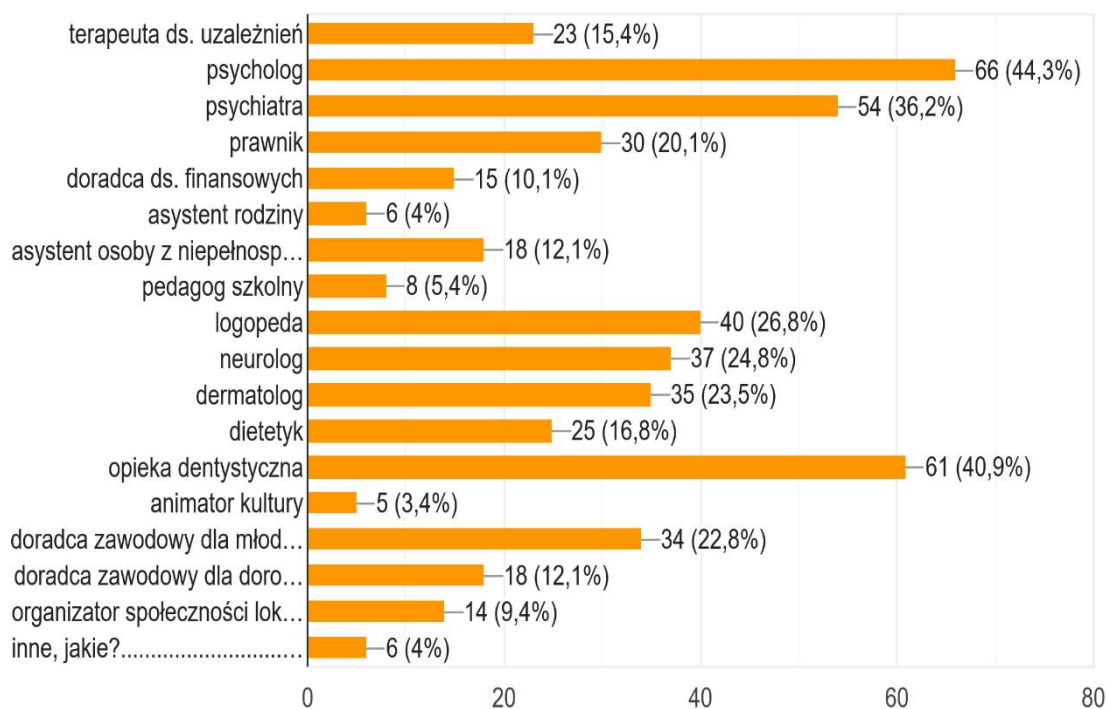
Po raz kolejny wyniki badań ukazują jak ważny dla mieszkańców Gminy Szemud jest dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, ale także do niefinansowych form wsparcia dla młodych osób, jak chociażby doradca zawodowy (22,8%) czy doradca do spraw finansowych (10,1%).

Ankietowani odczuwają również ograniczoną dostępność do usług prawniczych (20,1%) oraz terapeuty do spraw uzależnień (15,4%).

Wykres 24 – Specjaliści, których brakuje na terenie Gminy Szemud wg respondentów

25. W Pana/i opinii jakich specjalistów najbardziej brakuje w Gminie Szemud (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)?

149 odpowiedzi

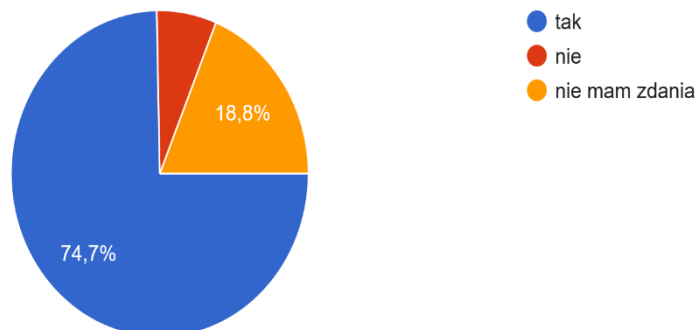
Źródło: badania własne.

Osoby biorące udział w ankiecie, zostały poproszone o wyrażenie opinii na temat potrzeby poszerzania działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowania zdrowego stylu życia) i większość, bo aż 74,7% widzi zasadność takich działań w przyszłości. Ludzie stają się coraz bardziej świadomymi usługobiorcami, dostrzegając wartość w edukacji.

Wykres 25 – Potrzeba poszerzania działań związanych z promocją zdrowia

26. Czy na terenie Gminy Szemud jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształ...w zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)?

154 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Nieocenionym potencjałem naszego społeczeństwa są młodzi ludzie, którzy nierzadko również borykają się z problemami. Respondenci również dostrzegają te trudności i jako jeden z głównych problemów wieku nastoletniego wskazali przemoc rówieśniczą (51,3%), problemy natury behawioralnej (zaburzenia odżywiania, nadmierne używanie urządzeń elektronicznych itp.) (44,2%) oraz izolację społeczną (38,3%).

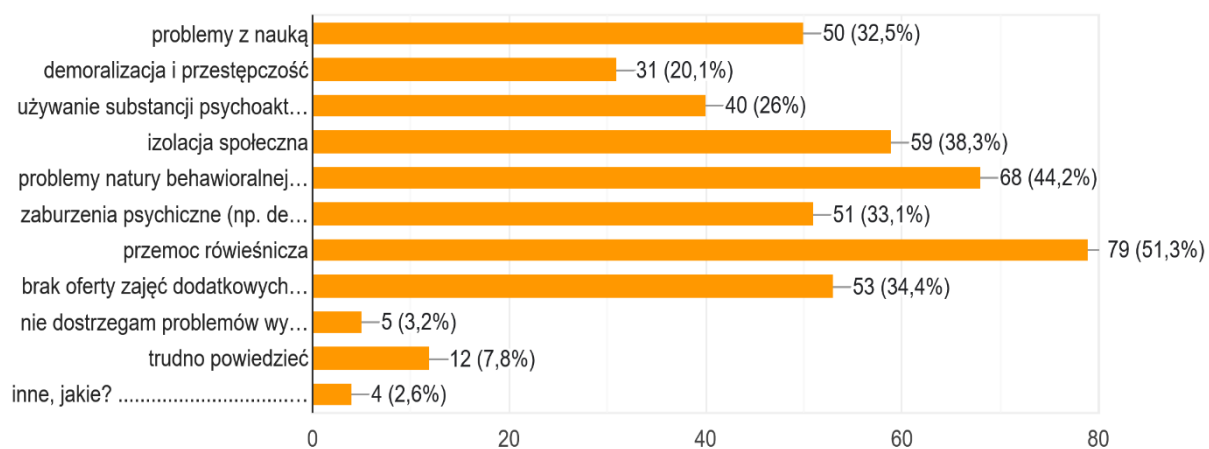
Kolejnymi istotnymi obszarami wymagającymi interwencji były brak oferty zajęć dodatkowych (zajęcia muzyczne, plastyczne, taneczne itp.) (34,4%), zaburzenia psychiczne (depresje, nerwice, samookaleczenia, samobójstwa (33,1%), co ponownie wskazuje jak ważna jest profilaktyka i dostępność do usług specjalistów na terenie gminy, tak, aby każdy nastolatek zmagający się z trudnościami, miał możliwość skorzystania z pomocy celem rozwiązania kłopotliwej sytuacji, z którą się zмага.

Na dużą uwagę zasługują również problemy edukacyjne, z nauką (32,5%) oraz używanie substancji psychoaktywnych (26%).

Wykres 25 – Problemy dzieci i młodzieży na terenie Gminy Szemud

27. Jakie są Pana/i zdaniem najczęstsze problemy dzieci i młodzieży w Gminie Szemud?

154 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

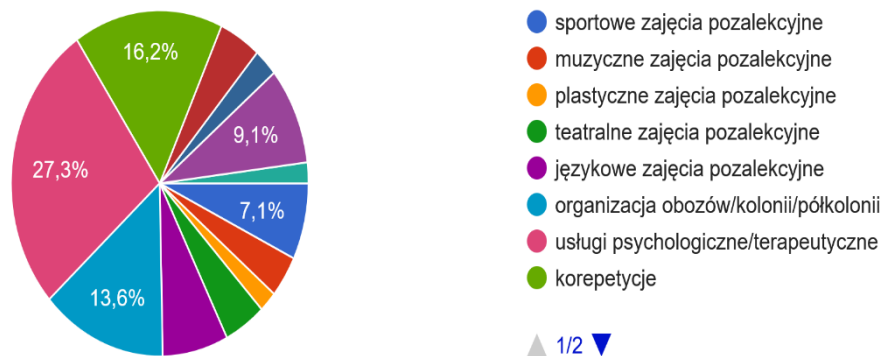
Nawiązując do sytuacji dzieci i młodzieży na terenie Gminy Szemud, anketowani wskazali, w jakich obszarach należałoby zwiększyć ofertę i dostępność usług i były to usługi psychologiczne i terapeutyczne (27,3%), korepetycje (16,25) oraz organizacja obozów/kolonii i półkolonii (13,6%).

Jako potencjalną możliwość łagodzenia sytuacji kłopotliwych respondenci wskazali również pozalekcyjną organizację zajęć teatralnych, językowych i sportowych.

Wykres 26 – Obszary, w których należy zwiększyć ofertę usług społecznych dla młodzieży

28. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty usług społecznych dla młodzieży z terenu Gminy Szemud?

154 odpowiedzi

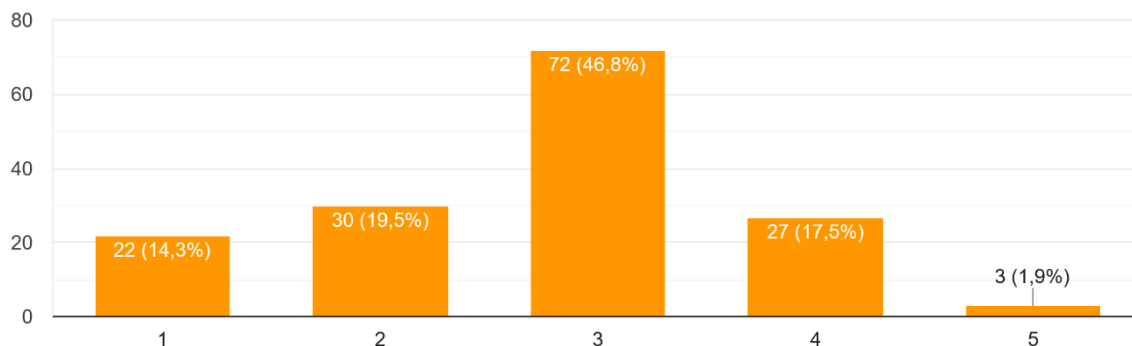
Źródło: badania własne.

Respondenci zostali poproszeni o wyrażenie opinii na temat turystyki i rekreacji na terenie Gminy Szemud. Prawie 50% ankietowanych uznaje rozwój tych kwestii jako przeciętny. Tylko 1,9% osób biorących udział w badaniu uważa, iż turystyka i rekreacja są na poziomie zadowalającym co też znacząco wpływa na zadowolenie mieszkańców z faktu zamieszkiwania w gminie.

Wykres 27 – Ocena turystyki i rekreacji na terenie Gminy Szemud

29. Jak ocenia Pani/Pan TURYSTYKĘ I REKREACJĘ Gminy Szemud? W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

154 odpowiedzi

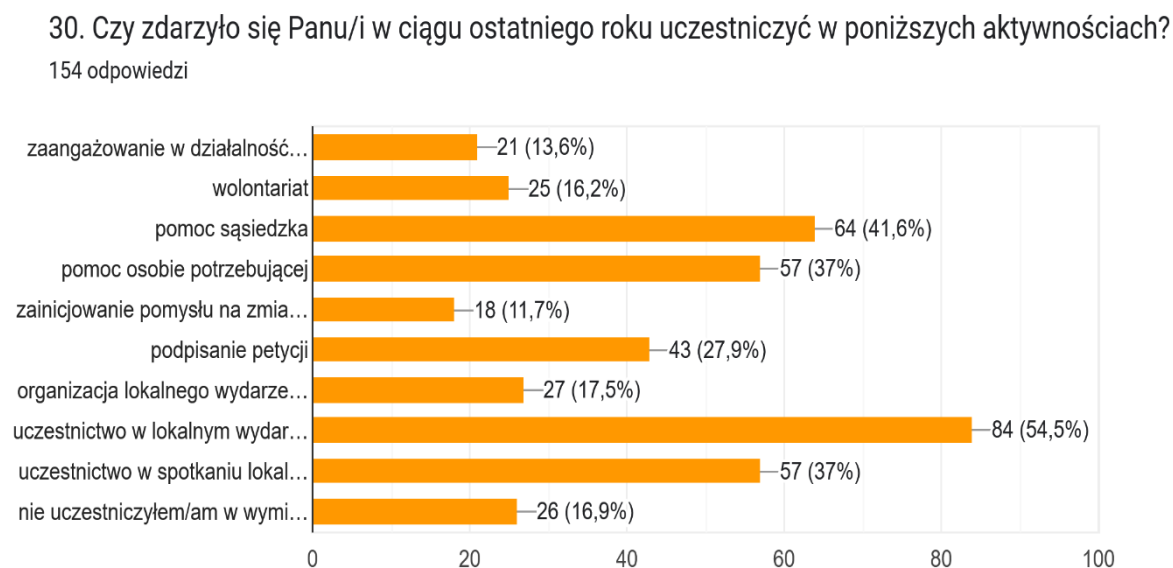

Źródło: badania własne.

Aktywność na rzecz społeczności lokalnej

Bardzo ważną kwestią współżycia społecznego jest angażowanie się społeczności lokalnej w życie gminy, w pomoc sąsiedzką, w działalność na rzecz drugiego człowieka. W związku z tym osoby biorące udział w badaniu ankietowym zostały poproszone o wskazanie, w jakie formy aktywności angażowali się w ubiegłym roku. Najczęściej wskazywane były udział w wydarzeniu lokalnym (54,5%), pomoc sąsiedzka (41,6%) oraz pomoc osobie potrzebującej i uczestnictwo w spotkaniu społeczności lokalnej (37%). Wyniki bezsprzecznie ukazują, iż mieszkańcy chcą się angażować w działalność na rzecz drugiego człowieka i gminy. Jest to niezwykle wartościowy potencjał, który należy wykorzystać w procesie planowania usług społecznych.

Wykres 28 – Aktywności mieszkańców Gminy Szemud

Źródło: badania własne.

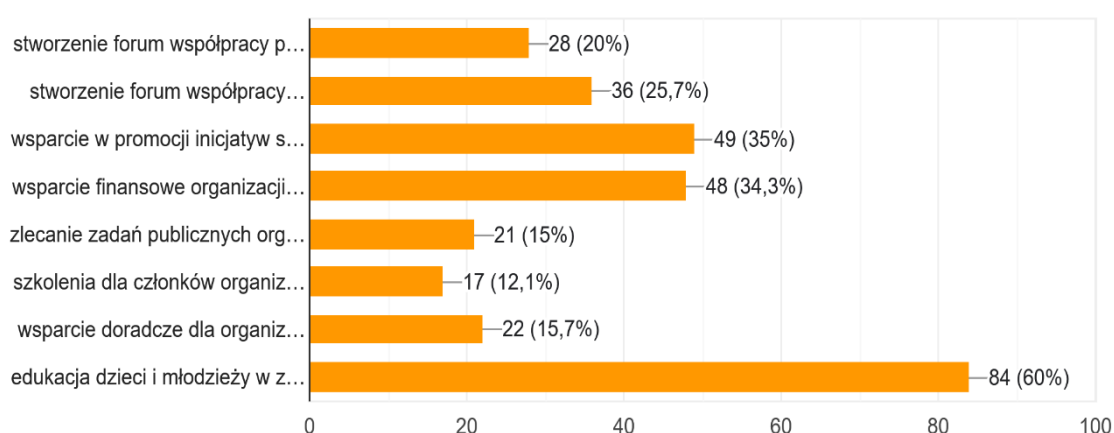
Działalność mieszkańców na rzecz społeczności lokalnej powinna być dodatkowo stymulowana, tak, aby osoby aktywne odczuwały satysfakcję z podejmowanych działań oraz wymiennie widziały efekty swoich wysiłków. Jako kluczową, respondenci wskazali edukację dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej (60%), ale także wsparcie w promocji lokalnych inicjatyw (35%).

Nieco mniej, ale również zauważone przez osoby biorące udział w badaniu ankietowym okazało się wsparcie finansowe organizacji i ruchów społecznych (34,3%) oraz stworzenie form współpracy między organizacjami społecznymi a samorządem (25,7%).

Wykres 29 – Działania, które mogą wspierać wzrost aktywności społecznej w Gminie Szemud wg respondentów

31. Które działania w Pana/i opinii mogą w największym stopniu wspierać wzrost aktywności społecznej w Gminie Szemud (prosimy zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)?

140 odpowiedzi

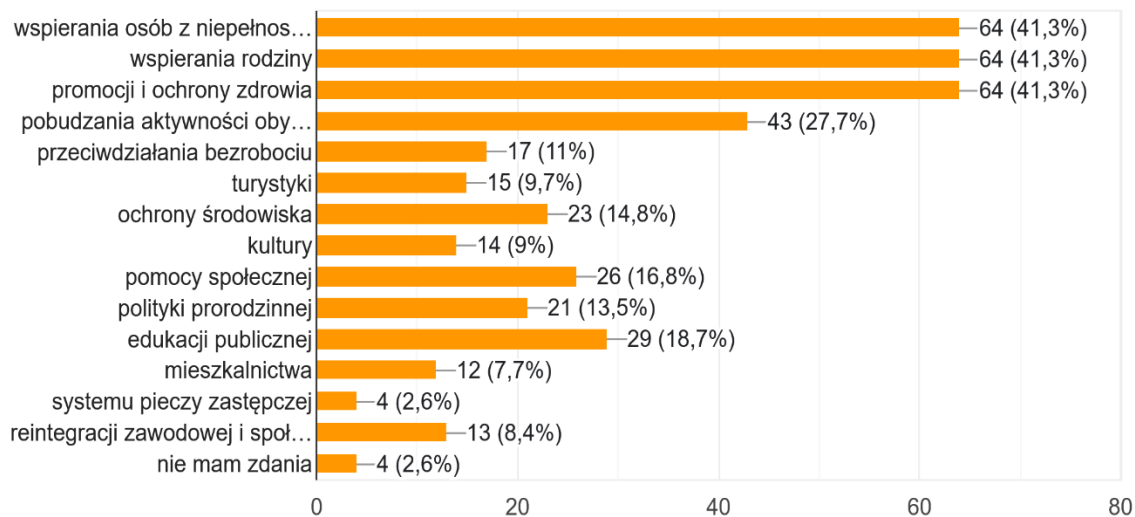
Źródło: badania własne.

Jako podsumowanie badania ankietowego, respondenci zostali poproszeni o wskazanie obszarów, które wymagają najbardziej intensywnych prac w zakresie rozwoju usług społecznych. Obszary, które powinny zostać potraktowane priorytetowo, nasi respondenci wskazali wspieranie osób z niepełnosprawnością, wspierania rodziny oraz promocji i ochrony zdrowia (41,3%). Nieco mniej, jednak nadal wyraźnie wymagającym jest obszar pobudzania aktywności obywatelskiej (27,7%) oraz edukacji publicznej (18,7%).

Wykres 30 – Obszary, które powinny być rozwijane i usprawniane priorytetowo w zakresie usług społecznych wg respondentów

32. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Szemud (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)?

155 odpowiedzi

Źródło: badania własne.

Dopełnieniem badań ilościowych w zakresie potrzeb i potencjału Gminy Szemud są badania jakościowe. Całość daje obraz gminy w zakresie usług społecznych.

BADANIA JAKOŚCIOWE

Badania do diagnozy zostały wykonane zarówno zgodnie z metodologią jakościową, jak i metodologią ilościową.

Z przedstawicielami instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi społeczne w Gminie Szemud przeprowadzono wywiady IDI – wywiady indywidualne.

Ponadto przeprowadzono zogniskowany wywiad grupowy (FGI – FOCUS GROUP INTERVIEW) z przedstawicielami środowiska lokalnego. Technika ta polega na dyskusji moderatora z grupą osób według określonego scenariusza. Jego celem jest uzyskanie szczegółowych opinii i informacji od konkretnych osób, spełniających określone przez badacza kryteria doboru próby. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz całkowitej anonimowości.

Badanie miało charakter dyskusji prowadzonej przez moderatora, którego zadaniem było właściwe ukierunkowanie rozmowy oraz zachęcanie respondentów do aktywności. Wywiad przebiegł według określonego scenariusza, zastosowane były pytania otwarte, które jedynie nadawały kierunek wypowiedzi respondenta i go nie ograniczały.

Należy podkreślić, iż koncepcja uwzględniała zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskaniu informacji z różnych środowisk.

W każdym kwestionariuszu oraz przed przystąpieniem do wywiadu, uczestnicy byli informowani o pełnej anonimowości badania, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania arkuszy ankiety czy udzielania odpowiedzi w wywiadzie, co sprawiło, że badania prowadzone były w sposób etyczny.

Kwestionariusz wywiadu pogłębionego wśród mieszkańców Gminy Szemud zawierał pytania otwarte oraz pytania pomocnicze (załącznik nr 2 i 3), m.in.:

1. Proszę krótko scharakteryzować, jaka jest specyfika Gminy Szemud? Co jest dla niej typowe, co odróżnia Szemud od gmin sąsiednich?
2. Jakie problemy wskazałaby Pani/Pan w gminie? Gdyby mieli Państwo wymienić najważniejsze problemy społeczne w gminie, jakie by to były?

3. Jakie potrzeby wskazałaby Pani/Pan w gminie?
4. Proszę krótko opisać główne zasoby i potrzeby/problemy w Gminie Szemud?
5. Jak ocenia Pan(i) dostępność usług społecznych w gminie?
6. Jakie usługi są obecnie dostępne? Do kogo te usługi są kierowane, jaka jest ich jakość, kto jest ich realizatorem?
7. Jakich usług brakuje, dla jakich grup społecznych, z czego to wynika? Jakie braki w zakresie wsparcia pomocy społecznej identyfikują Państwo w gminie?
8. Do jakich usług dostęp jest ograniczony? Dlaczego tak jest?
9. Jakie usługi powinny być świadczone dodatkowo, w tym jakie nowe usługi powinny się pojawić?
10. Jak zorganizować system świadczenia usług w gminie, aby był bardziej skuteczny, lepiej odpowiadał na potrzeby mieszkańców?
11. Czy w realizację usług społecznych można włączyć mieszkańców oraz organizacje pozarządowe?
12. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora pozarządowego z jednostkami samorządu terytorialnego i czy można go zwiększyć?
13. Jaki potencjał instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?
14. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?
15. Czy lokalne firmy mogą zostać włączone w realizację usług społecznych w gminie?
16. Jaki potencjał firm/podmiotów gospodarczych może wykorzystać utworzony CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?
17. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?

Zogniskowany wywiad grupowy – FGI

Zogniskowany Wywiad Grupowy obejmował przeprowadzenie badania wśród przedstawicieli instytucji, podmiotów ekonomii społecznej w gminie.

Celem tego badania była: analiza potrzeb mieszkańców z perspektywy podmiotów, instytucji w zakresie usług społecznych i działań wspierających w omawianym zakresie. Istotna była

również ocena adekwatności świadczonych już usług społecznych i ich użyteczność, a także ocena skuteczności instytucji i organizacji pod kątem współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających, ale także skatalogowanie obecnie świadczonych usług jak i zasobów i potencjału do poszerzania ich oferty w gminie.

Miejsce badań i grupa badawcza:

Grupowy wywiad pogłębiony (FGI) przeprowadzony został 9 lutego 2026 roku. W wywiadzie wzięło udział 9 osób, będących przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1338), działającymi na terenie gminy, m.in.:

- Przedstawiciel Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- Przedstawiciel Stowarzyszenia Lesók,
- Przedstawiciel służby zdrowia,
- Sołtys z zachodniej części gminy Szemud,
- Sołtys ze wschodniej części gminy Szemud,
- Przedstawiciel Stowarzyszenia „Przyszłość Regionu” przy SP Łebieńska Huta, a także lokalny przedsiębiorca,
- Emerytowany, długoletni pracownik socjalny,
- Przedstawiciel CUS Szemud,
- Przedstawiciel Koła Gospodyń Wiejskich Kielno „Fejn Białczy”.

Specyfika Gminy Szemud wg uczestników FGI

Gmina Szemud wykorzystuje potencjał i stymuluje działania w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej, które doprowadzą do stworzenia przyjaznych warunków zrównoważonego rozwoju, mając na uwadze dobrostan mieszkańców i innych uczestników gminnego życia społeczno – gospodarczego.

Cytat z wywiadu:

„Zdecydowanie charakter naszej gminy jest czynnikiem wyróżniającym, ponieważ w skład wchodzi 23 sołectwa, które tworzą swoje społeczności bardzo zwarte. Takie, które potrafią się integrować, działać i to jest na pewno nasza specyfika w pozytywnym tego słowa znaczeniu”.

Problemy społeczne w Gminie Szemud

Respondenci wskazali głównie na problemy związane z:

- starzejące się społeczeństwo,
- brak oferty spędzania czasu wolnego dla młodzieży,
- problemy z integracją społeczną (napływ nowych mieszkańców z Trójmiasta),
- społeczność zamyka się w domach, nie chce wychodzić do innych,
- brak dostępności specjalistycznych przychodni (struktura zdrowotna wymaga reorganizacji),
- wykluczenie komunikacyjne,
- dostępność informacyjna.

Główne potrzeby Gminy Szemud

- usługi społeczne na rzecz seniorów, zwłaszcza tych samotnych, zależnych,
- uruchomienie wsparcia psychologicznego,
- programy terapeutyczne w zakresie uzależnień,
- wsparcie w sprawach organizacji transportu,
- rozwój usług opiekuńczych (interwencyjne, wykwalifikowana opiekunka, która nauczy rodzinę, jak prawidłowo zajmować się osobą wymagającą wsparcia),
- doradca społeczny (centralizacja, zbiór informacji),
- współpraca międzypokoleniowa (budowanie zależności osoby starsze – młodzież),
- dzienny dom pobytu (ŚDS),
- klub seniora (kawiarenka, swoboda uczestnictwa).

Grupy społeczne wskazane przez respondentów, które wymagają w Gminie Szemud wsparcia i zaoferowania im usług społecznych:

- osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny, w tym opiekunowie nieformalni,
- osoby starsze,
- dzieci i młodzież, w tym dzieci z problemami i z niepełnosprawnościami,

Główne zasoby do wykorzystania w zakresie realizacji usług społecznych w Gminie Szemud

- działalność CUS w Szemudzie,
- działalność kulturotwórcza szkół,
- dobrze działający klub sportowy,
- Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- działalność księży na rzecz dzieci i młodzieży,
- rozwijająca się współpraca,
- coraz większa profesjonalizacja Kół Gospodyń Wiejskich,
- infrastruktura Ochotniczych Straży Pożarnych,
- wolontariat, który funkcjonuje, ale należy go rozwijać.

W zakresie współpracy międzyinstytucjonalnej, międzysektorowej należy podjąć starania, aby włączyć do współpracy więcej instytucji oraz zainteresowanych osób. Zatem konieczna jest koordynacja współpracy.

Na koniec wywiadu poproszono uczestników o zgłoszenie własnych pomysłów na usługi, warsztaty, zajęcia, spotkania itp. wśród propozycji znalazły się:

- zorganizowanie miejsc spotkań dla młodzieży – kluby, świetlice, kawiarnie, etc.
- przygotowywać dzieci w działach wolontariackich,
- integracja osób starszych z dziećmi i młodzieżą, motywowanie młodych osób do KGW i OSP,
- kursy umiejętności cyfrowych dla seniorów,
- centrum informacji społecznej – centralizacja, zbiór informacji w jednym miejscu,
- usprawnienie przepływu informacji i współpracy,

- wielotorowe przekazy informacyjne – Kościół, librus, szkoła,
- spotkania terapeutyczne z osobami, które pokonały problemy.

Uczestnicy spotkania zwrócili szczególną uwagę na znaczenie przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Szemudzie w Centrum Usług Społecznych, ponieważ:

- ✓ utworzony zostanie zintegrowany lokalny system usługowy, koordynowany przez centrum, który pozwoli efektywniej wykorzystać potencjał lokalnych usługodawców, wyeliminuje też dublowanie procedur, dokumentacji oraz działań diagnostycznych, a zarazem umożliwi lepsze spożytkowanie możliwości specjalistów świadczących usługi w ramach wykonywania różnych profesji i zawodów pomocowych;
- ✓ nastąpi zintegrowanie usług, które obecnie są świadczone na poziomie gminy, ale często w sposób rozproszony i nie skoordynowany;
- ✓ większa efektywność - nowoczesna organizacja systemu usługowego – jednego okienka dla mieszkańców i „zsięciowanych” podmiotów świadczących wsparcie usługowe;
- ✓ zatrudnienie organizatora społeczności lokalnej, który przez pracę środowiskową będzie animował działania samopomocowe, wolontariackie oraz wsparcie sąsiedzkie;
- ✓ poszerzenie oferty wsparcia dostępnej dla mieszkańców;
- ✓ aspekt więziotwórczy: integracja lokalnej wspólnoty, przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i społecznej izolacji;
- ✓ centrum usług społecznych ma zapewnić warunki organizacyjne, w których – reprezentujący różne profesje i zawody pomocowe – specjaliści, zatrudnieni w poszczególnych placówkach czy organizacjach sektora obywatelskiego, będą „widzieć się” nawzajem, co przełoży się na podniesienie jakości samego wsparcia usługowego;
- ✓ ustawa o CUS umożliwia samorządom zwiększenie oferty usług odpowiadających potrzebom mieszkańców.

Indywidualny wywiad pogłębiony – IDI

Indywidualne wywiady pogłębione przeprowadzono z przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, z przedstawicielami organizacji pozarządowych i

podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1338), działającymi na terenie Gminy Szemud oraz z mieszkańcami.

Celem tego badania była ocena adekwatności świadczonych już usług społecznych i ich użyteczność, a także ocena skuteczności instytucji i organizacji pod kątem współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających, ale także skatalogowanie obecnie świadczonych usług jak i zasobów i potencjału do poszerzania ich oferty w gminie.

Miejsce badań i grupa badawcza

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) przeprowadzone były w dniach 13.02.2026, 16.02.2026, 20.02.2025.

W wywiadzie wzięło udział 7 osób, będących przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, mieszkańcami, beneficjentami usług, przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1338), działającymi na terenie gminy, m.in.:

- Przedstawiciele KGW,
- Przedstawiciele mieszkańców,
- Przedstawiciel Urzędu Gminy Szemud.

Specyfika Gminy Szemud wg uczestników IDI

Wszyscy uczestnicy indywidualnych wywiadów pogłębionych stwierdzili, iż Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia, mieszkania – jest atrakcyjna. Mimo pewnych trudności, braków respondenci są zadowoleni z zamieszkiwania w gminie i raczej nie planują zmiany miejsca zamieszkania.

Cytat z badań:

„Gmina Szemud jest gminą o rozproszonej zabudowie, z wieloma miejscowościami i dynamicznie rozwijającą się liczbą mieszkańców, w szczególności młodych rodzin.

Charakterystyczna jest duża aktywność społeczna mieszkańców oraz przywiązanie do lokalnej tradycji.”

„Gmina Szemud prężnie się rozwija, przez co stała się wygodnym miejscem do życia (np. dzięki infrastrukturze drogowej). Wśród mieszkańców są osoby, których rodziny mieszkają na jej terenie od pokoleń, ale też wiele osób napływowych. Przez to oczekiwania mieszkańców są różne. Gmina aktualnie oferuje wachlarz usług społecznych, ale nie wszystkie kierunki są zaspokojone.”

Problemy społeczne w Gminie Szemud:

- brak dostępu do specjalistów opieki medycznej i profilaktyki (np. onkologicznej),
- brak wsparcia rozwoju najmłodszych (brak dostępu do wczesnej rehabilitacji, profilaktyki wad postawy, logopedii – w szkole jest za mało godzin. Dostępne oferty są najczęściej niedostępne finansowo dla rodziców),
- brak promocji zdrowego stylu życia dla dzieci i dorosłych (brakuje np. ścieżek zdrowia, sali profilaktyki uzależnień wśród młodzieży),
- problemy komunikacyjne,
- brak miejsc spotkań i ograniczony dostęp do oferty kulturalnej i społecznej – brakuje ogólnodostępnych, przyjaznych miejsc spotkań, takich jak kawiarnie czy centra aktywności,
- brak spójnego systemu informacji dla mieszkańców – komunikacja jest głównie oparta na mediach społecznościowych, przez co często nie dociera do zainteresowanych,
- słabo rozwinięta turystyka rowerowa,
- brak miejsc, gdzie można pójść na spacer, parków, ścieżek.

Główne problemy w gminie wg respondentów to:

Źródło: badania własne.

Główne potrzeby gminy wg uczestników IDI:

- profilaktyka problemów społecznych,
- powszechna i dostępna usługa w zakresie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego,
- miejsca spotkań dla mieszkańców,
- zwiększenie współpracy z innymi instytucjami oraz jej koordynacja,
- świetlica sołecka,
- rozwój komunikacji publicznej,
- opieka senioralna,
- aktywizacja pozaszkolna młodzieży,
- trening umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży.

Respondenci zwrócili szczególną uwagę na problemy osób starszych i młodzieży z terenu Gminy Szemud. Młodzi ludzie uważają, iż oferta edukacyjna oraz spędzania wolnego czasu nie jest wystarczająca i dostosowana do ich potrzeb. Respondenci (zarówno FGI, jak i IDI) są zgodni, iż zdecydowanie w gminie brakuje miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać, rozwijać swoje zainteresowania, spędzać czas wolny. Adekwatnie sytuacja wygląda z mieszkańcami Gminy Szemud w wieku senioralnym. Brak miejsca spotkań, w znacznym stopniu ogranicza możliwości aktywizacji tej grupy społecznej.

Główne zasoby do wykorzystania w zakresie realizacji usług społecznych w Gminie Szemud wg uczestników IDI:

- szkoły – zaplecze edukacyjne,
- bardzo dobrze funkcjonujący seniorzy – UTW, KGW,
- CUS w Szemudzie – jako nadzieja na koordynację usług w gminie,
- Centrum Rehabilitacji w Kielnie – infrastruktura wspierająca dostęp do usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych,
- Klub sportowy – organizacja zajęć sportowych oraz wydarzeń corocznych,
- ksiądz jako animator społeczny – organizacja wycieczek, lekcje języka angielskiego,
- biblioteka- mnogość ofert zajęć.

Na koniec poproszono każdego uczestnika IDI o zgłoszenie swoich pomysłów na usługi, warsztaty, zajęcia, spotkania itp. Wśród propozycji znalazły się:

- zorganizowanie miejsc spotkań dla młodzieży – kluby, świetlice, kawiarnie,
- oferta zajęć dla młodzieży,
- kawiarnia/restauracja w Szemudzie,
- cykliczne spotkania integracyjne – międzyinstytucjonalne, międzysektorowe,
- bezpłatne zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dla najmłodszych dzieci,
- przesiewowe badania w kierunku wad postawy dla dzieci i młodzieży na terenie Gminy Szemud,
- akcja „biała SOBOTA” – usg piersi dla kobiet 30+, profilaktyka,
- zajęcia profilaktyki uzależnień dla młodzieży – prelekcje osób, które pokonały nałóg,
- dzienny dom wsparcia dla seniorów/ osób z niepełnosprawnościami,
- zwiększenie dostępności miejsc w żłobkach i przedszkolach,
- projekty aktywizujące dla seniorów – np. nordic walking,

- miejsce spotkań dla seniora – kafejka, swobodny dostęp i swobodna oferta, bez sztywno założonego planu działań na każdy dzień,
- warsztaty kompetencji wychowawczych dla rodziców.

Respondenci wskazali również na bardzo dobrą współpracę m.in. z:

- CUS w Szemudzie,
- NGO (Klub sportowy, KGW, OSP)
- Parafiami,
- Biblioteką w Szemudzie,
- Szkołami.

PODSUMOWANIE

Celem przeprowadzonego badania było zidentyfikowanie potrzeb i potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Szemud. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą opracowaniu Programu usług społecznych, określającego usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych zastanych umożliwiła:

rozpoznanie potrzeb w zakresie usług społecznych w Gminie Szemud

rozpoznanie zasobów w Gminie Szemud

wskazanie i określenie uwarunkowań społeczności lokalnej

zidentyfikowanie grup mieszkańców, które powinny w szczególności zostać objęte wsparciem w ramach usług

Poniżej znajdują się wnioski z badania diagnozującego potrzeby, zasoby i potencjał w zakresie poszerzania usług społecznych na terenie Gminy Szemud wraz z rekomendacjami. W oparciu o dokonaną analizę wyników badań zostały sformułowane rekomendacje.

Wnioski ogólne

Na podstawie badań można stwierdzić, iż do najważniejszych problemów w Gminie Szemud należy zaliczyć: niską ofertę spędzania czasu wolnego, ograniczony dostęp do ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego oraz problemy komunikacyjne.

Grupy społeczne, dla których w gminie brakuje oferty to głównie: seniorzy, dzieci i młodzież oraz osoby z niepełnosprawnościami. Ponadto wskazano osoby pracujące jako grupę, w której oferta usług jest nieadekwatna do potrzeb.

Usługi, które powinny być realizowane w CUS Szemud to usługi z zakresu:

1. Wspierania rodziny,
2. Wsparcia osób z niepełnosprawnościami,
3. Promocji i ochrony zdrowia,
4. Pobudzania aktywności obywatelskiej,
5. Pomocy społecznej.

Według respondentów są to priorytety w działalności nowopowstałego Centrum Usług Społecznych w Szemudzie.

Polityka prorodzinna, wspieranie rodziny – podsumowanie

W 2023 roku Gminę Szemud zamieszkiwało 21 622 osób, z czego 49,56% stanowią kobiety a 50,44% mężczyźni. Gmina ma dodatni przyrost naturalny wynoszący +25,12%. 58,88% mieszkańców Gminy Szemud jest w wieku produkcyjnym, 27,03% w wieku przedprodukcyjnym, a 14,09% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

W Gminie Szemud z pomocy społecznej w 2024 roku skorzystały 1303 osoby, co stanowiło 6,40% ogółu mieszkańców gminy. W Ośrodku Pomocy Społecznej, asystent rodziny wspiera rodziny w zakresie opieki nad dziećmi, problemów wychowawczych oraz wsparcia ekonomicznego. W 2023 roku wsparciem asystenta rodziny objętych zostało 26 rodzin w skład których wchodziło 50 dzieci.

W Gminie Szemud najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodek pomocy społecznej w 2023 roku było kolejno: niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz wielodzietność.

Wnioski

1. Starzejąca się populacja: Gmina Szemud boryka się z problemem starzejącej się populacji, co wymaga dostosowania usług społecznych i zdrowotnych do potrzeb seniorów.
2. Dodatni przyrost naturalny: co powoduje rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne.
3. Wsparcie osób samotnych i niesamodzielnych, w tym osób z niepełnosprawnościami i seniorów.
4. Potrzeba wsparcia psychologicznego: duże zapotrzebowanie na wsparcie terapeutyczne dla dzieci, młodzieży, w tym potrzeba wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego.

5. Zapotrzebowanie na promocję zdrowia: większość mieszkańców dostrzega potrzebę zwiększenia działań w zakresie promocji zdrowia.
6. Brak specjalistów: poważne braki w dostępności do specjalistów.
7. Transport dla osób z niepełnosprawnościami i dla seniorów.
8. Brak zajęć dodatkowych: brak konstruktywnych form spędzania czasu wolnego może prowadzić do angażowania się młodzieży w destrukcyjne zachowania.
9. Organizacja czasu wolnego: Istnieje wysokie zapotrzebowanie na organizację obozów, kolonii i zajęć pozalekcyjnych, co może wspierać rozwój społeczny i aktywność fizyczną młodzieży.
10. Zapotrzebowanie na specjalistyczne usługi: młodzież potrzebuje dostępu do korepetycji, usług psychologicznych, dietetycznych oraz zajęć językowych, sportowych, teatralnych, plastycznych i muzycznych.

Zapotrzebowanie na usługi skierowane do rodzin w Gminie Szemud:

- poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego,
- poszerzenie ofert ochrony zdrowia,
- terapia dla dzieci i młodzieży,
- dostęp do prawnika,
- wsparcie specjalistyczne dla dzieci, tworzenie i udostępnianie mieszkań socjalnych, terapia dla dorosłych oraz usługi doradcze w formie mobilnej np. prawnik, psycholog, pedagog, pracownik socjalny.

Zapotrzebowanie na usługi skierowane do seniorów w Gminie Szemud:

- organizacji transportu,
- poszerzanie ofert spędzania czasu wolnego.

Zapotrzebowanie na usługi skierowane do osób z niepełnosprawnościami w Gminie Szemud:

- organizacja transportu do lekarza,
- poszerzanie oferty usług opiekuńczych,
- potrzeba wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego.

Zapotrzebowanie na usługi skierowane do młodzieży w Gminie Szemud:

- oferta spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- profilaktyka uzależnień,
- rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej,
- udostępnianie przestrzeni na spotkania dzieci i młodzieży,

- poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne.

Rekomendacje:

Propozycje zmian, które Gmina Szemud może wprowadzić:

- Rozwój infrastruktury dla rodzin z dziećmi: inwestycje w placówki opiekuńcze dla dzieci do lat 3, takie jak żłobki i przedszkola, aby ułatwić rodzicom godzenie obowiązków zawodowych i rodzinnych.
- Rozwój infrastruktury dla mieszkańców gminy – kawiarnia, restauracja.
- Utworzenie miejsca spotkań dla młodzieży.
- Organizacja zajęć pozaszkolnych: Promowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, takich jak zajęcia sportowe, artystyczne i edukacyjne.
- Wsparcie dla seniorów (zwłaszcza tych samotnych, pozostających w domach) – aktywizacja.
- Wsparcie osób niesamodzielnych i ich opiekunów – opieka wytchnieniowa, asystent osoby z niepełnosprawnością. Poszerzanie oferty usług społecznych, takich jak domowe, usługi opiekuńcze, programy wsparcia sąsiedzkiego, grupy wsparcia, usługi specjalistyczne, usługi sąsiedzkie, a także wolontariat.
- Rozwój Klubu Seniora oraz innych inicjatyw skierowanych do osób starszych, aby zapewnić im wsparcie i aktywizację społeczną.
- Programy edukacyjne dla rodziców: organizowanie programów edukacyjnych i szkoleń dla rodziców, które pomagają w radzeniu sobie z wyzwaniami związanymi z wychowaniem dzieci.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego: utworzenie i rozszerzenie punktów poradnictwa prawnego i psychologicznego, które mogą pomóc mieszkańcom w rozwiązywaniu problemów.
- Programy profilaktyczne: Zwiększenie częstotliwości programów profilaktyki uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, aby zapobiegać problemom społecznym i zdrowotnym.
- Promocja usług społecznych: kampanie informacyjne i edukacyjne mające na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dostępnych form wsparcia oraz zachęcanie do korzystania z oferowanych usług.
- Współpraca międzysektorowa i międzyorganizacyjna, w tym: a) kontynuacja i rozszerzenie współpracy z organizacjami, w celu zapewnienia wsparcia materialnego i psychologicznego dla potrzebujących; b) skuteczna współpraca między Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją, organizacjami ogólnopolskimi i lokalnymi ośrodkami wsparcia.
- Wsparcie prawne i psychologiczne: zapewnienie łatwego dostępu do darmowej pomocy prawnej i psychologicznej dla wszystkich mieszkańców, którzy tego potrzebują, aby umożliwić im skuteczne radzenie sobie z problemami prawnymi i emocjonalnymi.
- Zwiększenie liczby lekarzy specjalistów oraz poprawa dostępności opieki psychiatrycznej.

- Edukacja zdrowotna: rozszerzenie programów edukacyjnych w zakresie zdrowego stylu życia, profilaktyki zdrowotnej i kształtowania odpowiednich postaw zdrowotnych.
- Współpraca z lokalnymi lekarzami i specjalistami: nawiązanie współpracy z lokalnymi lekarzami i specjalistami, aby zapewnić mieszkańcom łatwy dostęp do wysokiej jakości usług medycznych. Można organizować cykliczne wizyty specjalistów w gminie, telekonsultacje lub udostępniać informacje o specjalistach pracujących w okolicy.
- Organizacja bezpłatnych badań profilaktycznych: współpraca z lokalnymi placówkami medycznymi i organizacjami non-profit w celu zorganizowania regularnych bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców.
- Kampanie informacyjne: prowadzenie kampanii promujących zdrowy styl życia i dostępne usługi zdrowotne.
- Informowanie mieszkańców: regularne informowanie mieszkańców o dostępnych usługach zdrowotnych i społecznych oraz sposobach ich uzyskania.
- Usługa transportowa dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów – usługa door-to-door.
- Programy wsparcia opiekunów: Rozszerzenie programów opieki wytchnieniowej, aby odciążać opiekunów rodzinnych.
- Programy wolontariatu: Rozwój programów wolontariatu, które oferują pomoc domową i towarzystwo dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Rozwój zajęć pozalekcyjnych: Uruchomienie zajęć językowych, sportowych, teatralnych, plastycznych i muzycznych, aby umożliwić młodzieży rozwijanie swoich pasji i umiejętności.
- Poprawa dostępności do aktywności sportowych.
- Organizowanie regularnych zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.
- Budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych oraz modernizacja istniejących.
- Rozwój tras rowerowych i pieszych, aby zachęcić mieszkańców i turystów do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu.
- Organizacja pikników, a także wydarzeń edukacyjnych, które integrują społeczność lokalną.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych sformułowano następujące wnioski i rekomendacje dla Gminy Szemud:

WNIOSEK 1

- **Położenie gminy**
- **Komunikacja**
- **Turystyka**

60% osób uważa, że Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia. Zdecydowanie charakter gminy jest czynnikiem wyróżniającym, w jej skład wchodzi 23 bardzo aktywne sołectwa, które tworzą swoje społeczności bardzo zwarte, jednak czasami występują problemy z integracją środowiska (hermetyczne środowisko). Położenie gminy: bliskie sąsiedztwo dużych miast jest niewątpliwą zaletą. Gmina ma potencjał, tylko ważne, aby go efektywnie wykorzystywać. Duży napływ młodych ludzi oraz starzejące się społeczeństwo, powoduje, iż organizacja usług społecznych wymaga szczególnego podejścia.

Rekomendacja 1

- Promocja usług społecznych: kampanie informacyjne i edukacyjne.
- Współpraca międzysektorowa i międzyorganizacyjna.
- Modernizacja usług transportowych w celu poprawy komunikacji między sołectwami.
- Poprawa dostępności do aktywności sportowych.
- Organizowanie regularnych zajęć sportowych dla różnych grup wiekowych, w tym dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów.
- Budowa nowych placów zabaw i siłowni zewnętrznych oraz modernizacja istniejących.
- Rozwój tras rowerowych i pieszych, aby zachęcić mieszkańców i turystów do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu.
- Rozwój turystyki.
- Organizacja pikników, a także wydarzeń edukacyjnych, które integrują społeczność lokalną.

WNIOSEK 2

- **Starzejące się społeczeństwo**
Gminy Szemud

Gminę Szemud (podobnie jak całą Polskę) charakteryzuje starzejące się społeczeństwo. W specyfice gminy warto zwrócić uwagę na organizację transportu dla seniorów, zwiększenia

dostępności usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz poszerzenie oferty ochrony zdrowia. Aktywni seniorzy prężnie działają na terenie gminy (m.in. UTW, KGW). Bardzo ważnym jest, aby stworzyć miejsce, które pozwoli seniorom na swobodne zrzeszanie się i utrzymywanie relacji społecznych. Problem stanowi dotarcie do samotnych i nie wychodzących z domu osób starszych oraz zapewnienie im usług na odpowiednim poziomie.

Rekomendacja 2

- Wsparcie dla samotnych i pozostających w domach seniorów i ich aktywizacja.
- Opieka wytchnieniowa, asystent osoby z niepełnosprawnością – Wsparcie osób niesamodzielnych i ich opiekunów. Poszerzanie oferty usług społecznych, takich jak domowe, usługi opiekuńcze, programy wsparcia sąsiedzkiego, grupy wsparcia, usługi specjalistyczne, usługi sąsiedzkie, a także wolontariat.
- Stworzenie Kafejki/Klubu Seniora.
- Usługa transportowa dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów – usługa door-to-door.
- Programy wsparcia opiekunów: Rozszerzenie programów opieki wytchnieniowej, aby odciążać opiekunów rodzinnych.
- Programy wolontariatu: Rozwój programów wolontariatu, które oferują pomoc domową i towarzystwo dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Usługa „Złotej rączki” dla seniorów (drobne naprawy w miejscu zamieszkania).
- Mobilne usługi specjalistów, np. podolog, dietetyk.

WNIOSEK 3

• Nieadekwatna oferta dla młodzieży

Wśród priorytetowych problemów Gminy Szemud należy wskazać nieadekwatną ofertę dla młodzieży. Często opuszczają gminę uważając, iż oferta spędzania czasu wolnego nie jest wystarczająca i dostosowana do ich potrzeb. W gminie brakuje miejsc, w których młodzież mogłaby się spotykać, rozwijać swoje zainteresowania, spędzać czas wolny.

Rekomendacja 3

- Należy przygotować ofertę zajęć edukacyjnych, sportowych, kulturalnych, itp. dla młodzieży.
- Zorganizowanie miejsc spotkań dla młodzieży – kluby, świetlice, kawiarnie, etc..
- Młodzieżowe Centrum Spotkań.
- Rozwój zajęć pozalekcyjnych: Uruchomienie zajęć językowych, sportowych, teatralnych, plastycznych i muzycznych, aby umożliwić młodzieży rozwijanie swoich pasji i umiejętności.

- Poprawa dostępności do aktywności sportowych (nie tylko piłki nożnej).
- Włączenie młodzieży w decydowanie o działaniach w gminie np. Młodzieżowa Rada Gminna.
- Konsultacje społeczne z młodzieżą związane z przygotowaniem dla nich oferty w Gminie Szemud.

WNIOSEK 4

• **Niezadowolenie mieszkańców z poziomu ochrony zdrowia**

Koordinacja zadań dotyczących ochrony zdrowia w Gminie Szemud związana ze zwiększeniem świadomości prozdrowotnej mieszkańców oraz dostępnością i powszechnością usług zdrowotnych. Analiza sytuacji w zakresie ochrony zdrowia w Gminie Szemud wskazuje, że największym problemem zgłaszanym przez mieszkańców jest ograniczona liczba lekarzy specjalistów, długi czas oczekiwania na wizyty oraz brak lokalnego dostępu do rehabilitacji i stomatologa, co znacząco utrudnia skuteczne leczenie i profilaktykę. Dodatkowo zwrócono uwagę na niewystarczający poziom programów promocji zdrowia oraz ograniczoną dostępność wizyt domowych dla osób przewlekle chorych i z niepełnosprawnościami.

Kluczowe jest rozszerzanie usług medycznych, w tym zwiększenie liczby specjalistów oraz rozwój mobilnych form wsparcia zdrowotnego.

Rekomendacja 4

- Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów poprzez współpracę z placówkami medycznymi – nowopowstałe Centrum Usług Społecznych (CUS) może pełnić rolę koordynatora działań, umożliwiając mieszkańcom dostęp do specjalistów poprzez współpracę z lokalnymi przychodniami (koordynacja usług społecznych z systemem ochrony zdrowia).
- Rozwój usług z zakresu profilaktyki i edukacji zdrowotnej – CUS może organizować bezpłatne programy profilaktyczne, warsztaty zdrowotne i kampanie edukacyjne we współpracy z placówkami ochrony zdrowia, szkołami, organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi. Ważne jest również promowanie zdrowego stylu życia (np. wspólny nordic walking).
- Skrócenie czasu oczekiwania na usługi medyczne poprzez rozwój opieki środowiskowej – CUS może wspierać rozwiązania takie jak mobilne punkty medyczne, teleporady oraz rozwój współpracy z sektorem prywatnym w zakresie dostępności specjalistycznych konsultacji.
- Wzmocnienie opieki domowej dla osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych – integrowanie działań z pielęgniarkami środowiskowymi, opiekunami medycznymi i lekarzami rodzinnymi, aby zapewnić większą liczbę wizyt domowych oraz dostęp do usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania pacjentów.

- Interwencyjne działania opiekuńcze – usługa skierowana dla osób po wypadkach, operacjach, polegająca na tym, iż pielęgniarka w ciągu 24h pojawi się w domu osoby potrzebującej, celem wsparcia rodziny odnośnie prawidłowej opieki i pielęgnacji osoby o szczególnych potrzebach.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego: utworzenie i rozszerzenie punktów poradnictwa prawnego, psychologicznego, psychiatrycznego.
- Programy profilaktyczne: Zwiększenie częstotliwości programów profilaktyki uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, aby zapobiegać problemom społecznym i zdrowotnym.
- Edukacja zdrowotna: rozszerzenie programów edukacyjnych w zakresie zdrowego stylu życia, profilaktyki zdrowotnej i kształtowania odpowiednich postaw zdrowotnych.
- Kampanie informacyjne: prowadzenie kampanii promujących zdrowy styl życia i dostępne usługi zdrowotne.
- Regularne informowanie mieszkańców o dostępnych usługach zdrowotnych i społecznych oraz sposobach ich uzyskania.
- Telemedycyna: wprowadzenie usług telemedycyny, aby ułatwić dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Rozwój usługi teleopieki w Gminie Szemud – celem zapewnia stałej, zdalnej opieki nad osobami starszymi lub niesamodzielnymi za pomocą urządzeń typu "przycisk życia" czy opaska SOS, co poprawia ich bezpieczeństwo w domu.

WNIOSEK 5

• Wsparcie rodzin

W zależności od zdiagnozowanych potrzeb oraz sytuacji rodzinnej, bytowej i materialnej, rodziny miały możliwość skorzystania z różnorodnych form wsparcia (np. pomoc w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”, system świadczeń rodzinnych, wychowawczych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stypendium szkolne, Karta Dużej Rodziny, Pomoc Żywnościowa, program „Za życiem”, Zespół Interdyscyplinarny, piecza zastępcza). W systemie wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej ważną rolę odgrywa asystent rodziny.

Rekomendacja 5

- Rozwój infrastruktury dla rodzin z dziećmi: inwestycje w placówki opiekuńcze dla dzieci do lat 3, takie jak żłobki i przedszkola, aby ułatwić rodzicom godzenie obowiązków zawodowych i rodzinnych.
- Programy edukacyjne dla rodziców.
- Wsparcie prawne i psychologiczne.

- Miejsca wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi.
- Miejsca wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.
- Wzmacnianie integracji międzypokoleniowej (np. organizacja wspólnych działań Kół Gospodyń Wiejskich ze szkołami i przedszkolami, takich jak warsztaty kulinarne, rękodzielnicze czy spotkania edukacyjne; Rozwijanie inicjatyw łączących seniorów i młodzież; Tworzenie programów międzypokoleniowego wolontariatu, w których młodzież może wspierać seniorów, a seniorzy dzielić się doświadczeniem i umiejętnościami).
- Rozwój infrastruktury dla rodzin i dzieci (np. budowa i modernizacja placów zabaw, szczególnie w mniejszych miejscowościach, aby zapewnić dzieciom bezpieczne miejsca do aktywności; Poprawa dostępu do zajęć pozalekcyjnych i popołudniowych poprzez organizację transportu dla dzieci z odległych sołectw (współpraca z CUS w celu organizacji transportu dla osób wymagających wsparcia).
- Rozszerzenie oferty zajęć edukacyjnych i rekreacyjnych (np. Organizacja bezpłatnych zajęć popołudniowych dla rodzin, które nie korzystają ze wsparcia pomocy społecznej, ale również potrzebują przestrzeni do wspólnego spędzania czasu, np. aerobik dla młodych mam razem z dzieckiem, wyrównywanie szans dostępu dla rodzin „NIE- problemowych”; Wykorzystanie dostępnej infrastruktury, takiej jak sale gimnastyczne, boiska sportowe, w celu organizacji zajęć sportowych dla rodzin i dzieci; Organizacja zajęć rekreacyjnych na świeżym powietrzu, integracyjnych spotkań plenerowych czy rajdów pieszych i rowerowych; Sukcesywne zwiększanie dostępności zajęć poprzez współpracę z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, który może organizować wspólne warsztaty (np. plastyczne), wykłady oraz zajęcia ruchowe dla seniorów i młodszych pokoleń.
- Profilaktyka uzależnień i wsparcie psychologiczne dla dzieci i młodzieży (np. rozwój działań profilaktycznych dotyczących uzależnień cyfrowych, szczególnie problemu „młodzieży dotykowej”; Wzmacnianie dostępności wsparcia psychologicznego (wprowadzenie dyżurów specjalistów (psychiatrów i psychologów) dostępnych dla młodzieży (ale także dorosłych) w lokalnych ośrodkach zdrowia lub w formie mobilnych punktów konsultacyjnych); Tworzenie warsztatów i spotkań edukacyjnych dla młodzieży na temat zdrowia psychicznego, radzenia sobie ze stresem oraz budowania odporności psychicznej; Zapraszanie ekspertów – psychiatrów, terapeutów i pedagogów – do prowadzenia zajęć interaktywnych, które pomagają młodzieży otwarcie rozmawiać o emocjach i problemach psychicznych (profilaktyka samobójstw); Organizowanie mobilnych usług społecznych doradztwa prawnego, psychologicznego i zawodowego poprzez wizyty specjalistów w różnych częściach gminy; Organizowanie spotkań i szkoleń dla rodziców oraz nauczycieli w zakresie rozpoznawania sygnałów kryzysowych i właściwego reagowania na trudności psychiczne u młodzieży; Organizowanie spotkań z osobami uzależnionymi, które pokonały problem, opowieści życiowe.
- Rozwijanie wolontariatu i aktywności młodzieży (organizacja młodzieży do działań społecznych i wspierania rodzin).

WNIOSEK 6

• Wsparcie osób z niepełnosprawnościami

W roku 2023-2024 usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi realizowane były przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szemudzie. Analiza sytuacji z niepełnosprawnością w Gminie Szemud wskazuje na pilną potrzebę zwiększenia dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz ośrodków wsparcia dziennego. Respondenci zwrócili uwagę na trudności osób niesamodzielnych związane z codziennym funkcjonowaniem, w tym brak wsparcia w zakresie podstawowych czynności, takich jak sprzątanie czy zakupy. Istotnym problemem pozostaje izolacja społeczna oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i rehabilitacji. Zgłaszane były także bariery architektoniczne oraz trudności finansowe.

Rekomendacje 6

- Utworzenie gminnej wypożyczalni sprzętu do rehabilitacji medycznej umożliwiającej mieszkańcom dostęp do niezbędnych urządzeń wspomagających codzienne funkcjonowanie.
- Rozwój (zwiększanie dostępności) usług dedykowanych dla osób niesamodzielnych w szczególności usług asystenckich, opiekuńczych i opieki wytchnieniowej oraz ŚDS.
- Utworzenie punktu wsparcia dla opiekunów rodzinnych, oferującego poradnictwo, grupy wsparcia i szkolenia z zakresu opieki nad osobami niesamodzielnymi.
- Rozwój usług sąsiedzkich i wsparcie samopomocowe (wykorzystanie potencjału małych miejscowości i więzi sąsiedzkich do organizacji usług samopomocowych, np. wsparcia w codziennych obowiązkach, dowozu leków, posiłków czy wspólnych spotkań integracyjnych); rozwijanie inicjatywy wolontariatu sąsiedzkiego poprzez współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.
- Organizacja warsztatów i szkoleń z obsługi telefonu/korzystania z nowoczesnych technologii.
- Przeciwdziałanie izolacji społecznej (szczególnie seniorów z małych miejscowości) poprzez organizację zajęć kulturalnych, edukacyjnych czy rekreacyjnych, dostosowanych do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnością np. spotkań w świetlicach wiejskich.
- Uruchomienie usług transportu dla osób starszych i z niepełnosprawnością (pomoc w dotarciu do placówek opieki zdrowotnej czy zajęć organizowanych przez różne podmioty działające w gminie).
- Mieszkania treningowe i wspomagane.

WNIOSEK

• RYNEK PRACY

Poziom bezrobocia w gminie Szemud jest niższy niż w całym powiecie wejherowskim. Jedynie w dwóch ostatnich latach wystąpił minimalny wzrost liczby bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców – na koniec 2024 wyniósł 1,16%. Wśród osób bezrobotnych większy udział mają kobiety ze średnią sześćdziesięciu kilku procent. Aczkolwiek nadal rynek pracy jest bardzo dynamiczny i potrzebuje aktualizacji.

Rekomendacja 7

- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorstwami (zaproszenie właścicieli małych firm do udziału w spotkaniach z osobami wchodzącymi na rynek pracy- warsztaty, dni otwarte).
- Tworzenie lokalnej bazy ofert pracy i staży (współpraca z przedsiębiorcami w celu stworzenia lokalnej bazy ofert pracy, staży i praktyk w CUS).
- Dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do rynku pracy – kursy, szkolenia, warsztaty.
- Programy dla kobiet powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, wychowawczych oraz tym samym wsparcie w poruszaniu się po rynku pracy.
- Doradztwo zawodowe dla młodzieży.

WNIOSEK 8

• Trudności w aktywizacji i integracji

Jednym z wyzwań, z którymi mierzy się Gmina Szemud, jest trudność w aktywizacji części mieszkańców, co może prowadzić do pogłębiania izolacji społecznej i osamotnienia (jeden z głównych problemów seniorów wskazany przez badanych mieszkańców). Lokalnym wydarzeniom często towarzyszy niska frekwencja uczestników – angażują się głównie te same osoby. Szczególnie niską aktywność wykazuje „pokolenie średnie” (30-40 lat), które słabo angażuje się w lokalne inicjatywy, co może wynikać z obowiązków zawodowych i rodzinnych lub także z braku oferty dostosowanej do ich potrzeb i zainteresowań. Na uwagę zasługuje jednak duża aktywność mieszkańców, widoczna m.in. w działalności Kół Gospodyń Wiejskich, UTW, OSP. Również duży napływ ludzi z Trójmiasta powoduje, iż ludzie często mieszkają obok siebie, ale się nie znają i nie wychodzą z inicjatywą społeczną.

Rekomendacja 8

- Wzmacnianie aktywizacji i integracji społecznej poprzez wprowadzenie funkcji organizatora społeczności lokalnej, który będzie odpowiedzialny za inicjowanie działań integracyjnych (na podstawie bieżącej oceny potrzeb i możliwości), budowanie sieci współpracy oraz motywowanie mieszkańców do aktywności.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi instytucjami kultury - wzbogacanie oferty działań skierowanych do osób mniej zaangażowanych społecznie.

„Gmina Szemud to gmina z potencjałem!” – cytat z badań

Wdrożenie powyższych propozycji może znacząco poprawić jakość życia mieszkańców Gminy Szemud oraz zwiększyć ich zadowolenie z warunków mieszkaniowych i usług społecznych, prowadząc do bardziej zintegrowanej i zadowolonej społeczności.

Załącznik nr 1 – ankieta CAVI/PAPI

ANKIETA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Szanowni Państwo, w związku z opracowywaniem diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Szemud w zakresie usług społecznych, zwracamy się z uprzejmą prośbą do jej mieszkańców o wypełnienie ankiety. Celem badania jest poznanie obecnych potrzeb mieszkańców oraz zidentyfikowanie obszarów deficytowych w zakresie usług społecznych i działań wspierających.

Ankieta jest anonimowa a udział w niej jest dobrowolny

Z góry dziękujemy za poświęcony czas i zaangażowanie!

METRYCZKA

1. Płeć

- Kobieta
- Mężczyzna

2. W jakim jest Pan/i wieku?

- 18 – 25 lat
- 26 – 35 lat
- 36 – 45 lat
- 46 – 60 lat
- 61 – 75 lat
- Powyżej 76 lat

3. Wykształcenie (proszę wybrać 1 odpowiedź):

- podstawowe i gimnazjalne
- średnie, średnie branżowe
- zasadnicze zawodowe, zasadnicze branżowe
- wyższe

4. Stan cywilny (proszę wybrać 1 odpowiedź):

- wolny/a
- wdowiec/a
- żonaty/ zamężna
- w związku nieformalnym
- rozwiedziony/a

5. Status zawodowy (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź):

- uczeń/student
- emeryt/rencista
- pracownik fizyczny
- osoba bezrobotna
- pracownik umysłowy
- przedsiębiorca
- rolnik
- inne

6. Które z wymienionych określeń najlepiej charakteryzuje sposób gospodarowania pieniędzmi w Pana/i gospodarstwie domowym? (proszę zaznaczyć 1 odpowiedź):

- żyjemy bardzo biednie – nie starcza nam (mi) nawet na podstawowe potrzeby (np. jedzenie, leki, opłaty)
- żyjemy skromnie – musimy na co dzień skromnie gospodarować
- żyjemy średnio – starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na większe zakupy
- żyjemy dobrze – starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania
- żyjemy bardzo dobrze – mogę możemy sobie pozwolić na komfort i na realizację naszych potrzeb i zachcianek

INFORMACJE OGÓLNE

7. Od jak dawna zamieszkuje Pan/i gminę Szemud?

- mieszkam tu od urodzenia
- mieszkam tu powyżej 10 lat
- mieszkam tu krócej niż 10 lat

8. Czy uważa Pan/i, że gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia?

- zdecydowanie tak
- raczej tak
- raczej nie
- zdecydowanie nie
- trudno powiedzieć

USŁUGI SPOŁECZNE

9. Jakie usługi powinny być realizowane w Centrum Usług Społecznych Szemud (proszę wskazać 3 najistotniejsze zakresy):

- polityki prorodzinnej

- wspierania rodziny
- systemu pieczy zastępczej
- pomocy społecznej
- promocji i ochrony zdrowia
- wspierania osób z niepełnosprawnościami
- edukacji publicznej
- przeciwdziałania bezrobociu kultury
- kultury fizycznej i turystyki
- pobudzania aktywności obywatelskiej
- mieszkalnictwa
- ochrony środowiska
- reintegracji zawodowej i społecznej

10. Jakich jeszcze usług społecznych nie wymienionych powyżej brakuje w gminie Szemud?

.....
 .....
 .....

11. Dla jakich grup społecznych w gminie brakuje oferty w szczególności? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi):

- dzieci
- młodzież
- seniorzy
- osoby pracujące
- osoby niepracujące
- osoby z niepełnosprawnościami
- mniejszości etniczne/cudzoziemcy
- osoby w kryzysie bezdomności
- inne (jakie?)

.....

12. Jakie problemy uważa Pan/i za najważniejsze w Gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maks. 3 odpowiedzi):

- alkoholizm
- inne uzależnienia (np. narkotyki)
- przemoc domowa

- trudności opiekuńczo-wychowawcze, w tym rodzin wielodzietnych i niepełnych
- ubóstwo
- zła sytuacja finansowa rodzin
- niekorzystne warunki mieszkaniowe
- niepełnosprawność i długotrwała choroba
- problemy osób starszych
- dostęp i jakość edukacji
- dostęp do ochrony zdrowia
- niskiej jakości oferta spędzania czasu wolnego
- bezrobocie
- przestępczość
- bezdomność
- migracja osób młodych
- wykluczenie komunikacyjne
- brak aktywności obywatelskiej
- zanieczyszczenie środowiska i powietrza
- inne (jakie?)

.....

13. Jakiego Pana/i zdaniem usługi są najbardziej potrzebne rodzinom? (proszę zaznaczyć maksymalnie 5 odpowiedzi):

- asysta i doradztwo dla rodzin
- dostęp do prawnika
- terapia dla dzieci i młodzieży
- terapia dla dorosłych
- poradnictwo dla rodzin w zakresie problemów opiekuńczych i wychowawczych
- usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog, prawnik, pracownik socjalny)
- interwencje kryzysowe
- zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy
- wsparcie w dożywianiu
- wsparcie finansowe rodzin
- opieka dla dzieci w żłobkach
- opieka dla dzieci w przedszkolach

- wsparcie specjalistyczne dla dzieci (pedagog, logopeda itp.)
- poszerzanie oferty ochrony zdrowia
- edukacja prozdrowotna
- działania profilaktyczne dla rodzin w zakresie uzależnień, przemocy itp.
- tworzenie grup wsparcia (różnego typu skierowanych do rodzin)
- tworzenie i udostępnianie mieszkań socjalnych
- tworzenie i wspieranie rodzin zastępczych
- poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego
- inne (jakie?)

.....

14. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM STARSZYM jest największe zapotrzebowanie w gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maks. 5 odpowiedzi):

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- dostęp do ośrodków wsparcia dziennego
- organizowanie szkoleń i doradztwo dla opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnością
- wsparcie w dożywianiu (oferowane seniorom)
- pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością
- wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego
- poszerzanie oferty ochrony zdrowia
- organizacja transportu np. do lekarza
- usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog)
- rozwój oferty spędzania czasu wolnego
- wsparcie w zakresie zmniejszania izolacji społecznej i zapewniania towarzystwa osobom samotnym
- wsparcie w codziennych czynnościach (sprzątanie, usługi gospodarcze)
- promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych i z niepełnosprawnością wśród lokalnej społeczności
- wdrożenie seniorów w procesy decyzyjne w mieście (np. rada seniorów)
- teleopiekę (opaska życia z przyciskiem SOS, e - konsultacje, e - rehabilitacja itp.)
- usługi pomocy sąsiedzkiej
- usługi mobilne dla osób niesamodzielnych np. fryzjer, podolog itp.
- krótkoterminowe, interwencyjne usługi wsparcia osób niesamodzielnych np. po pobycie w szpitalu, urazach (złamanie kończyny)

inne (jakie?)

.....

15. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych OSOBOM Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ jest największe zapotrzebowanie w gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maks. 5 odpowiedzi):

- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
- dostęp do ośrodków wsparcia dziennego
- organizowanie szkoleń i doradztwo dla opiekunów osób starszych i z niepełnosprawnością
- wsparcie w dożywianiu (oferowane seniorom)
- pomoc w uzyskaniu świadczeń dla osób z niepełnosprawnością
- wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego
- poszerzanie oferty ochrony zdrowia
- organizacja transportu np. do lekarza
- usługi doradcze w formie mobilnej (np. psycholog)
- rozwój oferty spędzania czasu wolnego
- wsparcie w zakresie zmniejszania izolacji społecznej i zapewniania towarzystwa osobom samotnym
- wsparcie w codziennych czynnościach (sprzątanie, usługi gospodarcze)
- promowanie informacji o potrzebach i możliwościach osób starszych i z niepełnosprawnością wśród lokalnej społeczności
- wdrożenie seniorów w procesy decyzyjne w mieście (np. rada seniorów)
- teleopiekę (opaska życia z przyciskiem SOS, e-konsultacje, e-rehabilitacja itp.)
- usługi pomocy sąsiedzkiej
- usługi mobilne dla osób niesamodzielnych np. fryzjer, podolog itp.
- krótkoterminowe, interwencyjne usługi wsparcia osób niesamodzielnych np. po pobycie w szpitalu, urazach (złamanie kończyny)
- inne (jakie?)

.....

16. Na które z wymienionych poniżej usług dedykowanych MŁODZIEŻY jest największe zapotrzebowanie w gminie Szemud? (proszę zaznaczyć maks. 5 odpowiedzi):

- profilaktyka uzależnień, w tym uzależnień od Internetu i komputera w szkołach
- działania informacyjne w zakresie możliwości radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych (np. przemoc domowa)
- profilaktyka chorób

- poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne
- oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- rozwój pozaszkolnej oferty edukacyjnej (np. warsztaty, kursy)
- udostępnienie przestrzeni na spotkania dla dzieci i młodzieży (np. klub dziecięcy, klub młodzieżowy)
- możliwość realizacji inicjatyw zaproponowanych przez młodzież
- wdrożenie młodzieży w procesy decyzyjne w mieście (np. młodzieżowa rada miasta)
- inne (jakie?)

.....

DOSTĘPNOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH

17. W sytuacji konieczności skorzystania z usług społecznych czy wiedział(a)by Pan/i gdzie udać się po wsparcie (niefinansowe)?

- tak
- nie

18. Czy w ramach korzystania z usług realizowanych przez CUS byłby/łaby w stanie ponosić odpłatność za te usługi społeczne?

- tak, całkowicie
- tak, ale częściowo
- nie będę ponosić odpłatności za usługi

19. Z poniższego katalogu usług społecznych, proszę wskazać te, których Pana/i zdaniem brakuje (nie są dostępne) oraz nie brakuje (są dostępne) na terenie Gminy Szemud:

Miejsca opieki żłobkowej	brakuje	nie brakuje
Miejsca opieki nad dzieckiem (przedszkola, miejsca zabaw i rozrywki dla dzieci)	brakuje	nie brakuje
Miejsca spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	brakuje	nie brakuje
Miejsca wsparcia dla rodziców dzieci i młodzieży z problemami wychowawczymi	brakuje	nie brakuje
Miejsca wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	brakuje	nie brakuje
Oferta wsparcia/programy dla dużych rodzin	brakuje	nie brakuje
Usługi wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (usługi asystenckie, warsztaty terapii zajęciowej, , środowiskowe domy samopomocy)	brakuje	nie brakuje
Usługi wsparcia dla seniorów (kluby seniora, dzienne domy pomocy)	brakuje	nie brakuje
Wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu	brakuje	nie brakuje
Wsparcie dla osób uzależnionych od narkotyków	brakuje	nie brakuje
Wsparcie dla osób chorujących psychicznie	brakuje	nie brakuje
Programy promocji zdrowia	brakuje	nie brakuje
Dostępność usług medycznych/zdrowotnych	brakuje	nie brakuje
Oferta wsparcia dla osób poszukujących zatrudnienia	brakuje	nie brakuje

Oferta kursów i szkoleń dla osób chcących zmienić zawód	brakuje	nie brakuje
Oferta wydarzeń rozrywkowych/kulturowych	brakuje	nie brakuje
Oferta zajęć i programów kierowanych dla seniorów	brakuje	nie brakuje
Miejsca aktywności społecznej, kluby, miejsca spotkań itp.	brakuje	nie brakuje
Oferta organizacji pozarządowych	brakuje	nie brakuje
Wydarzeń sportowych	brakuje	nie brakuje
Otwartych miejsc rekreacji i sportu	brakuje	nie brakuje
Obiektów sportowo - rekreacyjnych	brakuje	nie brakuje

20. Jak rozumie Pan/i pojęcie teleopieki? (proszę zaznaczyć maks. 3 odpowiedzi):

- zdalne monitorowanie parametrów zdrowotnych, takich jak tętno, saturacja oraz systemy wykrywania upadków i alarmowania w sytuacjach zagrożenia
- każda forma pomocy świadczona zdalnie, np. zamawianie usług sprzątania lub dostawy jedzenia
- technologie umożliwiające prowadzenie telekonsultacji medycznych z lekarzem lub pielęgniarką bez wychodzenia z domu
- urządzenia noszone, takie jak opaski życia, które umożliwiają stały monitoring zdrowia i alarmowanie opiekunów w razie potrzeby
- nie wiem, czy jest teleopieka
- Inne (jakie?)

.....

21. Czy w gminie dostępne są usługi teleopieki?

- tak
- nie
- nie wiem

22. W jakim stopniu jest Pan/i zadowolony/a z poniższych warunków życia w Gminie Szemud? Prosimy o zaznaczenie 1 odpowiedzi w każdym wersie.

	Bardzo zadowolony/a	Zadowolony/a	Niezdecydowany/a	Niezadowolony/a	Bardzo niezadowolony/a
Oferta pomocy dla osób uzależnionych					
Oferta wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy					
Pomoc dla osób zmagających się z trudną sytuacją materialną					
Udział mieszkańców w życiu publicznym i społecznym					
Dostępność doradztwa psychologiczno-prawnego					

Warunki mieszkaniowe					
Wsparcie osób z niepełnosprawnością					
Wsparcie dla osób starszych					
Stan infrastruktury pod kątem osób z niepełnosprawnością i starszych (np. kwestia barier architektonicznych)					
Sytuacja na lokalnym rynku pracy					
Bezpieczeństwo publiczne					
Dostępność żłobków i przedszkoli					
Oferta edukacyjna szkół					
Dostęp do specjalistów opieki zdrowotnej					
Wydarzenia kulturalne					
Biblioteka					
Oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży					

23. W Pana/i opinii jakich specjalistów najbardziej brakuje w Gminie Szemud (proszę zaznaczyć maksymalnie 3 odpowiedzi)?

- terapeuta ds. uzależnień
- psycholog
- psychiatra
- prawnik
- doradca ds. finansowych
- asystent rodziny
- asystent osoby z niepełnosprawnością
- pedagog szkolny
- logopeda
- neurolog
- dermatolog
- dietetyk
- opieka dentystyczna
- animator kultury
- doradca zawodowy dla młodzieży

- doradca zawodowy dla dorosłych, pośrednik pracy
- organizator społeczności lokalnej
- inne, jakie?.....

24. Czy na terenie Gminy Szemud jest potrzeba poszerzenia działań związanych z promocją zdrowia (edukacja zdrowotna, profilaktyka, kształtowanie odpowiednich postaw zdrowotnych, promowanie zdrowego stylu życia)?

- tak
- nie
- nie mam zdania

25. Jakie są Pana/i zdaniem najczęstsze problemy dzieci i młodzieży w Gminie Szemud?

- problemy z nauką
- demoralizacja i przestępczość
- używanie substancji psychoaktywnych
- izolacja społeczna
- problemy natury behawioralnej (zaburzenia odżywiania, nadmierne korzystanie z urządzeń elektronicznych itp.)
- zaburzenia psychiczne (np. depresja, nerwice, samookaleczanie, samobójstwa itp.)
- przemoc rówieśnicza
- brak oferty zajęć dodatkowych (zajęcia muzyczne, plastyczne, taneczne itd.)
- trudno powiedzieć
- nie dostrzegam problemów występujących wśród dzieci i młodzieży z Gminy Szemud
- inne, jakie?.....

26. W jakich obszarach widzi Pan/i potrzebę poszerzenia oferty usług społecznych dla młodzieży z terenu Gminy Szemud?

- sportowe zajęcia pozalekcyjne
- muzyczne zajęcia pozalekcyjne
- plastyczne zajęcia pozalekcyjne
- teatralne zajęcia pozalekcyjne
- językowe zajęcia pozalekcyjne
- organizacja obozów/kolonii/półkolonii
- usługi psychologiczne/terapeutyczne
- korepetycje

- usługi dietetyka
- trudno powiedzieć
- nie dostrzegam potrzeby poszerzenia oferty usług społecznych dla młodzieży z terenu Gminy Szemud
- inne, jakie?.....

27. Jak ocenia Pani/Pan TURYSTYKĘ I REKREACJĘ Gminy Szemud? Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pole poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę - skorzystaj z legendy poniżej.

Legenda: 5 – oceniam bardzo dobrze, 4 – oceniam dobrze, 3 – oceniam ani dobrze, ani źle, 2 – oceniam źle, 1 – oceniam bardzo źle, 0 – nie dotyczy, nie mam zdania.

Atrakcyjność turystyczną gminy?	
Ofertę sportowo-rekreacyjną w gminie?	
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?	
Poziom bazy gastronomicznej?	
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?	
Liczbę tras rowerowych?	
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?	
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?	
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?	
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?	

28. Czy zdarzyło się Panu/i w ciągu ostatniego roku uczestniczyć w poniższych aktywnościach?

- zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowej
- wolontariat
- pomoc sąsiedzka
- pomoc osobie potrzebującej
- zainicjowanie pomysłu na zmianę sytuacji w lokalnym otoczeniu
- podpisanie petycji
- organizacja lokalnego wydarzenia
- uczestnictwo w lokalnym wydarzeniu
- uczestnictwo w spotkaniu lokalnej społeczności
- nie uczestniczyłem/am w wymienionych aktywnościach w ciągu ostatniego roku

29. Które działania w Pana/i opinii mogą w największym stopniu wspierać wzrost aktywności społecznej w Gminie Szemud? Prosimy o zaznaczenie maksymalnie 3 odpowiedzi.

- stworzenie forum współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi
- stworzenie forum współpracy między organizacjami społecznymi a samorządem
- wsparcie w promocji inicjatyw społecznych
- wsparcie finansowe organizacji i ruchów społecznych
- zlecanie zadań publicznych organizacjom społecznym
- szkolenia dla członków organizacji społecznych
- wsparcie doradcze dla organizacji i ruchów społecznych
- edukacja dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej

30. Które z niżej wymienionych obszarów w zakresie usług społecznych powinny być priorytetowo rozwijane i usprawniane na terenie Gminy Szemud? Prosimy o zaznaczenie maksymalnie 3 odpowiedzi.

- wspierania osób z niepełnosprawnością
- wspierania rodziny
- promocji i ochrony zdrowia
- pobudzania aktywności obywatelskiej
- przeciwdziałania bezrobociu
- turystyki
- ochrony środowiska
- kultury
- pomocy społecznej
- polityki prorodzinnej
- edukacji publicznej
- mieszkalnictwa
- systemu pieczy zastępczej
- reintegracji zawodowej i społecznej
- nie mam zdania

Załącznik 2 – kwestionariusz wywiadu IDI

Założenia ogólne IDI:

Respondenci: Indywidualne wywiady pogłębione z min. 5 osobami, będącymi przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, z przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571), działającymi na terenie Gminy Szemud. Celem tego badania ma być ocena adekwatności świadczonych już usług społecznych i ich użyteczność, a także ocena skuteczności instytucji i organizacji pod kątem współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających, ale także skatalogowanie obecnie świadczonych usług jak i zasobów i potencjału do poszerzenia ich oferty w Gminie Szemud.

I. Informacje ogólne o rozmówcy (krótko – max. 5 minut)

1. Proszę krótko opowiedzieć czym się Pan(i) zajmuje? W jaki sposób jest Pan(i) związana/y z Gminą Szemud?
2. Jaki podmiot reprezentuje? Czym się zajmujecie/czy i jakie usługi społeczne świadczyacie?
3. Od jak dawna pełni Pan(i) wskazaną funkcję?

II. Informacje o gminie (zarys problematyki – do 10 minut)

Chodzi tylko o zarys problematyki – specyfika gminy, jej najważniejsze wyróżniki – pytań jest więcej tylko po to, żeby zakreślić temat rozmowy. Nie trzeba wszystkich zadać.

4. Proszę krótko scharakteryzować, jaka jest specyfika Gminy Szemud? Co jest dla niej typowe, co odróżnia Gminę Szemud od gmin sąsiednich?
5. Jakie problemy wskazałaby Pani/Pan w gminie? Gdyby mieli Państwo wymienić 3 najważniejsze problemy społeczne w gminie, jakie by to były?
6. Jakie potrzeby wskazałaby Pani/Pan w gminie?
7. Czy Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia?
  - a. Jaka jest zaleta mieszkania na terenie Gminy Szemud?
  - b. Jaka jest wada/słaba strona mieszkania w Gminie Szemud?
8. Czy jest Pan/Pani zadowolona z zamieszkiwania na terenie Gminy Szemud?
  - Jednym zdaniem, dlaczego TAK, dlaczego NIE
9. Proszę krótko opisać główne zasoby i potrzeby/problemy Gminy Szemud (dostosuj do rozmówcy)
  - Społeczne – kto zamieszkuje gminę? Jakie dostrzega się problemy/potrzeby w tym zakresie – demografia, bezrobocie, pomoc społeczna?
  - Gospodarcze – jaka jest aktualna sytuacja gospodarcza gminy? Co jest typowe dla gminy w zakresie gospodarki – zakładów pracy, pracowników itp.?

- Komunikacyjne – czy łatwo jest się poruszać po terenie Gminy Szemud - dojeżdżać w poszczególne miejsca - w szczególności bez własnego samochodu – komunikacją zbiorową?

o Jak ocenia Pan(i) dostępność transportową poszczególnych części Gminy? Gdzie łatwo a gdzie trudno jest dotrzeć? Dlaczego tak jest? Z czego to wynika?

- Pozostałe / inne – dopasuj do rozmówcy – w zależności z kim rozmawiasz mogą to być np. sprawy związane ze służbą zdrowia, pomocą społeczną itp. Zapytaj rozmówcę o to, co jest typowe dla Gminy w zakresie branży, którą reprezentuje?

III. Usługi społeczne w gminie (10-15 minut)

10. Jak ocenia Pan(i) dostępność usług społecznych w gminie – chodzi o usługi/działania niematerialne np. dostęp do edukacji, programów wsparcia potrzebujących, realizowanych zajęć dla dzieci lub seniorów itp. (jak w definicji).

11. Jakie usługi są obecnie dostępne?

a. do kogo te usługi są kierowane – seniorzy, młodzież, osoby z niepełnosprawnością, inne grupy społeczne, jakie?

b. jaka jest ich jakość – dobra/zła, co należy zmienić?

c. kto jest ich realizatorem – podział usług ze względu na podmiot prowadzący.

12. Jakich usług brakuje, dla jakich grup społecznych, z czego to wynika? Jakie braki w zakresie wsparcia pomocy społecznej identyfikują Państwo w gminie?

13. Do jakich usług dostęp jest ograniczony? Dlaczego tak jest?

a. Z czego wynika ograniczenie?

b. Jakie zauważa Pani/Pan ograniczenia? Jakiego typu?

14. Jakie usługi powinny być świadczone dodatkowo, w tym jakie nowe usługi powinny się pojawić?

15. Jak zorganizować system świadczenia usług w gminie, aby był bardziej skuteczny, lepiej odpowiadał na potrzeby mieszkańców?

a. Co zrobić, gdzie umiejscowić informacje o dostępnych usługach?

b. W jaki sposób je łączyć, do kogo kierować?

c. Proszę wskazać współorganizatorów.

16. Czy w realizację usług społecznych można włączyć mieszkańców oraz organizacje pozarządowe?

a. Jeśli tak, to w jakim zakresie? Do jakich usług? Kto/jaka organizacja może realizować dane usługi?

b. Jeśli nie, to dlaczego? Co stoi na przeszkodzie?

IV. Potencjał społeczności lokalnej (10 minut)

17. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora pozarządowego z jednostkami samorządu terytorialnego i czy można go zwiększyć?

- Jakie działania realizowane są wspólnie?
- Jak ta współpraca się układa?
- Jakie trudności są dostrzegane – ze strony NGO oraz również ze strony JST?
- Co można poprawić?

18. Jaki potencjał instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?

- Dopytać o działania związane z wolontariatem i grupami samopomocowymi.

19. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?

V. Potencjał podmiotów gospodarczych (10 minut)

20. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora gospodarczego/lokalnych firm z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie świadczenia usług społecznych?

- Jakie działania realizowane są wspólnie?
- Jak ta współpraca się układa?
- Jakie trudności są dostrzegane – z obu stron?
- Co można poprawić?

21. Czy lokalne firmy mogą zostać włączone w realizację usług społecznych w gminie?

- Jeśli tak, to w jakim zakresie?
- Jeśli nie, to dlaczego?

22. Jaki potencjał firm/podmiotów gospodarczych może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?

23. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa (JST- biznes) w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?

24. Załóżmy, że mamy przed sobą „Pudełko na pomysły mieszkańców”, do którego każdy może wrzucić swój pomysł na zajęcia, warsztaty, spotkania itp. Jaki byłby Pana(i) pomysł?

VI. Podsumowanie, kluczowe wnioski z rozmowy (do 10 minut)

25. Gdyby miał(a) Pan(i) wskazać kluczowe wnioski, refleksje z przeprowadzonej rozmowy, to jak one by brzmiały?

26. Czy o coś nie zapytałam lub co chciałby Pan(i) dodać na koniec?

Załącznik nr 3 – kwestionariusz wywiadu FGI

Założenia ogólne FGI:

Respondenci: Grupowy wywiad pogłębiony z min. 10 osobami, będącymi przedstawicielami lokalnych jednostek organizacyjnych, liderami lokalnymi, z przedstawicielami organizacji pozarządowych i podmiotami o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2023 r. poz. 571), działającymi na terenie Gminy Szemud. Celem tego badania ma być ocena adekwatności świadczonych już usług społecznych i ich użyteczność, a także ocena skuteczności instytucji i organizacji pod kątem współpracy, wspólnego rozwiązywania problemów w zakresie potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych i działań wspierających, ale także skatalogowanie obecnie świadczonych usług jak i zasobów i potencjału do poszerzania ich oferty w Gminie Szemud.

I. Informacje ogólne o rozmówcy (krótko – max. 5 minut)

2. Proszę krótko opowiedzieć czym się Pan(i) zajmuje? W jaki sposób jest Pan(i) związana/y z Gminą Szemud?
3. Jaki podmiot reprezentuje? Czym się zajmujecie/czy i jakie usługi społeczne świadczycie?
4. Od jak dawna pełni Pan(i) wskazaną funkcję?

II. Informacje o gminie (zarys problematyki – do 10 minut)

Chodzi tylko o zarys problematyki – specyfika gminy, jej najważniejsze wyróżniki – pytań jest więcej tylko po to, żeby zakreślić temat rozmowy. Nie trzeba wszystkich zadać.

27. Proszę krótko scharakteryzować, jaka jest specyfika Gminy Szemud? Co jest dla niej typowe, co odróżnia Gminę Szemud od gmin sąsiednich?
28. Jakie problemy wskazałaby Pani/Pan w gminie? Gdyby mieli Państwo wymienić 3 najważniejsze problemy społeczne w gminie, jakie by to były?
29. Jakie potrzeby wskazałaby Pani/Pan w gminie?
30. Czy Gmina Szemud jest dobrym miejscem do życia?
  - c. Jaka jest zaleta mieszkania na terenie Gminy Szemud?
  - d. Jaka jest wada/słaba strona mieszkania w Gminie Szemud?
31. Czy jest Pan/Pani zadowolona z zamieszkiwania na terenie Gminy Szemud?
  - Jednym zdaniem dlaczego TAK, dlaczego NIE
32. Proszę krótko opisać główne zasoby i potrzeby/problemy Gminy Szemud: (dostosuj do rozmówcy)

- Społeczne – kto zamieszkuje gminę? Jakie dostrzega się problemy/potrzeby w tym zakresie – demografia, bezrobocie, pomoc społeczna?
  - Gospodarcze – jaka jest aktualna sytuacja gospodarcza Gminy? Co jest typowe dla Gminy w zakresie gospodarki – zakładów pracy, pracowników itp.?
  - Komunikacyjne – czy łatwo jest się poruszać po terenie Gminy Szemud – dojeżdżać w poszczególne miejsca - w szczególności bez własnego samochodu – komunikacją zbiorową?
- o Jak ocenia Pan(i) dostępność transportową poszczególnych części Gminy? Gdzie łatwo a gdzie trudno jest dotrzeć? Dlaczego tak jest? Z czego to wynika?
- Pozostałe / inne – dopasuj do rozmówcy – w zależności z kim rozmawiasz mogą to być np. sprawy związane ze służbą zdrowia, pomocą społeczną itp. Zapytaj rozmówcę o to, co jest typowe dla Gminy w zakresie branży, którą reprezentuje?

VII. Usługi społeczne w gminie (10-15 minut)

33. Jak ocenia Pan(i) dostępność usług społecznych w gminie – chodzi o usługi/działania niematerialne np. dostęp do edukacji, programów wsparcia potrzebujących, realizowanych zajęć dla dzieci lub seniorów itp. (jak w definicji)
34. Jakie usługi są obecnie dostępne?
- a. do kogo te usługi są kierowane – seniorzy, młodzież, osoby z niepełnosprawnością, inne grupy społeczne, jakie?
  - b. jaka jest ich jakość – dobra/zła, co należy zmienić?
  - c. kto jest ich realizatorem – podział usług ze względu na podmiot prowadzący.
35. Jakich usług brakuje, dla jakich grup społecznych, z czego to wynika? Jakie braki w zakresie wsparcia pomocy społecznej identyfikują Państwo w gminie?
36. Do jakich usług dostęp jest ograniczony? Dlaczego tak jest?
- c. Z czego wynika ograniczenie?
  - d. Jakie zauważa Pani/Pan ograniczenia? Jakiego typu?
37. Jakie usługi powinny być świadczone dodatkowo, w tym jakie nowe usługi powinny się pojawić?
38. Jak zorganizować system świadczenia usług w gminie, aby był bardziej skuteczny, lepiej odpowiadał na potrzeby mieszkańców?
- d. Co zrobić, gdzie umiejscowić informacje o dostępnych usługach?
  - e. W jaki sposób je łączyć, do kogo kierować?
  - f. Proszę wskazać współorganizatorów.
39. Czy w realizację usług społecznych można włączyć mieszkańców oraz organizacje pozarządowe?
- c. Jeśli tak, to w jakim zakresie? Do jakich usług? Kto/jaka organizacja może realizować dane usługi?

d. Jeśli nie, to dlaczego? Co stoi na przeszkodzie?

VIII. Potencjał społeczności lokalnej (10 minut)

40. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora pozarządowego z jednostkami samorządu terytorialnego i czy można go zwiększyć?

- Jakie działania realizowane są wspólnie?
- Jak ta współpraca się układa?
- Jakie trudności są dostrzegane – ze strony NGO oraz również ze strony JST?
- Co można poprawić?

41. Jaki potencjał instytucji, organizacji sektora obywatelskiego i sektora ekonomii społecznej, może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?

- Dopytać o działania związane z wolontariatem i grupami samopomocowymi.

42. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?

IX. Potencjał podmiotów gospodarczych (10 minut)

43. Jaki jest aktualny poziom współpracy sektora gospodarczego/lokalnych firm z jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie świadczenia usług społecznych?

- a. Jakie działania realizowane są wspólnie?
- b. Jak ta współpraca się układa?
- c. Jakie trudności są dostrzegane – z obu stron?
- d. Co można poprawić?

44. Czy lokalne firmy mogą zostać włączone w realizację usług społecznych w gminie?

- c. Jeśli tak, to w jakim zakresie?
- d. Jeśli nie, to dlaczego?

45. Jaki potencjał firm/podmiotów gospodarczych może wykorzystać CUS w celu zaspokajania potrzeb społecznych na obszarze swojej działalności?

46. Jakie działania/rozwiązania należy wdrożyć, aby współpraca międzysektorowa (JST - biznes) w zakresie usług społecznych funkcjonowała lepiej?

47. Załóżmy, że mamy przed sobą „Pudełko na pomysły mieszkańców”, do którego każdy może wrzucić swój pomysł na zajęcia, warsztaty, spotkania itp. Jaki byłby Pana(i) pomysł?

X. Podsumowanie, kluczowe wnioski z rozmowy (do 10 minut)

48. Kluczowe wnioski, refleksje z przeprowadzonej rozmowy?

49. Na czym gmina powinna się skupić próbując powołać CUS oraz próbując poprawić jakość i dostępność usług publicznych w gminie?